

ДЖЕРАЛД ДАРЪЛ ЗООЛОГИЧЕСКА ГРАДИНА В МОЯ БАГАЖ

Превод от английски: Борис Дамянов, 1974

chitanka.info

ВСТЪПИТЕЛНИ ДУМИ

В тази книга е описано шестмесечното ми пътешествие, което предприех с моята съпруга до планинското западноафриканско кралство Бафут в Британски Камерун^[1]. Една от причините за нашето пътешествие бе твърде необикновена: искахме да съберем животни за собствена зоологическа градина.

След войната финансирах и организирах експедиции в много краища на света за диви животни, предназначени за различни зоологически градини. От горчив дългогодишен опит знаех, че най-неприятният и тежък момент при всяка експедиция за диви животни настъпва на края. След месеци на всеотдайни грижи и внимание към животните вие трябва да се разделите с тях. Ако за животното сте били като майка и баща, осигурявали сте му храна и сте го бранили от опасности, половин година е предостатъчна, за да се изгради истинска дружба между вас. Животното не само започва да ви се доверява, но, което е най-важното, започва да се държи съвсем естествено във ваше присъствие. И точно когато тази дружба започне да дава плодове, когато се създаде чудесната възможност да изучавате навиците и поведението на животното, вие сте принуден да се разделите с него.

От това положение имаше само един изход: да притежавам собствена зоологическа градина. Като довеждах животните, щях да зная в какви клетки да ги настанявам, каква храна да им давам, как да се отнасям с тях (неща, в които човек за съжаление не може да бъде сигурен при други зоологически градини), щях да съм уверен, че ще мога да продължа изучаването на животните така, както на мен ми се иска. Зоологическата градина, разбира се, щеше да бъде открита и за посетители, така че тя щеше да бъде нещо като лаборатория на самоиздръжка, в която щях да се грижа за моите животни и да ги наблюдавам.

Съществуваше и още една, според мен много по-важна причина да създам зоологическа градина. Както много други хора, и мен ме тревожи обстоятелството, че навсякъде по света бавно, но сигурно различни видове диви животни ежегодно биват унищожавани в резултат на пряка или косвена намеса на човека. Редица солидни организации се заемат с този въпрос, без да жалят сили. Аз обаче зная, че много и различни видове диви животни не са поставени под необходимата закрила, само защото са дребни и обикновено не представляват интерес нито за търговията, нито за туризма. Според мен унищожаването на всеки животински вид е углавно престъпление, също както унищожаването на нещо, което не може да се създаде отново или да се замени, например някоя картина от Рембранд или Акрополът. Аз мисля, че една от главните задачи на зоологическите градини в целия свят е да създадат колонии за размножаване именно на такива редки и застрашени от изчезване животни. Ако изчезването на някой вид животно в диво състояние е неизбежно, ние бих ме могли поне да не го изгубваме напълно. Дълги години мечтаех да започна изграждането на точно такава зоологическа градина и сега като че настъпи най-благоприятният момент за това.

Всеки разумен и завладян от подобна амбиция човек би си осигурил първо зоологическата градина и едва след това би помислил за животните. На мен рядко ми се е удавало да постигна мечтаната цел с логични постъпки. Ето защо заминах и първо събрах животните, след което се заех да търся място за моята зоологическа градина. Това съвсем не се оказа проста работа. И сега, когато се обръщам към миналото, аз се учудвам на проявената от мен дързост — да очаквам успех, като постъпвам именно по този начин.

В тази книга ще разкажа как търсих място за моите животинки и защо в продължение на известно време имах в багажа си цяла зоологическа градина.

---

[1] От 1960 г. Камерун е независима държава. Описаните в книгата събития са от 1957 г. — Бел. пр. [↑](#)

РЪЧНА ПОЩА

Седях на потъналата в бугенвилия^[1] веранда и погледът ми се рееше над искрящите сини води на залива Виктория. Заливът беше осеян с безчет обрасли с гора островчета, наподобяващи малки зелени мъхести шапчици, разхвърляни небрежно върху повърхността на водата. Прелетяха бързо два сиви папагала. Те издаваха остри звуци и си подвикваха силно и подмамващо „ку-иии“. От лазурното небе струеше сияние. Подобно на пасаж черни риби между островчетата сновяха малки канута, а до ушите ми долиташе приглушената глъчка на рибарите. Горе, в извисените и засенчващи къщата огромни палми, колония птици — тъкачи цвъртяха неспирно, късаха бързо палмови листа и свиваха своите подобни на кошнички гнезда. Зад къщата, там, където започваше гората, птичка — калайджийка издаваше монотонни звуци; „тойнк — тойнк... тойнк“, като че някой удряше безспир върху малка наковалня. Потта се стичаше и овлажняваше гърба на ризата ми, а поставената до мен чаша бира бързо се затопляше. Намирах се отново в Западна Африка.

Най-сетне откъснах поглед от големия гущер, покатерил се върху перилата на верандата и заклатил оранжевата си глава, като че приветстваше слънчевата светлина, и отново се задълбочих върху започнатото писмо.

До фона на Бафут,
Дворецът на фона,
Бафут
Окръг Беменда, Британски Камерун.

Тук спрях. Липсваше ми вдъхновение. Запалих цигара и се загледах в следите, оставени от изпотените ми пръсти върху клавишите на пишещата машина, после отпих глътка бира и сбръчках вежди. Трудно ми беше да напиша писмо поради няколко причини.

Богат, умен и обаятелен владетел, фонът на Бафут управляваше голяма територия сред равнините на северните планински области. Преди осем години прекарах няколко месеца в тази страна и събрах екземпляри от някои от непознатите и редки животни, които я населяват, фонът се оказа възхитителен домакин. Ние организирахме и няколко незабравими празненства, защото фонът вярваше твърдо, че човек трябва да се наслаждава на живота. Смайваше ме способността му да поглъща огромни количества алкохол, неговата неизтощима енергия и винаги добро разположение на духа. Когато се завърнах в Англия, аз се опитах да го опиша в една моя книга, в която разказвам за онази си експедиция. Постарах се да го представя като проникателен и любезен човек, страстен любител на музиката, танците, напитките и всичко друго, което прави живота приятен, както и да опиша неговата почти детска способност да прекарва приятно времето си. Сега ми се искаше отново да го посетя в неговото далечно и красиво владение и да възстановя старото ни приятелство. Въпреки всичко изпитвах известно безпокойство. Твърде късно осъзнах, че образът му в моята книга може да даде основание за погрешни тълкувания, фонът може би си беше помислил, че съм го изобразил като изкуфял алкохолик, който прекарва времето си в пиянство, заобиколен от многобройните си жени. Ето защо се безпокоях, когато седнах да му пиша. Искаше ми се да разбера дали ще ме приеме отново в своето владение. Това, помислих си аз, бе най-лошото при писането на такава книга. Въздъхнах, смачках цигарата и започнах:

Скъпи приятелю,

Както може би вече си разбрал, аз пристигнах отново в Камерун, за да уловя някои животни и ги закарам в моята страна. Навярно си спомняш, че повечето от моите най-ценни животни улових при последното ми посещение в твоята страна. Ние двамата прекарахме чудесно.

Този път пристигнах с моята жена и ми се иска и тя да се запознае с теб и да види твоята прекрасна страна. Има ли възможност да дойдем в Бафут и да ти погостуваме, докато уловим животните, които ни интересуват. Ако ни разрешиш, иска ми се отново да

отседна, както и миналия път, в твоята вила. Надявам се, че ще ми отговориш.

Искрено твой:
Джералд Даръл

Дадох посланието на пратеник заедно с две бутилки уиски, като му заръчах строго да не ги изпие по пътя. Ден след ден чакахме с надежда. Нашият огромен и завит с брезент багаж тлееше като жарава под слънчевите лъчи, а отгоре му дремеше гущерът с оранжевата глава. Пратеникът се завърна след една седмица и измъкна от джоба на дрипавите си с цвят какви къси панталони писмо. Разпечатах бързо плика, разгънах писмото върху масата и двамата с Джеки наведохме над него глави.

Дворецът на фона,
Бафут, Беменда
25 януари, 1957 г.

Драги приятелю,
Получих с голямо удоволствие писмото ти от 23 т.м. Зарадвах се много, когато го прочетох и разбрах, че си отново в Камерун.

Очаквам те с нетърпение по всяко време. Можеш да останеш колкото искаш при мен. Когато и да пристигнеш, моята вила е на твое разположение.

Предай най-искрените ми поздрави на твоята жена и ѝ кажи, че ще си побъбрим хубавичко, когато пристигне.

Искрено твой:
фонът на Бафут

---

[1] Бугенвилия — тропически увивен храст с кремави или светложълти цветове, събрани по три заедно и оградени от три яркочервени околоцветни листчета. — Бел.ред. ↑

НА ПЪТ

РЪЧНА ПОЩА

До инспектора на Зоологическата градина,
Управление ОАК,
Мамфе

Дълбокоуважаеми господине,
По време на първата Ви обиколка из Камерун аз бях
Ваш доставчик и Ви снабдих с различни животни.

Сега Ви изпращам по моя слуга едно животно, на
което не зная името. Моля, предложете подходяща според
Вас цена и ми изпратете сумата. Притежавам животното от
около три и половина седмици.

С уважение, господине,

Оставам искрено Ваш:
Темъс Тембик, ловец

УПОРИТИЯТ ПИТОН

На път за Бафут реших да отседна за десетина дни в градчето Мамфе. Тук завършва водният път по река Крос, а отвъд е разположена огромна, необитаема територия. По време на предишните ми две посещения в Камерун установих, че това място е добър ловен район. Керванът ми на тръгване от Виктория бе внушителен. Джеки и аз се настанихме в първия камион, младият ми помощник Боб — във втория, а моята многострадална секретарка Софи — в третия. Пътуването ни беше истински кошмар от горещина и прах. Гладни и жадни, покрити от глава до пети с тънък слой червена прах, пристигнахме в Мамфе в краткия зеленикав сумрак на третия ден. Казаха ни да се свържем веднага с управителя на „Обединена африканска компания“ (ОАК). Спирачките изскърцаха и камионите спряха пред внушителна, залята от светлина къща.

Къщата се издигаше на най-хубавото място на Мамфе. Тя бе кацнала на върха на коничен хълм, единият склон, на който представляваше част от ждрелото на река Крос. От края на градината, оградена с плет от неизбежните хибискуси^[1], човек можеше да надзърне от около сто и двадесет метра височина право надолу в ждрелото. То бе гъсто обрасло с ниска растителност и по-високи дървета, закрепени несигурно върху високи десетина метра, надиплени гранитни скали, обвити с диви бегонии, мъх и папрат. В основата на скалите проблясваха пясъчните брегове на реката и се забелязваха някакви плочести камъни с чудновати форми, а водата лъкатушеше по своя път подобно на огромна кафява змия. На срещуположния бряг се виждаха малки ниви, зад които се разстиляше разноцветната пелена на гората. Тя се простираше докдето стигаше погледът и от маранята постепенно в далечината се превръщаше в леко замъглено, трепкащо и разпенено зелено море.

Нямах желание да се възхищавам, на каквито и да е гледки, когато се измъкнах от нажежената кабина на камиона и скочих на земята. В този миг не исках нищо друго на света, освен да пия нещо разхладително, да се изкъпя и да се нахраня, и то точно в тази

последователност. Спешно се нуждаех и от дървено сандъче за първото животинче, с което се сдобихме. Това бе извънредно рядко животно — малко на чернонога мангуста^[2]. Купих го от един местен жител в едно селце на двадесет и пет мили от Мамфе, където спряхме за плодове. Радвах се много, че този рядък екземпляр слага началото на сбирката, но хубавото ми настроение започна да се поизпарява, след като цели два часа се мъчих с мангустата в кабината на камиона. На малкото му се искаше да разгледа всичките кътчета и отвори в камиона и като се страхувах да не се заплете в педалите и да си счупи крака, аз го „заточих“ в пазвата си. Първия половин час мангустата обикаляше със силно пръхтене около кръста ми. Следващият половин час тя предприе няколко решителни опита да изрови с изключително остриите си нокти дупка в стомаха ми. Когато успях да я „убедя“ да се откаже от тези си намерения, малката мангуста захапа част от корема ми и започна енергично и очаквателно да суче, като ме обливаше с неспирна струя от топла и воняща урина. Това още повече утежняваше и без туй утежненото ми положение. Когато се заизкачвах по стъпалата на къщата на управителя на ОАК, потънал в прах и пот, със закопчана догоре и подгизнала от урина риза, извън която се поклащаше опашката на мангустата, най-меко казано, съм изглеждал „леко ексцентричен“. Поех дълбоко въздух и като се стараех да се държа непринудено, прекрачих прага на ярко осветената всекидневна, където около маса за карти седяха трима души. Те ме погледнаха въпросително.

— Добър вечер — чувствах се ужасно неловко. — Името ми е Даръл.

Мина ми през ума, че след срещата между Стенли и Ливингстън^[3] подобно съобщение не би изумило никого в Африка. Независимо от това един дребничък тъмен човечец се надигна от масата и се устреми към нас. По лицето му се разливаше очарователна усмивка, а върху челото му се спускаше дълга черна коса. Той протегна ръка, стисна моята и като не обърна внимание на неочакваното ми появяване и на странния ми вид, впи съсредоточен поглед в мен.

— Добър вечер — каза той. — Случайно да играете канаста?

— Не — стъписах се аз. — За съжаление не играя.

Той въздъхна, като че се оправдаха най-лошите му предчувствия.

— Жалко... много жалко — изрече, после наклони глава и ме заоглежда по-отблизо.

— Как казахте, че ви е името? — попита той.

— Даръл... Джералд Даръл.

— Виж ти — възкликна той озарен от догадка. — Да не сте онзи налудничав ловец на животни, за когото ме предупредиха от управлението?

— Вероятно съм аз.

— Но, драги момко, аз ви очаквах преди два дни. Къде се губихте?

— Щяхме да пристигнем преди два дни, но камионът ни се повреждаше на всяка крачка.

— Тукашните камиони са ужасно несигурни — заяви той, като че ми доверяваше някаква тайна. — Ще пийнете ли нещо?

— С най-голямо удоволствие — отвърнах аз живо. — Мога ли да доведа и останалите? Чакат ме в камионите.

— Разбира се, доведете всички. Бива ли питане? За всички по чаша.

— Много ви благодаря — отвърнах аз и се запътих към вратата.

Домакинът ме хвана за ръката и ме обърна към себе си.

— Кажете ми, драги приятелю — произнесе хрипливо той, — не искам да ви обиждам, може и да е от джина, но коремът винаги ли ви се друса така?

— Не — отвърнах мрачно аз. — Това не е коремът. В пазвата си имам мангуста.

Той ме погледна за миг с широко отворени очи.

— Напълно убедително обяснение — успя да промълви той най-сетне.

— Да — отвърнах аз, — и това е самата истина.

— След като не е от джина, хич не ме е грижа какво имате в пазвата си — каза съвсем сериозно той. — Доведете останалите и докато поднесат храната, ще пийнем по една — две чашки.

Ето как нахълтахме в дома на Джон Хендерсън и само за два дни го превърнахме вероятно в най-измъчения домакин по цялото западно африканско крайбрежие. За човек, който обича уединението, приемането на четирима души в къщата му е истински благородна постъпка, но когато този човек изпитва отвращение и голямо

недоверие, към който и да е представител на животинския свят, поканата на четирима ловци на диви животни представлява героизъм, който не може да се опише. Двадесет и четири часа след нашето пристигане на верандата на къщата на Джон, освен мангустата бяха разквартирувани и една катеричка, едно галаго^[4] и две маймуни.

Щом пристъпеше прага на своята стая, един млад бабун^[5] винаги прегръщаше краката на Джон. Докато привикне с него, аз изпратих съобщения на всички мои стари познати измежду местните ловци, събрах ги и им обясних какви животни търсим този път. Сега ни оставаше само да седим и да чакаме резултати. Все пак на ловците им бе необходимо известно време. Един ден, рано след обяд, на пътя се показва местният ловец Огастин. Той беше облечен в червеносин саронг и както винаги, приличаше на стегнат и делови надзирател от универсален магазин. Придружаваше го най-едрият от грамадните западноафриканци, който бях виждал дотогава, навъсен, висок около два метра гигант, чиято кожа, обратно на златисто бронзовия оттенък на Огастин, беше катранено черна. Той шляпаше до Огастин с огромните си стъпала и най-напред помислих, че е болен от елфантиазис. Те спряха до стълбите на верандата и докато Огастин излъчваше приветливост, неговият придружител ни наблюдаваше

проницателно, както готвачът преценява дали даденото му месо ще стигне за предвиденото меню.

— Добро утро, са — каза Огастин и подръпна яркия си саронг, за да го затегне още около стройните си бедра.

— Добро утро, са — подхвана и гигантът с глас, наподобяващ далечен гръмотевичен тътен.

— Добро утро... Носите ли животни? — попитах с надежда в гласа, макар че не изглеждаше да носят никакви животни.

— Не, са — отвърна тъжно Огастин, — не носим животни. Дошъл съм да помоля маса, ако може маса да ни даде някакво въже.

— Въже ли? Защо ви е въже?

— Намерихме голяма боа, са, в гъсталака я намерихме. Но без въже не можем да я хванем, са.

Боб, специалист по влечугите, подскочи от стола.

— Боа? — произнесе развълнувано той. — Какво иска да каже той... боа?

— Тук наричат така питоните — обясних аз.

Пиджин — английшът, на който говорят местните жители, обърква извънредно много естествениците, особено неправилните названия на редица животни. Така например питонът наричат боа, леопардите тигри и така нататък. В очите на Боб пламна фанатично пламъче. От момента, в който се качихме на парахода в Саутхемтън, бълнуваше само за питони и бях убеден, че няма да миряса, докато не попълни колекцията ни поне с едно от тези влечуги.

— Къде е боата? — попита Боб с глас, който потрепваше от зле прикрито вълнение.

— Ей там, в гората — отвърна Огастин и посочи неопределено с ръка. Районът, който показва, обхващаше приблизително петстотин квадратни мили. Ей там, в една дупка под земята.

— Голяма ли е змията — попитах аз.

— Голяма ли? — възкликна Огастин. — Много голяма, са.

— Ей толкова голяма — обади се гигантът и плесна огромното си бедро.

— Тръгнахме из гората от сутринта, са — започна да обяснява Огастин, — после изведнъж видяхме боата. Втурнахме се, но нямахме късмет. Тази змия е много силна. Пъхна се в една дупка в земята и като нямаме въже, не можем да я уловим.

— Оставихте ли някого да пази дупката, за да не избяга боата в гората? — запитах аз.

— Да, са, двама души оставихме.

Обърнах се към Боб.

— Ето че ти провървя: истински, див питон, затворен в дупка. Да се опитаме да го уловим?

— Господи! Разбира се! Да тръгваме веднага — възкликна Боб.

— Да отидем ли да видим змията, Огастин? — предложих аз.

— Да, са.

— Почакайте малко, ей сега идваме. Трябва да вземем въже и мрежа.

Боб закрачи бързо към камарата багаж за въже и мрежи, а аз напълних две шишета с вода, после повиках нашия прислужник Бен. Той бе клекнал край задната врата и флиртуваше с една съблазнителна девойка.

— Бен, остави тази нещастна млада дама на мира и се приготи! Отиваме в гората да уловим една боа.

— Слушам, са — отвърна Бен и неохотно остави приятелката си.
— А къде е тази боа, са?

— Огастин казва, че се е пхнала в една дупка под земята, затова ми трябваш и ти. Ако дупката е тясна и нито господин Голдинг, нито аз успеем да се проврем, ти ще се вмъкнеш вътре и ще хванеш боата.

— Аз ли, са? — попита Бен.

— Да, ти, при това сам-самичък.

— Добре — съгласи се той с философска усмивка. Аз не се страхувам, са.

— Лъжеш — казах аз. — Сам знаеш, че здравата се страхуваш.

— Честна дума, не се страхувам, са — възрази с достойнство Бен. — Никога ли не съм ви разказвал, как убих див бивол?

— Разказвал си ми, и то не веднъж, а два пъти, но все пак не ти вярвам. А сега иди по-бързо при господин Голдинг и вземи въжетата и мрежите.

За да отидем до мястото, където се намиреше нашият питон, трябваше да се спуснем по хълма и да пресечем реката с ферибота — едно голямо, наподобяващо банан кану, построено навярно преди три века и започнало да се разпада от момента, в който са го спуснали за първи път във водата. Изглеждаше, че престарелият лодкар ще получи всеки миг инфаркт. Придружаваше го малко момченце, чието задължение бе да изтребва водата от лодката. Двубоят бе неравен, защото момчето разполагаше за тази цел само с една малка ръждясала консервна кутия, а лодката пропускаше вода като решето. Докато стигнеха до отсрещния бряг, пътниците неизбежно потъваха до кръста във водата. Когато пристигнахме с цялото си снаряжение до своеобразния пристан и проядените от водата стъпала, издълбани в гранитната скала, фериботът се намиреше на противоположната страна. Бен, Огастин и огромният африканец (когото нарекохме Гаргантюа) закрепяха с цяло гърло на лодкаря да се връща колкото може по-скоро, а двамата с Боб приседнахме на сянка и се загледахме в обичайните за тези места тълпи от местни хора, които се къпеха и перяха в кафявите води на реката под нас.

Рояци момченца скачаха с кръсци от скалите и се плъосваха във водата, а после изплуваха бързо на повърхността. Дланите и ходилата им проблясваха седефенорови и се открояваха на лъскавите им, шоколаденочерни тела. Като по-свенливи, девойките се къпеха със

саронги. На излизане от водата дрехите им прилепваха така плътно по телата, че нямаше нужда човек да напруга въображението си. Един пет — шестгодишен малчуган заслиза внимателно надолу по скалата с изплезен от напрежение език, понесъл върху главата си огромна делва за вода. Когато достигна до водата, той не се спря да свали съда или пък да махне саронга си, а пристъпи право напред и бавно и решително нагази в реката, докато изчезна напълно в нея. На повърхността на водата остана да се поклаща мистериозно само делвата. Не мина много време и тя изчезна от погледа. След миг делвата отново се показва, този път устремна към брега, а не след дълго изскочи и главата на момченцето. То издиша силно въздуха от гърдите си и се насочи решително към брега, като крепеше препълнената с вода делва върху главата си. Когато се изкачи на брега, постави внимателно делвата на една площадка на скалата и отново се пъкна във водата, без да сваля саронга си. От някаква тайна гънка на скромното си облекло момчето извади парченце сапун и започна да го натрива по тялото и саронга си. След малко, когато насапуниса цялото си тяло и заприлича на оживял розов снежен човек, то се гмурна под водата, изми сапуна от себе си, излезе на брега, постави отново делвата върху главата си, заизкачва се бавно нагоре по скалата и изчезна от погледа. Това беше чудесен пример как африканците прилагат темата „време и движение“.

Междувременно „фериботът“ пристигна и Бен и Огастин започнаха да преговарят разгорещено с престарелия лодкар. Вместо направо на отсрещния бряг те искаха лодкаря да ни превози на около половин миля нагоре по течението до голяма, вдадена в реката

плитчина. Това щеше да ни спести цяла миля по брега до пътеката, която водеше към гората. Старецът, който знае защо, се заинати.

— Какво става, Бен? — заинтересувах се аз.

— Този глупав старец, са — отвърна раздразнено Бен, — не иска да ни превози нагоре по реката.

— Защо не си съгласен, приятелю? — обърнах се аз към стареца. — Ако ни превозиш до това място, не само ще ти платя повече, но ще те почерпя.

— Маса — отвърна твърдо той, — тази лодка е моя и ако я загубя, няма да мога да печеля повече пари... Няма да имам храна за моя стомах... Ни едно пени няма да получа.

— Как ще загубиш лодката си? — учудих се аз, понеже познавах добре тази част на реката. По нея нямаше нито бързеи, нито опасни течения.

— Ипопо, маса — обясни старецът.

Повдигнах учудено вежди. Какви ми ги бръщолеви този лодкар? Дали пък „ипопо“ не беше някаква страшна местна джуджу, за която не бях чувал дотогава?

— Къде живее този ипопо? — заинтересувах се любезно аз.

— Ва! Маса никога ли не го е виждал? — попита учуден на свой ред старецът. — Ами там, във водата, близо до къщата на районния началник... такъв един огромен, като автомобил, и реве. Страшно е силен.

— За какво говори? — попита озадачено Боб.

Изведнъж ми просветна.

— Той говори за стадото хипопотами близо до къщата на районния началник — обясних му аз, — но това ново съкращение на думата малко ме обърка.

— Да не би да мисли, че са опасни?

— Очевидно, макар и да не разбирам защо. Когато бях тук последния път, те се държаха извънредно кротко.

— Надявам се, че и сега са кротки — каза Боб.

Отново се обърнах към стареца.

— Слушай, приятелю, ако ни откараш нагоре по реката, ще ти платя шест шилинга и ще те почерпя с цигари. Съгласен ли си? Ако пък това ипопо повреди лодката ти, ще ти дам пари за нова, разбра ли?

— Разбрах, са.

— Съгласен ли си?

— Съгласен съм, са — отвърна старецът, у когото алчността взе връх над благоразумието.

Ние се насочихме бавно срещу течението, приклекли на дъното на кануто, залято вече от нахлулата вода.

— Не вярвам да са опасни — забеляза небрежно Боб и потоци безгрижно ръка във водата.

— Последния път, когато бях тук, приближавах с кану на десетина метра от тях и ги снимах — казах аз.

— Сега тези ипопо са станали много лоши, са, — забеляза съвсем не на място Бен. — Преди два месеца убиха трима души и разбиха две лодки.

— Твърде успокоително! — забеляза Боб.

На много места пред нас в мътната вода стърчаха камъни. Друг път не бихме ги объркали, но сега всеки камък приличаше досущ на глава на хипопотам, коварен и злобен хипопотам, който се спотайва в тъмните води и чака да се приближим. Бен, който вероятно си припомни двубоя с дивия бивол, започна да си свирука, но опитът му излезе несполучлив и аз забелязах как оглежда тревожно реката. В края на краищата, навикнал веднъж да напада лодки с хора, хипопотамът се пристрастява към това като тигър — людоед и всячески се стареа да прави пакости. Това за него става нещо като спорт. Аз не изпитвах никакво желание да попадна в прегръдките на някой половинтонен кръвожаден хипопотам в дълбоката около шест метра мътна река.

Забелязах, че старецът придържа лодката близо до брега и маневрира с нея така, че по възможност да се намираме все на плитко. Скалите се спускаха стръмно към водата, но изобилстваха с площадки, на които можехме да се измъкнем, ако се наложи. Те бяха надиплени на пластове и наподобяваха безразборно струпани стари списания, вкаменели и обрасли със зеленина. Растящите по скалите дървета простираха клони далеч над водата и ние се движехме на тласъци в същински тунел, изпъстрен от причудливи сенки, подплашвахме някое земеродно рибарче^[6], което се стрелваше мълниеносно пред носа на лодката подобно на яркосиня падаща звезда, или пък някоя африканска калугерица^[7], която припляскваше с крила нагоре по течението,

кикотейки се като малоумна, браздеше водата с крака и поклащаше смешно дългите си жълти обици от двете страни на човката.

Постепенно обиколихме носа и на около триста метра пред нас на срещуположния бряг зърнахме бяла, като че накъдрена пясъчна плитчина. Старецът въздъхна с облекчение и загреба енергично с веслата.

— Почти пристигнахме — обадох се весело аз, — и нито един хипопотам наоколо.

Едва изрекох тези думи, и камъкът, който се намираше на около пет метра от лодката, най-неочаквано се надигна от водата и две опулени и удивени очи се впиха в нас; хипопотамът изхвърли две тънки струйки вода като малък кит.

За щастие нашата неустрашима група не се поддаде на изкушението да скочи вкупом от кануто и да заплува към брега. Старецът пое шумно въздух, потопи веслото дълбоко във водата и лодката спря рязко сред разбълбуканата вода. Ние и хипопотамът се пулехме един на друг. Той явно бе по-учуден от нас. Розовосивкавата му бузеста муцуна се полюшваше върху водната повърхност като отделена от тялото глава при факирски сеанс. Огромните очи ни изучаваха с детско любопитство, а ушите му помръдваха напред-назад, сякаш ни поздравяваха. Хипопотамът изпуктя тежко и приближи, като не преставаше да ни наблюдава, невинно ококорен. Изведнъж Огастин нададе такъв пронизителен крясък, че всички подскочихме и едва не преобърнахме кануто. Докато шъткахме ядосано, хипопотамът продължаваше невъзмутимо да ни разглежда.

— Не се бойте — извика силно Огастин, — женски е.

Той издърпа веслото от ръцете на стареца, който го пусна неохотно, и започна да удря с широката му страна по водата. Вдигнаха

се цели фонтани пръски. Хипопотамът разтвори широко уста. Разкри се същинска паст с такива широки зъби, че който не ги е виждал, не може да си ги представи. После изведнъж, без ни най-малко физическо усилие, огромната глава се скри под водата. След кратка пауза, по време на която ни се струваше, че чудовището пори водата някъде под нас, главата отново се показва на повърхността, но този път за наше облекчение наоколо двадесетина метра нагоре по течението. Хипопотамът изхвърли още две струйки вода, махна любезно с уши и отново се скри, за да се появи след секунда на още по-голямо разстояние. Старецът измърмори нещо и взе обратно веслото си от Огастин.

— Защо постъпи толкова безразсъдно, Огастин? — попитах аз, като се стараех да говоря рязко и строго.

— Са, този ипопо не беше мъжки... женски беше обясни Огастин, засегнат от проявеното към него недоверие.

— Откъде знаеш? — попитах го аз.

— Маса, познавам всички тукашни ипопо — започна да обяснява той. — Този беше женски. Ако беше мъжки, веднага щеше да ни направи на трески. Главата на женския не е така здрава, както на съпруга ѝ.

— Да живее нежният пол! — казах аз на Боб.

В това време, отърсен от вцепенението си, старецът тласна лодката като стрела напъряко на реката и тя се вряза така силно в пясъчния бряг, че във въздуха се разхвърчаха дребни камъчета. Разтоварихме екипировката, казахме на стареца да ни почака и се упътихме към убежището на питона.

Пътеката от началото водеше към обработвана някога земя, върху която лежаха отсечени огромни гниещи дървета. Личеше, че между тези великани е била отглеждана и събирана реколта от маниока, след което земята е оставена за угар, така че подлесът — остри бодливи храсталаци, поветици и други увивни растения — покриваха сега цялото пространство. Из тези изоставени ферми винаги се срещат в изобилие разнообразни животни. Докато си пробивахме път през вплелите се един в друг храсталаци, навсякъде около нас се виждаха птици. Във въздуха трепкаха красиви малки мухоловки и изглеждаха сивосинкави на фона на зеленината. Из тъмните ъгълчета на обраслите с поветица стволоче на дърветата подскачаха весело някакви птички и

търсеха скакалци. Те наподобяваха поразително нашите английски червеношийки; пъстра врана се вдигна от земята пред нас, изпляска тежко с криле и издаде остър, предупредителен крясък в гъсталак от бодливи храсти, покрити с розови цветчета, сред които жужаха големи сини пчели; един дрозд ни посрещна с водопад от омайващи песни. Пътеката лъкатушеше известно време през влажните, нагорещени и високи до кръста храсталаци, след което растителността изведнъж изчезна и ние се озовахме на златиста поляна, над която трептеше нажеженият въздух.

Въпреки привлекателния им вид, по тези поляни се ходеше много трудно. Жилавата и остра трева растеше на туфи, които като че нарочно бяха поставени на пътя на непредпазливия пешеходец. Тук-там над тревата се подаваха сиви плочести скали. По изложената им на слънчевите лъчи повърхност блещукаха милиони дребни люспици слюда и заслепяваха очите. Слънцето печеше силно на вратовете ни, лъчите му се отразяваха от бляскавата повърхност на камъка и ни блъсваха в лицата като топлина от фурна. Цели в пот, ние прекосихме с тежки стъпки обляното от слънцето пространство.

— Надявам се, че това проклето влечуго е имало малко ум в главата и се е пъхнало в някоя дупка на сянка — казах аз на Боб. — На тези камъни човек може да си изпържи яйца.

Огастин, който вървеше нетърпеливо напред с ясночервения саронг, потъмнял от попитата пот, се обърна и се усмихна. Цялото му лице беше оросено от капки пот.

— Горещо ли е, маса? — попита обезпокоен той.

— Ужасно горещо! — отвърнах аз. — Много ли остава до мястото?

— Не, са — отвърна той и посочи напред с ръка. — Ей там е. Маса не видя ли човека, който съм оставил да пази?

Проследих насочения му пръст и далеч напред забелязах струпани камъни от древно вулканично изригване, наподобяващи събрана небрежно завивка на легло. Те образуваха миниатюрна канара, която пресичаше в диагонал поляната. Отгоре ѝ можах да видя фигурите на двама други ловци, клекнали търпеливо на слънцето. Когато ни забелязаха, те скочиха на крака и размахаха за поздрав страшните си наглед копия.

— В дупката ли е? — извика разтревожен Огастин с пронизителен глас.

— Там е, там е — отвърнаха ловците.

Когато стигнахме до подножието на малката канара, веднага разбрах защо питонът беше решил да заеме отбранителна позиция именно тук. Повърхността на скалата бе насечена от множество малки пещерички, полирани от вятъра и водата, свързани помежду си и леко наклонени навън и надолу, така, че обитателите им не се страхуваха от наводнение през дъждовния сезон. Входът на всяка пещеричка беше широк около два метра и половина и около метър висок — напълно достатъчно пространство за придвижване на една змия. Съобразителните ловци бяха запалили цялата трева наоколо с надежда димът да прогони влечугото. Това не бе повлияло ни най-малко на змията, затова пък ние трябваше да работим затънали до глезени в гъстата черна пепел.

Легнахме с Боб по корем и рамо до рамо пропълзяхме през входа на пещерата да открием питона и да съставим план за действие. На метър — метър и двадесет от входа пещерата се стесняваше и по-нататък можеше да се придвижи, плътно притиснат на пода, само един човек. След яркото слънце навън тук ни се струваше два по-тъмно и не можехме да различим нищо около себе си. Само силното и сърдито съскане, което се разнасяше при всяко наше движение, показваше, че вътре има змия. Извикахме силно за фенерче и след като ни го подадоха, насочихме лъча му в тесния проход.

На около два метра и половина от нас проходът свършваше с кръгла вдлъбнатина в скалата, а вътре, свит на кълбо, лежеше питонът, блеснал на електрическата светлина като току-що лакиран. Доколкото успяхме да преценим, беше дълъг около четири метра и половина, а тялото му — толкова дебело, че оправдахме Гаргантюа, който го бе сравнил с огромното си бедро. Питонът явно беше крайно раздразнен. Колкото по-дълго го осветявахме, толкова по-продължително и по-пронизително съскаше, докато накрая съскането му премина в зловещ писък. Изпълзяхме отново на слънчевата светлина и се изправихме на крака. От плътно полепналата по изпотените ни тела черна пепел и двамата наподобяхме по цвят нашите ловци.

— Трябва да му наденем примка на врата, после да дърпаме с всички сили и да го измъкнем навън каза Боб.

— Правилно, ама работата е как да му наденем примката. Никак не ми се иска да се заклеся в тази теснотия, ако реши да ни нападне. Вътре не можеш да се мръднеш, а и никой няма да успее да ти помогне, ако се оплетеш с него.

— Така си е — съгласи се Боб.

— Остава ни само една възможност — продължих аз. — Огастин, иди бързо да ми отсечеш едно чаталесто клонче, ама дълго да е. Разбра ли?

— Разбрах, са — отвърна Огастин, измъкна своя широк мечете и се запъти с бързи крачки към края на гората, около триста метра от нас.

— Помни — предупредих Боб, — успеем ли да го измъкнем навън, не разчитай на ловците. В Камерун всеки е убеден, че питонът е отровен! Смята се, че не само ухапването му е смъртоносно, но че са отровни и шпорите от долната страна на опашката му. Така че успеем ли да го измъкнем, няма смисъл да го хващаме за главата и да чакаме те да се вкопчат в опашката. Ти ще го хванеш от единия край, а аз — от другия, та дано се престрашат тогава ловците да го хванат по средата.

— Хубава работа! — отвърна Боб и цъкна замислено с език.

Огастин се завърна след малко с дълга, права и чаталеста на единия край пръчка. На този именно край направих примка от тънко въже, което според фирмата — производител издържа тежест 150 килограма, после размотах около петнадесет метра, а останалата му част подадох на Огастин.

— Сега влизам вътре и ще се опитам да надяна въжето на врата му. Ако успея, ще извикам и тогава всички ловци ще дърпате едновременно. Разбра ли?

— Разбрах, са.

— Само че — казах аз и легнах внимателно в пепелта, — ако се наложи, за бога, не ги карай да дърпат много силно... Не ми се иска тази гадина да се изтърси отгоре ми.

Стиснал пръчката и въжето в едната ръка, а фенерчето със зъби, аз запълзях бавно навътре в пещерата. Питонът продължаваше все така яростно да съска. Предстоеше ми твърде трудната задача да се опитам да се пресегна напред с пръчката и да надяна поклащащата се примка на главата на змията. Оказа се, че това е невъзможно, ако стискам фенерчето в уста, защото при най-малкото движение лъчът подскачаше

на всички страни, но не и там, където беше необходимо. Закрепих фенерчето на пода, насочих лъча към змията, след което започнах с безкрайно внимание да придвижвам пръчката към влечугото. Питонът се беше свил на кълбо, в средата на което се намираше главата му, така че когато приближих пръчката, трябваше да принудя змията да вдигне главата си.

Имаше само един начин да я накарам да стори това — да я бодвам силно с пръчката.

След първото бодване блестящите намотки на тялото като че набъбнаха от раздразнение и в пещерата се разнесе такова рязко и наситено със злост съскане, че едва не изтървах пръчката. Стиснах я по-здраво с потната си ръка, боднах питона още веднъж и отново се разнесе зловещо съскане. Пет пъти го боднах, преди да успея. Главата на питона се надигна рязко над тялото му и широко разтворената уста с розови отблясъци на светлината на фенерчето се стрелна към върха на пръчката. Движението бе толкова неочаквано, че пропуснах да надяна примката. Змията замахва три пъти с главата си и аз всеки път напразно се опитвах да я впримча. Главната пречка беше в това, че не можах да допълзя достатъчно близо. Протягах, доколкото ми бе възможно, ръка, но пръчката беше тежка и движенията ми несръчни. Накрая, облян в пот, с изтръпнали от болка ръце, аз изпълзах отново на бял свят.

— Нищо не става — казах на Боб. — Държи главата си сред намотките на тялото и я подава само когато напада... просто не се удава възможност да я впримча.

— Дай да опитам аз — предложи нетърпеливо Боб. Той грабна пръчката и пропълзя в пещерата. Дълго време виждахме само широките му ходила, които драскаха и ровеха земята при входа на пещерата, търсейки опора. Най-после се измъкна обратно, бълвайки проклетия.

— Нищо не става — каза той. — Така няма да го хванем никога.

— Ако ни отсекат една извита тояга, нещо като овчарска гега, смяташ ли, че ще можеш да хванеш змията за една от навивките и да я измъкнеш навън? — попитах го аз.

— Мисля, че ще мога — отвърна Боб, — най-малкото мога да я накарам да развие тялото си и да се опитам да ѝ надяна примката на главата.

И така Огастин отново беше изпратен в гората с най — точни инструкции за тоягата, от която имахме нужда. Той скоро се завърна с една шестметрова върлина, на единия край на която имаше клонче, подобно на рибарска кукичка.

— Ако можеш да се пъкнеш заедно с мен и да ми светиш през рамо с фенерчето, ще ми бъде по-лесно — каза Боб. — Поставя ли го на земята, непрестанно го бутам.

Пропълзахме заедно в пещерата и спряхме заклинени рамо до рамо. Осветявах дълбочината на прохода, а Боб придвижваше бавно своята гигантска гега към змията. Внимателно, за да не изплаши без нужда питона, той захвана най-горната намотка на навитото му тяло, намести се по-удобно и после дръпна с всички сили.

Змията реагира мигновено и ни обърка. За наша най-голяма изненада цялото кълбо след секунда съпротивление се плъзна надолу по пещерата към нас. Въодушевен от успеха. Боб изпълзя назад (при това ние се заклинихме още по-здравео един към друг) и отново дръпна. Змията се приближи още повече и започна да се развива. Ново дръпване, в отговор на което от кълбото се подаде главата и се стрелна към нас. Натикани като сардини в малка консервна кутия, ние не можехме да сторим нищо друго, освен да се дръпнем, затова се плъзнахме назад по корем с възможната най-голяма бързина. Най-после за наше облекчение проходът малко се разшири и ни даде възможност да действаме. Боб хвана отново гегата и се присегна с мрачна решителност. Приличаше ми на кос, който се мъчи да измъкне някакъв червей — гигант от земята. Зърнахме отново питона. Той

съскаше раздразнено, навитото му на кълбо тяло потръпваше от силното напрежение на мускулите, с което се мъчеше да се освободи от вкопчилата се в тялото му дървена кука. Още едно сполучливо подръпване и Боб щеше да измъкне змията до входа на пещерата. Пропълзях бързо навън.

— Дайте онова въже — ревах на ловците. — По-бързо... по-бързо... въжето!

Те скочиха на крака и в същата минута Боб се показва на входа на пещерата, изправи се и отстъпи назад, готов за последното дръпване, с което щеше да измъкне змията на открито, и ние щяхме да се хвърлим отгоре ѝ. Но като се отдръпваше назад, камъкът под крака му се разклати, той се просна по гръб и гегата изхвъркна от ръцете му. Змията с мощно усилие се освободи от куката и като капка вода в попивателна изчезна в една цепнатина на скалата, през която на пръв поглед изглеждаше, че не би могла да се промуши и мишка. Последният метър от тялото на змията потъваше в недрата на земята, когато с Боб се хвърлихме върху него и се вкопчихме като удавник за сламка. Чувствахме пулсирането на мощните мускули на потъналия вече дълбоко в пещерата питон, мъчещ се да освободи опашката си от нашата прегръдка. Бавно, сантиметър по сантиметър, гладките люспи се изплъзваха изпод изпотените ни пръсти и след миг змията изчезна от погледа ни. Някъде дълбоко от цепнатината се разнесе съскане.

Оваляни в пепел и прах, с изподраскани ръце и крака, с потъмнели от пот дрехи ние с Боб дишахме с отворени уста и се гледахме, без да можем да кажем и думица.

— Ех, избяга, маса — отбеляза Огастин, който явно притежаваше дарбата да подчертава очевидни неща.

— Тази змия беше много силна — заключи унил и Гаргантюа.

— Няма човек, който да може да удържи тази змия — каза Огастин с желание да ни утеши.

— Много, много силна беше — произнесе отново напевно Гаргантюа — много по-силна от човек.

Мълчаливо раздадох цигари на всички и запушихме, клекнали в пепелта.

— Добре де — философски произнесох най-сетне аз, — в края на краищата направихме всичко, което можахме. Да се надяваме, че следващия път ще ни провърви повече.

Боб обаче не можеше да се успокои. Питонът, за който така много мечтаеше, беше почти в ръцете му и изведнъж го изгуби. С това не можеше да се примири. Той закрачи наоколо, мърморейки си нещо ядосано, а ние скатахме мрежите и въжетата. Когато тръгнахме обратно, той ни последва унило.

Слънцето висеше ниско над хоризонта. Когато прекосихме поляната и вървахме през изоставената ферма, над земята падна зелен полумрак. Навсякъде из влажните храсталаци заблестяха като сапфири огромни женски светулки и в топлия въздух наподобяваха розови перли на фона на потъналата в мрак растителност. Въздухът се изпълни с вечерни аромати, изпарения, с мирис на влажна пръст, със сладкия дъх на цветове, мокри от роса. Разнесе се древният и треперлив крясък на кукумявка. Отнякъде отвърна друга.

В мрака реката наподобяваше бронзова ивица. Пясъкът скърцаше едва доловимо под краката ни, когато запристъпяхме по бялналия се бряг. Старецът и момчето спяха свити на носа на кануто. Събудиха се и мълчаливо ни подкараха надолу по реката. Високо над нас, на върха на хълма, блещукаха светлините на къщата и едва-едва като фон на свистенето и клокоченето на водата при потапяне на греблата до ушите ни достигнаха звуци на грамофон. Рояк малки бели нощни пеперудки обвиха кануто, когато се насочихме към брега. Крехка и тънка, луната се провираше през филиграна на гората зад нас. Кукумявките изкряскаха отново — тъжен, изпълнен с копнеж крясък сред мрака на дърветата.

---

[1] Хибискуси — дървета, храсти и едногодишни тревисти растения, принадлежащи към сем. *Malvaceae* (Слезови). Цъфтят с едри, обагрени от бледокремаво до червено цветове. — Бел.ред. ↑

[2] Чернонога мангуста — *Vdeogale nigripes* от сем. *Vivenidae*, разпространен в Западна Африка и Конго (принадлежи към групата на кучеподобните мангусты). На големина е колкото средно голямо куче. — Бел.ред. ↑

[3] Хенри Мортън Стенли (1841 — 1904), Дейвид Ливингстън (1813 — 1873) — известни пътешественици, изследователи на Африка. — Бел.ред. ↑

[4] Галаго — един от представителите на сем. *Galagidae*. Обитава тропическите и екваториалните гори на Африка. На външен вид са

извънредно симпатични и може би поради това английското им тривиално название е „горски бебета“. — Бел.ред. ↑

[5] Бабун — представител на сем. Cercopithecidae, широко разпространен в Африка, без северните части на континента. Води стаден начин на живот. — Бел.ред. ↑

[6] Земеродно рибарче — представител на сем. Alcedinidae, близък родственик на нашето земеродно рибарче, широко разпространен в Африка. — Бел.ред. ↑

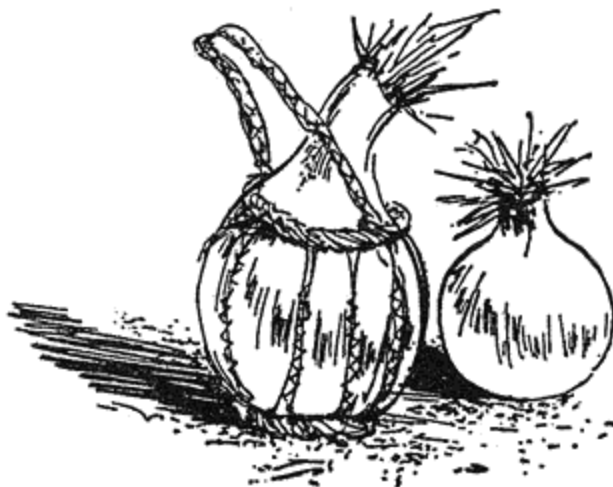
[7] Африканска калугерица — принадлежи към сем. Charadriidae. По-едра от нашенската калугерица, с по-дълги крака и без характерната качулка на главата. От горната страна на човката има два дълги кичура от нежни нишковидни перца. — Бел.ред. ↑

РЪЧНА ПОЩА

До
Господин Дж. Даръл.
Зоологически отдел,
Управление на ОАК,
Мамфе

Уважаеми господине,
Изпращам Ви две животни, подобни на онези, които
ми показахте на картинките. Платете ми колкото искате.
Парите завийте в хартийка и ги изпратете по момчето,
което донесе животните. Знаете, че ловецът непрестанно се
мърси, затова, ако може, изпратете ми парче сапунче.

С най-добри пожелания.
Ваш Питър Н'амабона

ПЛЕШИВИТЕ ПТИЦИ

Селцето Ешоби е разположено на отсрещния бряг на река Крос, на осем мили път през гъста гора. Познавах добре както селцето, така и неговите жители, защото при едно от предишните ми пътувания там бе разположена в продължение на месеци една от моите бази. Мястото предлагаше добри условия за ловуване, а жителите на Ешоби бяха изкусни ловци, така че по време на престоя ми в Мамфе много ми се искаше да установя връзка с тях и да разбера дали могат да ни доставят някои животни. Най-сигурният начин да се научи нещо ново или да се изпрати съобщение беше да се използва местният пазар, затова изпратих там нашия готвач Филип. Той имаше чудесен характер. По лицето му често се разливаше широка усмивка, при която се откриваха всичките му зъби. Той имаше навик да се движи с изправена походка като военен и винаги заставащо мирно, когато някой се обърнеше към него. Хората смятаха, че е служил в армията, което не отговаряше на действителността. Той премина с тежки стъпки по верандата и се изправи като войник пред мен.

— Филип, искам да ми намериш някой човек от Ешоби, разбра ли?

— Разбрах, са.

— Когато отидеш на пазара, намери някой ешобиец, доведи го тук и аз ще пратя по него писмо до Ешоби, ясно ли ти е?

— Да, са.

— Нали няма да забравиш? Ще намериш един ешобиец!

— Да, са — отвърна Филип и се отправи към кухнята. Той нямаше навик да губи време за излишни разговори.

Изминаха два дни, без да се появи някой от Ешоби, и улисан с други работи, аз забравих за нашия разговор. На четвъртия ден обаче, Филип се зададе тържествено по пътя, помъкнал след себе си едно четиринадесет годишно момче с изплашен израз на лицето. Момчето очевидно бе облякло най-хубавите си дрехи за посещение на столицата — очарователен костюм от дрипави къси панталони и мърлява бяла риза, ушита навярно от някакъв чувал, на гърба на която стоеше

загадъчен, но ефектен надпис със сини букви „произведено в ГР“. На главата си носеше сламена шапка, която с течение на времето бе придобила сребристозеленикав оттенък. Това дърпащо се привидение бе домъкнато на предната веранда, а неговият пленител застана мирно със самодоволна усмивка и с чувството на човек, научил с цената на дълги усилия ефектен фокус. Филип произнасяше думите по много странен начин и измина доста време, преди да започна да го разбирам. Той говореше много бързо на пиджин — английш и с приглушено боботене, което наподобяваше нещо средно между звука на фагот и рева на полкови фелдфебел. А когато Филип се вълнуваше, човек не можеше нищо да му разбере.

— Кое е това момче? — попитах аз, като огледах юношата.

Филип доби вид на обиден:

— Това е оня човек, са — изгърмя гласът му, като че обясняваше нещо на някой изключително тъп ученик. Той погледна нежно своето протеже и така тупна нещастното момче по гърба, че то едва не изхвъркна от верандата.

— Виждам, че е човек — отвърнах търпеливо аз. — А какво иска?

Филип хвърли свиреп поглед на разтреперания младеж и отново го ръгна в гърба.

— Говори, де — изгърмя отново гласът му. — Говори, де, маса чака.

Чакахме с интерес. Младежът пристъпи несръчно, размърда смутено пръстите на краката си, усмихна се стеснително и заби поглед в земята. Ние продължавахме да чакаме търпеливо. Изведнъж той вдигна очи, свали шапка, поклони се и произнесе с плах глас:

— Добро утро, са.

Филип ме погледна лъчезарно, като че този поздрав обясняваше напълно присъствието на момчето. Реших, че моят готвач не притежава дарба на изкусен и търпелив следовател, затова се заех сам с момчето.

— Приятелю — подхванах аз, — как те казват?

— Питър, са — отвърна изплашено той.

— Казват го Питър, са — изрева Филип, да не би случайно да не съм разбрал добре.

— Е, добре Питър, защо си дошъл при мен? — попитах го аз.

— Маса, този човек, вашият готвач, каза, че търсите човек, който да отнесе писмо до Ешоби — отвърна огорчено момчето.

— А! Значи ти си от Ешоби? — Изведнъж всичко ми стана ясно.

— Да, са.

— Филип — извиках аз. — Ти си истински идиот!

— Да, са — съгласи се Филип, доволен от спонтанно изказаната оценка.

— Защо не ми каза веднага, че момчето е от Ешоби?

— Ва! — зяпна Филип, разтърсен до дъното на своята фелдфебелска душа. — Нали казах на маса, че това е този човек!

Махнах с ръка и се обърнах отново към момчето.

— Слушай, приятелю! Познаваш ли в Ешоби един човек на име Илайъс?

— Да, са, познавам го.

— Добре. Ще отидеш при Илайъс и ще му кажеш, че отново съм пристигнал за животни в Камерун, нали? Кажи му, че искам отново да работи като ловец при мен, нали? Кажи му да дойде в Мамфе да поприказваме. Кажи му, че този маса живее в къщата на маса от ОАК, разбра ли?

— Разбрах, са.

— Браво, сега тръгвай бързо и предай всичко на Илайъс, нали? Ето ти цигари, за да ти е весело през гората.

Той пое пакетчето цигари с две ръце, поклони се и ме погледна сияещ.

— Благодаря, маса.

— Няма нищо... А сега тръгвай за Ешоби. Добър път!

— Благодаря, маса — повтори той, после пхна пакета цигари в пазвата на своеобразната си риза и тръгна бързо надолу по пътя.

Илайъс пристигна след двадесет и четири часа. По време на предишния ми престой в Ешоби той бе един от моите постоянни ловци, затова ми стана приятно, когато видях дебелото му тяло да се поклаща по пътя към нас, а по питекантропската му физиономия да се разлива широка и радостна усмивка. След като се поздравихме, той ми връчи тържествено дузина яйца, загънати старателно в бананови листа. Аз му се отблагодарих с кашон цигари и един ловджийски нож, който носех специално за него от Англия. След това започнахме сериозен разговор за животни. Най-напред Илайъс ми разказа за всички

животни, за които бе ходил на лов и които бе хванал по време на осемгодишното ми отсъствие. Разказа ми и как се чувстват моите приятели ловци. Стариат Н'аго бил убит от див бивол, Андрайя пък — ухапан по петата от воден звяр, пушката на Самуел експлодирала и откъснала част от ръката му (паднал голям смях), а тия дни Джон убил най-големия глиган, който някога били виждали, продал месото му и взел повече от две лири.

След това най-неочаквано Илайъс спомена нещо, което прикова вниманието ми.

— Маса спомня ли си онази птица, която маса харесва много? — попита той с дрезгав глас.

— Коя птица, Илайъс?

— Е, онази, която няма нищо на главата. Миналия път, когато маса беше в Мамфе, аз му донесох две малки на тази птица.

— Онази птица, която си прави гнездо от кал? Птицата с червената глава? — попитах развълнувано аз.

— Да, същата — потвърди той.

— Е, какво искаш да ми кажеш за нея? — попитах го аз.

— Когато разбрах, че маса е дошъл отново в Камерун, отидох в гората да търся тази птица — обясни Илайъс. — Помня, че маса я харесва много тази птица. Търсих, търсих, два-три дни търсих.

Той спря за миг и ме погледна, като примигваше.

— И после?

— Намерих я, маса — отвърна той и по лицето му се разля широка, от ухо до ухо, усмивка.

— Намери ли я? — едва можех да повярвам, че така неочаквано ми се усмивва щастие. — Къде... къде живее... колко птици видя... на какво място?

— На едно място — продължи Илайъс и прекъсна моя поток от думи, — на едно място с много голяма скала. Живее на върха на хълма, са. Гнездото е на една висока скала.

— Колко гнезда видя?

— Три, са, но едното не е завършено.

— Какво сте се разгорещили такива? — запита Джеки, която в този момент се появи на терасата.

— Picathartes^[1] — отвърнах лаконично аз и за нейна чест тя разбра какво исках да кажа.

Picathartes е вид птица, известна допреди няколко години само по няколкото излагани в музеите кожи. Струва ми се, че само двама европейци са я видели в естествената ѝ среда. Сесил Уеб, щатен доставчик на диви животни за лондонската зоологическа градина, по това време успя да залови и да донесе в Англия първия екземпляр от тази необикновена птица. Шест месеца по-късно, по време на моя престой в Камерун, ми донесоха две възрастни птици. За нещастие те умряха по пътя за Англия от аспергилоза — твърде опасно заболяване на белите дробове. Илайъс беше открил сега гнездяща колония и ако имахме късмет, може би щяхме да се сдобием с няколко новооперени малки, които бихме могли да отгледаме после сами.

— Имаше ли малки в гнездата, Илайъс?

— Сигурно, са — отвърна неуверено Илайъс. — Не съм гледал в гнездата. Страхувах се да не изплаша птиците.

— Не остава нищо друго — обърнах се аз към Джеки, — освен да отида до Ешоби и сам да се уверя. Ти и Софи ще останете тук да се грижите за животните. Ще взема Боб и два дни ще търсим Picathartes. Дори и да не открием малки, много ми се иска да видя птицата в естествената ѝ среда.

— Добре, кога тръгвате? — попита Джеки.

— Ако намеря носачи, още утре. Обади се на Боб и му кажи, че най-сетне действително отиваме в гората. Кажи му да си приготви съоръженията за ловене на змии.

Рано на следващата утрин, когато въздухът бе още сравнително хладен, пред къщата на Джон Хендерсън се появиха осем африканци. След обичайните препирни за това, кой какво ще носи, поставиха вързопите с нашата екипировка върху къдравите си глави и се отправихме към Ешоби. След като пресякохме реката и нашата малка група прекоси поляната, където не успяхме да заловим питона, ние потънахме на отсрещната страна в тайнствена гора. Пътеката за Ешоби се виеше и лъкатушеше между дърветата и описваше такава сложна плетеница, че би ужасила и римските строители на пътища. Понякога тя извиваше в обратна посока, за да избегне някоя голяма скала или повалено дърво, а друг път се проточваше права като булевард през съвсем същите препятствия по нея и нашите носачи се принуждаваха да спират и да образуват верига, за да пренесат багажа над ствола на някое повалено напреки дърво, или пък се навеждаха и се промушваха

под някоя малка скала. Бях предупредил Боб, че едва ли ще срещнем никакви животни по пътя си, но това не му пречеше да се нахвърля на всяко загнило отвътре дърво, край което се случеше да минем, с надеждата да измъкне някое рядко животинче от него. Приказките и писаниците за това, че тропическата гора изобилствала с опасности и изненади и гъмжала от кръвожадни животни вече са ми дошли до гуша. Тропическата гора е толкова опасна, колкото нашите гори през лятото, и, на второ място, тя съвсем не гъмжи от диви зверове; не зад всеки храст ви дебне свирепо животно, готово да се нахвърли отгоре ви. Животните безспорно са в гората, но те винаги се стремят да ви отбягват. Поканвам всеки да тръгне през гората за Ешоби, за да се убеди, че няма да срещне и десетина „диви животни“ по пътя си. А как ми се иска всичките тези приказки да са верни! Как ми се иска действително зад всеки храст да се спотайва дебнещ в засада „кръвожаден горски обитател“! Колко по-лесна щеше да бъде тогава задачата на колекционера на диви животни!

Единствените диви обитатели, които срещяхме най-често по пътеката за Ешоби, бяха пеперудите, навярно те не бяха чели съответните книги, та не оказваха ни най-малко желание да ни нападат. Когато пътеката се спущаше и пресичаше някоя малка долчинка с поточе, по мочурливите му и сенчести брегове се струпваха безброй пеперуди. Те отваряха и затваряха бавно криле и изглеждаше като че бреговете на потока припламват и променят багрите си от огненочервено до бяло, от небесносиньо до бледомораво и розово. Като че изпаднали в транс, насекомите приветстваха сенчестата прохлада с крилата. Кафявите мускулести крака на носачите понякога стъпваха сред тях и ние мигновено потъвахме до кръста в разноцветна трепкаща въртележка. Пеперудите се въртяха около нас, а след като отминавахме, кацаха отново върху тъмната почва — сочна, пъстра и ароматна като плодова торта.

Огромно и старо дърво бележеше половината път до Ешоби. То бе така обрасло с гъста плетеница от лиани, че почти не се забелязваше. Това беше място за почивка. Носачите свалиха с пъшкане товарите си на земята и клекнаха край тях. Телата им лъщяха от избилата пот. Раздадох на всички цигари и седнахме да ги изпусим на спокойствие. В неясния, църковен полумрак на гората не се чувстваше никакъв полъх и цигареният дим се издигаше право към небето на

извиващи се сини колонки. Единствените звуци издаваха накацалите по всички дървета големи зелени цикади. Техните песни наподобяваха свистенето на електрически трион. В далечината се носеше бръщолевенето на ято птици — носорози^[2]. Ние пушихме и наблюдавахме как малки горски кафяви сцинки^[3] ловуват сред корените на дърветата около нас. Тези дребни гущерчета винаги имат спретнат вид и телата им блестят от чистота, като че току-що са лакирани. Те се придвижваха бавно и предпазливо, сякаш се пазеха да не измърсят красивите си кожи. Надничаха ту тук, ту там с блестящите си очички и се движеха меко из своя свят от окапали кафяви листа, горички от дребни отровни гъби и полянки от мъх, покрил камъните като килим. За плячка им служеше цялото огромно разнообразие от дребни животинки, населяващи горската постилка: малки черни бръмбарчета, забързани като закъснели за погребение, бавни голи охлювчета, които се придвижваха безшумно напред и тъчаха върху листата сребърен филигран от слуз, и дребнички кафяви щурци, приклекли на сянка и заразмахали насам-натам необикновено дългите си пипалца също като любители — рибари на брега на някой поток.

В тъмните и влажни дупки на корените на огромното дърво, под което седяхме, зърнах цели гроздове от едно насекомо, което винаги съм наблюдавал със силно любопитство. Кацнали, тези насекоми приличат на дребни конски комари, но са с матови млечнобели криле. Те се струпваха по десетина, трептяха едва забележимо с криле, движейки крехките си крачка като неспокойни коне. Подплашат ли се, те се вдигат едновременно във въздуха и представляват необикновена гледка. Извисяват се на двадесетина сантиметра от земята и образуват кръг колкото чиния, след което се завъртат все по-бързо и по-бързо — едни в хоризонтално, други във вертикално положение. Отдалече гледката е фантастична, защото наподобяват въртяща се бяла топка, която от време на време променя леко своята форма, но винаги се запазва на едно и също място в пространството. Те летяха толкова бързо, а телцата им са толкова тънички, че се забелязваше само леденият блясък на крилцата им. Трябва да призная, че този въздушен танц силно възбуждаше любопитството ми и когато ходех из гората, често се отбивах от пътя, откривах групи от тези насекоми, подплашвах ги и така ги карах да ми танцуват.

По обяд достигнахме Ешоби. Установих, че след последното ми посещение преди осем години селото се е променило твърде малко — същите две неправилни редици посивели сламени колиби, разделени от широка прашна пътека, която служеше за главна улица на селището, за игрище на децата и кучетата и за бунище, в което ровеха мършави домашни птици. Илайъс се зададе с тромава походка по пътеката, за да ни посрещне. Той подбираще внимателно пътя си сред пръснатите навсякъде деца и домашни животни, следван от малко момченце, понесло върху главата си два огромни кокосови ореха.

— Добре дошъл, маса, добре ли пътувахте? — попита той с дрезгав глас.

— Добре намерил, Илайъс — отвърнах аз.

Той се засмя, зарадван, и носачите започнаха да разтоварват с пъшкане нашия багаж направо на улицата.

— Искате ли маса да пие кокосово мляко? — попита Илайъс и размаха своя мачете.

— Да, с най-голямо удоволствие — отвърнах аз и погледнах жадно огромните кокосови орехи.

Илайъс разви трескава дейност. От най-близката колиба донесоха два разкапани стола и ни настаниха с Боб на сянка в самия център на селската улица. Заобиколи ни цяла тълпа благопристойно смълчани и очаровани ешобийци. С бързи и точни удари на своя мачете Илайъс обели кората на кокосовите орехи, после с по един замах на ножа отрязва върховете им и ни ги подаде. Сега можехме да изпием прохладния сладък сок. Всеки орех съдържа около две и половина стъклени чаши херметически опакован и уталожващ жаждата нектар. Ние се наслаждавахме на всяка глътка.

След почивката се заехме да подредим стана си. На около двеста метра от селището течеше малко поточе, на чийто бряг избрахме сравнително лесно за почистване място. Група въоръжени с мачете мъже се заеха да кастрят храстите и фиданките, следвана от друга група, които с помощта на широки мотики с къси дръжки подравняваха червената пръст. Най-сетне след обичайните за тукашните жители обиди, взаимни обвинения, седящи „стачки“ и дребни спорове, мястото бе обработено така, че наподобяваше лошо изорана нива. Можеше вече да опънем палатките. Докато приготвяха храната, ние слязохме на потока и измихме потта и праха от телата си

в ледено студената вода. Розовокафяви раци размахваха към нас щипци между камъните, а по краката си чувствахме слабото пощипване на дребни, блестящи синьочервени рибки. Върнахме се освежени в стана, където вече цареше някакъв ред. Илайъс дойде след обяд в нашата палатка, приклекна на сянка и започнахме да обсъждаме ловните планове.

— Кога ще отидем да видим онази птица, Илайъс?

— Е, маса, сега е много горещо. По това време птицата търси храна в гората. Привечер, когато се захлади, се връща да работи по гнездото си. Тогава ще отидем да я видим.

— Добре, ела тогава към четири часа, разбра ли? Тогава ще отидем да търсим птицата, нали?

— Да, са — отвърна Илайъс и се изправи.

— Ако не казваш истината, ако не видим птицата, ако си се пошегувал с мен, ще те застрелям, бушмено, разбра ли?

— Ех пък, вие — възкликна той и се ухили. — Никога не съм се шегувал, маса, честна дума, са.

— Добре, ще се видим по-късно.

— Да, са — отвърна той, уви саронга около дебелиите си бедра и се отправи към селото.

Към четири часа след обяд слънцето се спусна зад най-високите дървета в гората и във въздуха се разля топлата дремлива тишина на идващата вечер. Илайъс отново се появи. Вместо с пищния саронг този път той бе увил слабините си с парче мръсен плат и размахваше безгрижно своя мачете.

— Аз пристигнах, маса — заяви той. — Маса готов ли е?

— Да — отвърнах аз и праметнах през рамо бинокъла и торбата. — Да вървим, ловце!

Илайъс ни поведе по прашната главна улица на селото, после свърна рязко встрани по тясна пътечка между колибите, от която излязохме на малка площ обработваема земя, обрасла с бухнала маниока и прашни бананови дървета. Малко след това пътеката пресече едно поточе и след няколко извивки се вмъкна в гората. Преди да свърнем от селската улица, Илайъс ми посочи малък хълм и каза, че там е „домът“ на *Picathartes*. Макар хълмът да изглеждаше доста близо до селото, аз не се подадох на измамата. Камерунската гора прилича на зала с криви огледала. Целта, към която сте се устремили, изглежда

току пред вас, но колкото повече се приближавате към нея, толкова тя се отдалечава от вас. От време на време, подобно на Алиса в страната на чудесата, човек е принуден да се движи в обратно направление, за да се добере до нея. Така се случи и с този хълм. Вместо да се насочи право към него, пътеката се виеше най-своеволно насам-натам из гората и аз останах с впечатление, че съм погледнал друг хълм. Точно в този момент пътеката започна да се изкачва определено нагоре и скоро стана ясно, че сме пристигнали в подножието на хълма. Илайъс се отби от пътеката, шмугна се в подлеса и започна да си пробива път през гъстата плетеница от лиани и трънливи храсти със своя мачете. От устата му излизаше тихо свистене, а стъпалата му потъваха безшумно в мекия килим от изгнили листа. След малко се закатерихме едва-едва по толкова стръмен склон, че от време на време стъпалата на пристъпващия пред нас Илайъс се намираха на нивото на очите ми.

Повечето хълмове и планини в Камерун имат необикновен строеж и е много трудно да се изкачваш по тях. Образувани от древни вулканични изригвания, те са се извисили по най-невъзможен начин под действието на могъщи подземни сили, които в края на краищата са им придали твърде своеобразни, чудновати геометрични форми. Тук има и безпогрешни равнобедрени триъгълници, и остри ъгли, конуси и кубове. Скалите се издигат в такова смайващо разнообразие от форми, че човек не би се учудил, ако се натъкне на скална плетеница, демонстрираща някоя от най-сложните и неразбираеми Евклидови теореми.

Хълмът, по чиито склонове се придвижвахме, се издигаше под формата на идеален конус. След като се изкачва известно време по него, човек разбира, че е много по-стръмен, отколкото му се е видял в началото, а след четвърт час е напълно убеден, че се изправя пред него като същинска стена. Илайъс се изкачваше нагоре, като че крачеше по асфалтиран път. Той се пъхаше и се промъкваше изкусно през клоните и надвисналите храсталаци, докато двамата с Боб, запъхтени и плувнали в пот, с мъка си пробивахме път след него, често и на четири крака, и се стараехме да не изоставаме. Най-сетне за наше облекчение точно под гребена на хълма наклонът премина в широка и равна площадка. През издигащите се нагъсто дървета видяхме пред нас висока петнадесетина метра гранитна скала, изпъстрена с папрат и

бегонии. В основата ѝ бе струпана същинска грамада от огромни, заоблени от водата камъни.

— Това е мястото, маса — обяви Илайъс, като се спря и подпря тлъстия си задник на един камък.

— Слава богу — възкликнахме едновременно с Боб и седнахме да си поемем дъх.

Когато си отпочинахме, Илайъс ни поведе през каменния лабиринт до едно място, където скалата се издаваше напред над огромните камъни. Повървахме още малко и Илайъс неочаквано спря.

— Ето го гнездото, маса — съобщи той със законна гордост и чудесните му зъби блеснаха в усмивка. Той посочи нагоре по скалата и на около три метра над нас видяхме гнездо на Picathartes.

На пръв поглед то наподобяваше огромно лястовиче гнездо, построено от кафяво-червеникава кал и малки коренчета. В основата на гнездото, в самата кал, бяха втъкнати по-дълги коренчета и стръкчета трева, провиснали надолу като брада: дали това се дължеше на недостатъчна опитност на птицата, или пък се вършеше, с цел да се замаскира гнездото, е трудно да се каже. Всъщност провисналата брада от корени и треви наистина прикриваше гнездото, защото отдалеч то приличаше много на туфа трева и кал, залепена върху неравната, проядена от водата повърхност на скалата. Гнездото беше голямо колкото футболна топка, а надвисналата над него скала му беше сигурна защита от дъжд.

Първата ни задача бе да разберем дали има нещо в гнездото. За щастие срещу него растеше висока и стройна фиданка. Изкачихме се поред на нея и надникнахме в гнездото. За наше неудоволствие то беше празно, макар и подготвено за снасяне на яйца, защото на дъното му лежеше еластична рогозка, изтъкана от тънки коренчета. Минахме малко встрани и скоро попаднахме на други две гнезда, едното досущ като първото, а второто — довършено наполовина. От птици и яйца нямаше и следа.

— Ако се скрием, след малко птицата ще долети каза Илайъс.

— Сигурен ли си? — попитах със съмнение аз.

— Да, са, честна дума, са.

— Добре, ще почакаме малко.

Илайъс ни отведе до една пещера, чийто вход бе почти заприщен от огромен камък, и ние застанахме зад това естествено прикритие.

Оттук се виждаха ясно и скалата, и увисналите на нея гнезда, докато ние седяхме на сянка и почти напълно скрити от каменната стена пред нас. Разположихме се и зачакахме.

Слънцето се спусна ниско над хоризонта и над гората падна сумрак. През плетеницата от листа и лиани небето над нас заприлича на зелено кадифе със златни петна, също като че между стволите на дърветата прозираше хълбокът на огромен дракон. Започнаха да се чуват типичните вечерни звуци в гората. От далечината се понесе ритмичен трясък, също като че върху скалист морски бряг врхлиташе силен прибой. Той бе предизвикан от група маймуни мона^[4], запътили се по дърветата към местата за нощуване. На точни интервали шумът се разсичаше от крясъци: „Ойнк... ойнк“. Маймуните преминаха някъде под нас, в самата основа на скалата, но подлесът бе толкова гъст, че ни попречи да ги видим. След тях се появи обичайната свита от птици носорози. При прелитането си от дърво на дърво те издаваха с крилата си необикновено силни и отривисти звуци. Две от тях кацнаха тежко на клоните над нас, като се открояваха ясно на фона на зеленото небе, и захванаха дълъг и сериозен разговор. Те свеждаха и поклащаха глави, разтваряха огромни клюнове, хленчеха и кряскаха истерично една на друга, фантастичните им глави с огромни клюнове и наподобяващи наденици шлемове подскачаха, движеха се на фона на небето и поразително напомняха зловещи дяволски маски от цейлонските национални танци.

Със сгъстяването на мрака неспирният оркестър на насекомите зазвуча хилядократно по-силно и долината под нас като че започна да вибрира от техните песни. Дървесна жаба поде някъде проточена и треперлива мелодия, последвана от пауза. Сякаш пробиваше в дървото дупка с миниатюрна автоматична бургия и от време на време спираше да я охлади. Неочаквано долових нов шум. Никога по-рано не бях чувал подобен звук и погледнах въпросително Илайъс. Той стоеше като онемял и напрягаше взор в неясната плетеница от лиани и листа около нас.

— Какво е това? — пошушнах аз.

— Птицата, са.

Първият крясък прозвуча някъде далеч долу по хълма, но сега се раздаде нов, и то много по-отблизо. Много странен звук, приличен донякъде на остро джафкане на китайски мопс^[5], само че по-мелодичен и жалостив. Той се разнесе отново и отново, но колкото и да напрягахме очи в здрача, не виждахме нищо.

— Мислиш ли, че това е *Picathartes*? — пошушна ми Боб.

— Не зная... Никога не съм чувал подобен звук.

Последва пауза, след която съвсем ненадейно звукът се чу отново, този път много близо и ние замръзнахме зад камъка. Недалеч пред нас растеше десетина метрово младо дърво, сведено под тежестта на дебела колкото въже на камбанария лиана, увиснала на клупове

около него. Стъблото на дървото беше напълно скрито в листака на съседното дърво. Всичко наоколо тънеше в мрак и губеше очертания, само дървото, любовно прегърнато от своя убиец лианата, се осветяваше от последните лъчи на залязващото слънце и наподобяваше досущ театрален декор. И точно тогава като че завесата на тази миниатюрна сцена се повдигна и пред нас неочаквано се появи един жив *Picathartes*.

Нарочно казвам „неочаквано“. Животните и птиците от тропическата гора обикновено приближават много тихо и като по магически начин изскачат пред очите ви. Дебелата лиана провисваше като огромна примка от върха на дървото и точно върху нея се появи птицата. Тя се полюшваше едва-едва на лианата с наведена на една страна глава и като че ли се заслушваше. Човек не може да не се вълнува, когато наблюдава диво животно в неговата естествена среда, но чувството, че наблюдава нещо, за което предварително знае, че представлява изключителна рядкост и са го видели само шепа хора преди него, придава на гледката още по-голяма прелест и очарование. Ние с Боб лежахме на земята и гледахме птицата със страстен и алчен поглед на филателист, току-що открил рядка марка, небрежно пъхната в детско албумче.

По големина *Picathartes* наподобяваше чавка, само че тялото ѝ бе закръглено като на кос. Имаше дълги и силни крака и големи очи с остър поглед. Пухкава кремава перушина покриваше гърдите, а гърбът и дългата опашка имаха прекрасен мек, тъмносин цвят и като че ли бяха напудрени. Оцветените в черно краища на крилата служеха за разграничителна линия, която подчертаваше още по-силно цветовете на гърдите и гърба. Вниманието на зрителя обаче, привличаше и задържаше най-вече главата на птицата. По нея нямаше нито едно перце; челната и горната част бяха оцветени в ярко небесносиньо, задната — в розовочервено, а двете страни — в черно. Гологлавите птици обикновено правят неприятно впечатление, все едно че страдат от противна и неизлечима болест, но *Picathartes* изглеждаше чудесно със своята трицветна глава, украсена като че с корона.

Като постоя минутка-две на лианата, тя се спусна на земята и започна да се движи насам-натам между камъните с огромни и необикновени за птиците подскоци, като че вместо крака имаше пружини. Птицата изчезна между камъните, после чухме нейния зов. Почти в същата минута от върха на скалата долетя отговор. Вдигнахме глава. На едно клонче над нас зърнахме друг *Picathartes*, който надничаше към гнездото на скалата. Изведнъж птицата се спусна спираловидно и кацна на ръба на едно от гнездата, спря за миг, огледа се, после се наведе напред и оправи едно изскочило коренче. След това подскочи във въздуха (просто няма как другояче да се изразя) и се стрелна надолу по хълма към потъналата в мрак гора. Другата се появи отново от скалите и литна да догони първата. Малко след това чухме как си разменят жални викове между дърветата.

— Ох! — изпъшка Илайъс, надигна се и се изтегна. — Отидоха си.

— Няма ли да се върнат? — попитах аз, като разтривах изтръпналия си крак.

— Не, са. Отиват навътре в гората и спят на някой голям клон. Утре се връщат да работят на гнездото.

— Да се върнем тогава в Ешоби.

Слизането по хълма беше много по-бързо от изкачването. Под плаща на дърветата цареше такъв мрак, че често стъпвахме накриво,

падахме и преминавахме големи разстояния на задните си части, като протягахме отчаяно ръце да се заловим за дърво или корен, за да спрем. Най-сетне, изпоцапани, изподраскани и покрити с изгнили листа, се добрахме до главната улица на Ешоби. Бях много доволен, че видях жив *Picathartes*, но в същото време се чувствах потиснат, че няма никакви изгледи да се сдобием с някое малко. Очевидно нямаше повече смисъл да се въртим из Ешоби, затова реших да се връщаме на следващия ден в Мамфе и да уловим каквото можем по пътя из гората. Един от най-успешните начини за ловене на животни в Камерун е опушването на кухи дървета, а по пътя за Ешоби забелязах няколко огромни кухи дървета, които си заслужаваше да огледаме.

Рано на следващата утрин опаковахме багажа и отпратихме носачите с него. После, без да бързаме, придружени от Илайъс и трима други ловци от Ешоби, ние с Боб ги последвахме. Първото дърво се намираше на три мили навътре в гората, непосредствено до пътя за Ешоби. На височина се издигаше до четиридесет и пет метра, а основата на ствола му бе куха като барабан.

Опушването на това дърво не ни поднесе зашеметяващи резултати. Получихме всичко на всичко няколко листоноси прилепа^[6] с необикновени, чудновати лица, три гигантски, наподобяващи наденици, стоножки с крачка, прилични на четчица, и малко сиво съселче, което ухапа един от ловците за палеца и успя да избяга. Свалихме мрежите, угасихме огъня и продължихме пътя си. Следващото кухо дърво беше сравнително по-високо и с невероятно дебел ствол. В основата на дънера му имаше грамадна цепнатина с формата на църковна врата, така че и четиримата се настанихме удобно в мрачната вътрешност на ствола. Занадничахме в кухнята на дървото, заудряхме по него с мачете и усилията ни се възнаградиха с неясни и приглушени звуци, идващи някъде зад нас. По едно време върху вдигнатите ни нагоре лица заваля истински дъжд от изгнила дървесина, която попадна и в очите ни. Очевидно в дървото имаше нещо. Най-трудното бе как да изпратим ловец на върха да запуши изходните дупки, защото гладкият като бастун ствол се извисяваше на повече от 35 метра към небето. В края на краищата съединихме и трите въжени стълби и завързахме леко, но здраво въже на единия им край. След това прикрепихме тежест на въжето и го хвърляхме нагоре към горския покров, докато ни заболяха ръцете, но успяхме да

прехвърлим края му през един клон. Изтеглихме стълбата горе и я прикрепихме. След малко поставихме и мрежите, запалихме огън под основата на ствола, отдръпнахме се и зачакахме резултата.

Обикновено се чака четири-пет минути, докато пушекът изпълни всички части на дървото и животните започнат да се появяват, но този път резултатът бе почти мигновен. Първи се появиха ужасни на вид насекоми, наречени паякоскорпиони^[7]. Заедно с дългите си ъглести крака те достигат размерите на супена чиния. Приличат на кошмарни паяци, върху които е преминал валяк и е направил телата им тънки като хартия. Това им дава възможност да се пъхат и в най-тесните цепнатини, в които не може да се вмъкне никакво друго животинче, и изскачат най-неочаквано от тях. Те се плъзгат с невероятна скорост по повърхността на дърветата като по лед. Именно това стремително и безмълвно движение, съчетано с гората от крака, ги прави ужасно отвратителни и всеки се отдръпва инстинктивно от тях, макар и да знае, че са съвсем безопасни. Първият паякоскорпион се появи магически от една цепнатина и полази по голата ми ръка в момента, в който се подпрях на дървото. Ефектът беше, най-меко казано, изключително деморализиращ.

Не успял още да се опомня от неприятното усещане, обитателите на дървото започнаха да излизат на групи от него. Пет тлъсти сиви прилепа изпърхаха с крила в мрежите и зацвъртяха неистово с изкривени от гняв лица. Почти в същия миг към тях се присъединиха и две зелени горски катерички с бледо сивобежови кръгове около очите. С остри и сърдити крясъци те все повече и повече се заплитаха в мрежите, докато се мъчехме да ги освободим и се пазехме да не ни ухапят. След това се появиха шест сиви съселчета, два големи зеленикави плъха с оранжеви носове и задни части и една изящна зелена дървесна змия с огромни очи, която се промъкна най-невъзмутимо през бримките на мрежите и с леко обиден вид изчезна в гъсталака, преди някой да съобрази как да я заловим. Настана ужасен шум и бъркотия. Африканците подскачаха през димните талази, подвикваха си разни команди, на които никой не обръщаше внимание, животните ги хапеха, те пронизително вресяха от ужас, настъпваха се по краката и размахваха най-безразборно и с детинска безотговорност тояги и мачете. Намирацията се на върха на дървото ловец се забавляваше по свой начин. Той крещеше и подскачаше по клоните

толкова енергично, че всеки момент очаквах да се строполи с трясък на земята. Очите ни смъдяха, дробовете ни се изпълниха с пушек, но и торбите ни бяха пълни с мърдащи и подскачащи животинчета.

Най-после и последният обитател се измъкна от дървото, огънят престана да дими и ние спряхме да изпусим по цигара и да огледаме взаимно геройски получените рани. Докато се занимавахме с това, изпратеният на върха на дървото ловец спусна две торби за събиране на животни, завързани за дълго въже, и сам се приготви да се спусне на земята. Поех внимателно торбите, без да зная какво има в тях, и запитах юначагата на дървото:

— Какво си напъхал в торбите?

— Животинчета, маса — отвърна интелигентно той.

— Зная, че са животинчета, бушмено, но какви животинчета си хванал?

— Е, не зная как ги казват, маса. Нещо като плъхове, само че с крила. Една от животинките има големи — големи очи, като на човек, са.

Изведнъж ме обхвана силно вълнение.

— Лапите му като на плъх ли са или като на маймуна?

— Като на маймуна, са.

— Какво е това? — запита заинтригуван Боб, докато се мъчех припряно да развържа въженцето, с което бе завързана торбата.

— Не съм сигурен, но ми се струва, че е галаго... И ако е такава, то ще е един от двата съществуващи вида, но и двата са редки.

Стори ми се, че измина цяла вечност, докато най-после успях да развържа въженцето на торбата, и внимателно я отворих. Отвътре ме погледна малко, чистичко сиво лице с грамадни уши, подгънати като ветрила край главата, и две огромни, изпълнени с ужас златисти очи, също като на уплашена стара мома, открила чужд мъж в банята си. Зверчето имаше големи, прилични на човек ръце с дълги, изящни и кокалести пръсти. Всички пръсти, с изключение на показалците, завършваха с малки, плоски нокти, като че грижливо поддържани от маникюрист. Само показалецът имаше закривен нокът, който никак не стоеше на място на тази досущ човешка ръка.

— Какво е това? — запита с шепот Боб, като видя, че гледам животното с блажен израз на лицето.

— Това — промълвих аз с възторг — е животното, което винаги съм искал да залоя в Камерун. Нарича се *Euoticus elegantulus*, известно повече като иглоноктест лемур или галаго. Тези животни са изключително редки и ако успеем да пренесем този екземпляр в Англия, той ще бъде първият в Европа.

— Господи! — възкликна Боб, също силно впечатлен.

Показах малкото зверче на Илайъс.

— Познаваш ли това животинче, Илайъс?

— Да, са, познавам го.

— Този вид животни ми трябва много. Ако ми намериш още, ще ти плащам по една лира на парче. Разбра ли?

— Разбрах, са. Но маса знае, че това животинче излиза само нощем. За такива животинчета трябва да се ходи с ловджийски фенер.

— Така е, но ти кажи на всички в Ешоби, че плащам по лира за парче, чуваш ли?

— Да, са, ще им кажа.

— А сега — обърнах се аз към Боб, като завързах внимателно торбата със скъпоценното животинче, — да се връщаме бързо в Мамфе и да поставим галагото в подходяща клетка, за да го разгледаме, както трябва!

Прибрахме нещата си и закрачихме бързо през гората за Мамфе. Спиряхме начесто и отваряхме торбата, за да се убедим, че скъпоценният екземпляр има достатъчно въздух и не е загинал от някаква ужасна магия. В Мамфе пристигнахме по обяд, втурнахме се в къщата и извикахме на Джеки и Софи да дойдат да видят нашия трофей. Развързах внимателно торбата. *Euoticus* подаде глава и ни огледа всички поред с огромните си опулени очи.

— Колко е сладко! — възкликна Джеки.

— Същинско бонбонче — отвърна Софи.

— Да — казах гордо аз — това е...

— Как да го наречем? — попита Джеки.

— Трябва да му измислим хубаво име — отбеляза Софи.

— Това е едно изключително рядко... — продължих аз.

— Какво ще кажете за Бабълв^[8]? — продължи Софи.

— Мисля, че не му подхожда — каза Джеки и го погледна с критичен поглед.

— Това е *Euoticus*...

— Може би пък Муни^[9]?

— Нито един човек не е успял досега да занесе...

— Не, не и Муни не е подходящо.

— Нито една европейска зоологическа градина не е...

— Не ви ли харесва флавкинс^[10]? — попита Софи.

Изтръпнах от ужас.

— Ако е толкова необходимо да му измислите име, наречете го Бъг-айз^[11] — обадох се аз.

— Наистина — възкликна Джеки, — това име му отива.

— Добре — отвърнах аз. — Доволен съм, че най-сетне успяхме да го кръстим. А сега да му намерим клетка.

— Тук има клетка — каза Джеки. — Не се безпокой за това.

Пуснахме животинчето в една клетка, то приседна на пода и впери в нас изпълнените си с ужас очи.

— Колко е сладко! — повтори Джеки.

— Същинско пухено мече! — изгугука Софи.

От гърдите ми се отрони въздишка. Изглежда, че въпреки най-усърдните ми грижи около тяхното обучение, както моята жена, така и секретарката ми изпадаха в отблъскващо умиление, щом видеха нещо пухкаво.

— Добре — отвърнах аз примирено. Надявам се, че ще нахраните това пухче. А през това време другият пухчо ще отиде да сръбне глътчица джинец.

---

[1] Пикатартес (Picathartes) — много редки представители от сем. Muscicapidae (Мухоловки). На големина са колкото чавки. Строят гнездата си подобно на нашенските лястовици. — Бел.ред. ↑

[2] Птици — носорози — сборно наименование на представителите на сем. Bucerotidae. Отличителният им морфологичен белег са големите рогови израстъци, които покриват по-голямата част от клюна и част от главата. — Бел.ред. ↑

[3] Сцинки — сборно наименование на гущерите от сем. Scinidae. — Бел.ред. ↑

[4] Маймуни мона — представители на сем. Cercopithecidae (Морски котки). Разпространени са в тропическите и екваториалните райони на Африка. — Бел.ред. ↑

[5] Порода куче. Бел.пр. ↑

[6] Листоноси прилепи — представители на сем. *Hipposideridae*. Характерен морфологичен белег на видовете от това семейство е необикновено сложната конфигурация и форма на носа, ушите и изобщо цялата муцуна, което по всяка вероятност е във връзка със сложно устроен сонар (звук локатор), с чиято помощ прилепите се ориентират при полета си. Обитатели на тропическа и екваториална Африка. — Бел.ред. ↑

[7] Паякоскорпион — тук най-вероятно става дума за представител на разред *Pedipalpi Tiliophonus candatus* от сем. *Uropygidae*. На пръв поглед той наистина наподобява скорпион. „Опашката“ му е съставена от голям брой дребни членчета, но не завършва с отровна жлеза и шип както при същинските скорпиони. — Бел.ред. ↑

[8] Мехурче (англ.). Бел.пр. ↑

[9] Месечко (англ.). Бел.пр. ↑

[10] Пухчо (англ.). Бел.пр. ↑

[11] Ококорен, кокорчо (англ.). Бел.пр. ↑

ОТНОВО В БАФУТ

РЪЧНА ПОЩА

Драги ми приятелю,
Много се радвам, че пристигна отново в Бафут.
Приветствам те. Когато си починеш от пътуването, ела да
се видим.

Твой добър приятел,
фонът на Бафут.

ЖИВОТНИ, ПОДАРЪК ОТ ФОНА

След като се завърнахме от Ешоби, натоварихме с Джеки камиона с клетките и животните, които бяхме успели да съберем дотогава, и се отправихме за Бафут. Боб и Софи останаха малко по-дълго в Мамфе да се опитат да съберат повече животни от влажната тропическа гора.

Пътят от Мамфе до високите плата е дълъг и отегчителен, но за мен — пълен с очарование. В началото той пресича гъстата гора на долината, в която е разположен Мамфе. Камионът ревеше, подскачаше по червеникавия път и преминаваше край гигантски дървета, всяко едно окичено с гирлянди от пълзящи растения и лиани. Между дърветата летяха с диви крясъци малки ята от птици — носорози или двойки яркозелени турако^[1] с проблясващи при летенето пурпурни крила. По изсъхналите от двете страни на пътя дървета, оранжеви, сини и черни гущери се надпреварваха с дребни земеродни рибарчета в ловенето на паяци, прелетни скакалци и други сочни хапки, които откриваха между пурпурните и бели цветове на поветицата. През всяка долчинка течеше поточе с прехвърлено над бреговете му скърцащо дървено мостче. Камионът пресичаше с рев поточето и от влажната земя се вдигаха огромни облаци пеперуди и връхлитаха мигновено върху капака на двигателя. След около два часа пътят започна да се изкачва незабелязано на големи серпентини през гората. Тук-там встрани от него се виждаше гигантска дървовидна папрат, наподобяваща зелени фонтани, бликнали като по чудо от ниската

растителност. Когато се изкачихме по-нагоре, гората оредя и се откриха отделни затревени места с пожълтяла от слънцето трева.

После малко по-малко, като че отхвърляхме от себе си дебело зелено наметало, гората започна да отстъпва място на планинските пасища. Опиянени от слънцето, игриви гущери пресичаха пътя ни, орляци дребни сипки изскачаха от храсталаците и се понасяха пред нас. Яркочервената им перушина наподобяваше искри, разпръсквани от огромен огън. Камионът ревеше и се тресеше, а радиаторът бълваше пара. С последно, отчаяно усилие той изкачи гребена на платото. Зад нас остана гората на Мамфе в милиони зелени нюанси, а отпред бяха планинските пасища и стотици мили преливащи се една в друга планини, които се простираха, докъдето стига погледът, блеснали в златисти и зелени тонове, изпъстрени от сенките на облаците, далечни и мамещи в слънчевата светлина. Шофьорът забави движението на камиона на върха и после рязко спря. Във въздуха се вдигна вихрушка червеникав прах и обви нас, и багажа ни. Шофьорът се засмя с широка и щастлива усмивка на човек, извършил нещо много важно.

— Защо спряхме? — попитах аз.

— Отивам да пикая — обясни чистосърдечно той и изчезна във високата трева от едната страна на пътя.

Джеки и аз се измъкнахме от нагорещената едва ли не до червено кабина на камиона и отидохме да разберем как се чувстват нашите животни. Седнал като истукан на брезента, Филип обърна към нас червеното си от праха лице. Меката му шапка, която на тръгване имаше великолепен сив цвят, също беше почервеняла. Той кихна гръмко в огромна зелена носна кърпа и ме погледна с укор.

— Ужасно много прах, са — избоботи той, като че ли не забелязвах това. Тъй като Джеки и самият аз бяхме изпрашени почти колкото него, въпреки че пътувахме в кабината, нямах ни най-малко желание да му съчувствам.

— Как са животните? — попитах аз.

— Добре, са. Само това горско прасе^[2], са, е много дебелоглаво.

— Защо, какво се е случило?

— Открадна ми възглавничката — отвърна възмутено Филип.

Надникнах в клетката на чернокраката мангуста Тики. Тя се забавлявала по време на пътуването, пъхала лапи през решетките и лека-полека издърпала малката възглавничка и част от постелята на

нашия готвач. Сега седеше със самодоволно и щастливо изражение върху останките от възглавничката сред цяла преспа бяла перушина.

— Не се безпокой — утеших го аз. — Ще ти купя нова възглавничка. Пази си останалите неща, защото ще ти открадне и тях.

— Да, са, ще ги пазя — отвърна Филип и погледна намръщено към облепената с бели пера Тики.

Продължихме пътя си през зелените и златисти планински пасища и под синьото небе, осеяно с бели пухкави облачета, разпилени от вятъра като валма вълна. Всичко наоколо като че бе направено от вятъра. Той бе гравирал и назъбил огромните надземни части на сивите скали в най-фантастични форми, високата трева се полюшваше от неговите милувки като океански вълни; под неговия напор малките дръвчета растяха огънати, разкривени, с ненормални израстъци по стъблата си и придобиваха съвсем друг вид. Целият пейзаж пулсираше и живееше в унисон с вятъра, а той свистеше тихо в тревата, караше малките дръвчета да скрибуцат и проплакват, свиреше и гърмеше из надвисналите скали.

Продължихме пътя си за Бафут и към залез небето придоби бледозлатист оттенък. Когато слънцето се скри зад очертанията на планините, всичко наоколо потъна в зеленикав и прохладен сумрак. Камионът изрева в мрака при последния завой и спря в центъра на Бафут — чертога на фона. Наляво от нас се простираше обширен двор, а зад него се виждаха купчина колиби, в които живееха жените и децата на фона. Над всички се извисяваше колибата, населявана от духовете на неговия баща и още много други по-малки духове. На фона на зеленикавото нощно небе тя приличаше на чудовищен и почернял от времето пчелен кошер. Кацнал на висок бряг, от дясната страна на пътя се издигаше домът за гости на фона, приличащ на двуетажна вила по италиански образец, построена от камък, с красив керемиден покрив и оформена като кутия за обувки. Широки веранди обикаляха двата етажа, обкичени като с гирлянди от тропически храсти, изпъстрени с розови и тухленочервени цветове.

Смъкнахме се уморено от камиона да наглеждаме разтоварването на животните и настаняването им на горната веранда. След това разтоварихме и подредихме цялото наше снаряжение. Докато правехме безуспешни опити да измием червения прах, запълнил всички пори на телата ни, Филип взе останките от своята постеля, сандъка с

кухненските принадлежности и храната, и се отправи със стегната, бърза крачка към кухнята — същински военен патрул, упътил се да потуши малък, но досаден бунт. Когато нахранихме животните, той се появи отново и донесе чудно вкусна вечеря. Хапнахме, пъхнахме се в леглата и заспахме като заклани.

На следващото утро, още по време на прохладната и светла зора, ние се отправихме да засвидетелстваме уважението си към нашия домакин — фона. Преминахме през огромния двор и потънахме в истински лабиринт от малки площадчета и алеи, оформени покрай колибите на неговите жени. Най-послед се озовахме в малък двор, в който огромно дърво гуава хвърляше дебела сянка. Тук се намираше личната вила на фона, малка и спретната постройка с керемиден покрив и изградена от камък, с широка веранда по продължение на едната ѝ страна. И точно там, на върха на стълбата, водеща към верандата, ни чакаше моят приятел — фонът на Бафут.

Висок и строен, той стоеше на края на верандата, облечен в проста бяла роба със синя бродерия. На главата си носеше малко таке със същите цветове. На лицето му се разливаше така добре познатата ми весела и закачлива усмивка. Той протегна за поздрав огромната си, но красива ръка.

— Здравей, приятелю! — извиках аз и тръгнах с бързи крачки нагоре по стълбата.

— Добре дошъл, добре дошъл... ти пристигна... добре дошъл — възкликна той, сграбчи ръката ми в огромната си длан, а с другата ме прегърна през рамото и ме потупа нежно по гърба.

— Добре ли се чувствате, приятелю? — попитах аз и го погледнах в лицето.

— Добре, добре — отвърна той и се усмихна.

Отговорът бе излишен, защото изглеждаше в цветущо състояние. Преди осем години, когато се видяхме за последен път, той приближаваше осемдесетте години. Тези осем години явно бе прекарал много по-добре от мен. Представих му Джеки. Контрастът между двамата ми се стори много забавен. Високият около метър и деветдесет фон, изглеждащ много по-висок от дрехата, която носеше, се извисяваше, сияещ като великан над Джеки, висока точно метър и петдесет и три. Подадената му за поздрав ръка се стопи като детска ръчичка в неговата огромна тъмна лапа.

— Елате да влезем вътре — предложи той, хвана ни за ръцете и ни въведе във вилата.

Вътрешността бе такава, каквато я помнех. Прохладна и приятна стая с леопардови кожи по пода, красиво гравирани дървени дивани, отрупани с възглавници. Ние приседнахме, а една от жените на фона пристъпи с поднос и чаши. Фонът напълни с щедра ръка три чаши уиски и ни ги подаде със сияещо лице. Погледнах препълнената със спирт чаша и въздъхнах. Явно, че каквото и да е вършил по време на моето отсъствие, фонът не се бе записал във въздържателно дружество.

— Наздраве! — поздрави той и пресуши половината чаша на един дъх.

Джеки и аз отпихме малко от нашите.

— Приятелю — обърнах се аз. — Щастлив съм, че те виждам отново.

— Ва! Радостен! — отвърна фонът. — Аз съм повече радостен да те видя. Когато ми казаха, че си пристигнал отново в Камерун, много се зарадвах.

Отпих отново внимателно от моята чаша.

— Казаха ми, че си се разсърдил заради книгата, която написах за веселите дни, прекарани тук заедно с тебе. Дори се страхувах да дойда отново в Бафут — казах аз.

Фонът се начумери.

— Кой ти е казал подобно нещо? — запита разгневено той.

— Един европейец ми каза.

— А, европейец! — фонът сви рамене, като че се учудваше, че имам вяра на бял човек. — Това е лъжа.

— Добре — отвърнах с голямо облекчение аз. — Щях да се чувствам много нещастен, ако ми се сърдеше.

— Не, не, ни най-малко не ти се сърдя — отвърна фонът и преди да успее да попреча, наля нова голяма порция уиски в чашата ми.

— Тази книга, която написа... харесва ми много... ти прослави името ми по целия свят... сега всички знаят името ми... лошо ли е това?

Отново се убедих, че съм подценявал качествата на фона. Той очевидно бе разбрал, че каквато и да е известност все пак е по-добра от никаква.

— Слушай — продължи той, — много, много хора идват в Бафут и все различни, най-различни хора, всички ми показват твоята книга, в която е писано и моето име... това е чудесно!

— Да, чудесно е — съгласих се аз, твърде смутен. Нямах ни най-малка представа, че съвсем несъзнателно съм превърнал фона в литературен герой.

— Когато отидох в Нигерия — продължи той и погледна замислено бутилката с шотландско уиски на светлината, — та, когато отидох в Лагос да се срещна с кралицата, всичките там европейци имаха твоята книга. Много, много хора ме помолиха да си напиша името в твоята книга.

Гледах го като втрещен. Дъхът ми секна при мисълта, че фонът е раздавал в Лагос автографи на екземпляри от моята книга.

— Хареса ли ви кралицата? — попита Джеки.

— Ва! Хареса! Дори много ми хареса! Чудесна жена! Тя е дребничка, дребничка, също като тебе. Но е много силна. Ва! Много силна жена.

— А Нигерия хареса ли ти? — попитах го аз.

— Никак — отвърна твърдо фонът. — Много е горещо. Слънце, слънце, слънце, потях се, потях се. Но кралицата е много силна... Вървеше, вървеше и никога не се потеше. Чудесна жена! Той си спомни нещо и се засмя, после разсеяно наля по още една чаша.

— Подарих на кралицата онзи слонски зъб — продължи той. — Ти видя ли го?

— Да, видях го — отвърнах аз и си спомних великолепия гравирани бивен зъб от слон, който камерунците са поднесли в дар на нейно величество.

— Подарих й този зъб от името на целия камерунски народ — обясни той. — Кралицата седеше в някакво кресло, аз пристъпих леко, леко и й поднесох зъба. Тя го пое. Тогава всички онези европейци казаха, че не е учтиво да показвам задник на кралицата, затова тръгнахме заднешком. Лека-полека. Страхувах се, че а, а, и ще падна, но продължих да пристъпвам бавно назад и не паднах... но страшно много се страхувах.

Той се закиска отново при спомена за това, как е вървял заднешком пред кралицата и от очите му рукоуха сълзи.

— В Нигерия не е хубаво — каза той — много е горещо...
непрестанно се потях.

Като говореше, че се потял, забелязах как очите му се заковаха в шишето с уиски, затова побързах да скоча на крака и да му кажа, че ние всъщност трябва вече да тръгваме, тъй като имаме да разопаковаме още много багаж. Фонът ни изпрати до обляния в слънце двор, хвана ни за ръка и ни погледна сериозно в очите.

— Довечера ще дойдете отново — каза той. — И ще си пийнем.

— Да, довечера непременно ще дойдем — уверих го аз. Той се усмихна широко на Джеки.

— Довечера ще ти покажа как се веселим в Бафут — заяви той.

— Добре — отвърна Джеки и се усмихна храбро.

Фонът се раздели с нас с елегантен жест на ръката, обърна се и влезе вътре, а ние се упътихме с натежали крака към нашата вила.

— Струва ми се, че след това уиски няма да мога да сложа и хапка за закуска в устата си — заяви Джеки.

— Та що за пиене бе това — възразих аз. — Чисто и просто малък сутрешен аперитив. Ще видиш какво ще стане довечера.

— Няма да пия довечера... пийте си двамата — отвърна непоколебимо Джеки. — Ще пийна само чашка и толкоз.

След закуска, както се занимавах с животните, случайно погледнах през перилата на верандата и видях малка група мъже, упътена към къщата. Когато наближиха, забелязах, че всеки носи кошница или кратуна, затъкнати със зелени листа. Едва ли носеха толкова скоро животни. Обикновено минаваше седмица, докато новината за моето пристигане се разнасяше сред ловците и те започваха да носят животни.

Наблюдавах ги със затаен дъх. Те свиха по пътя и се заизкачваха по дългата стълба към верандата, като през цялото време говореха и се смееха. Когато стигнаха най-горното стъпало, млъкнаха и поставиха внимателно багажа си на земята.

— Добро утро, приятели — поздравих аз.

— Добро утро, маса — отвърнаха усмихнати и в хор мъжете.

— Какво е това?

— Животинчета, са.

— Откъде знаете, че съм пристигнал в Бафут и купувам животни? — попитах крайно озадачен аз.

— Ей, маса, фонът ни каза — обясни един от ловците.

— Боже господи! — възкликна Джеки. — Ако фонът е разпространил новината преди нашето пристигане, още днес ще ни удавят с животни.

— Вече започнахме да се давим — отвърнах аз и погледах поставените ми в краката кошници и кратуни, — а ние не сме разопаковали дори и клетките. Както и да е, ще се оправим. Дай да видим какво са донесли!

Наведох се, взех една от кошниците от лико и я вдигнах високо.

— Кой донесе това? — попитах.

— Аз, са.

— Какво има вътре?

— Катериц, са.

— Какво пък е това — попита Джеки, докато развързвах кошницата.

— Нямам представа — отвърнах аз.

— Не е ли по-добре да попиташ? — предложи тактично Джеки.
— Може да се окаже я кобра, я нещо подобно.

— Вярно, права си — съгласих се аз и спрях да развързвам кошницата. Обърнах се към ловеца, който ме наблюдаваше неспокойно.

— Що за животинка е тази катериц?

— Дребосъче, са.

— Лошо животинче ли е? Хапе ли?

— Не, са, не хапе. Тази катериц е малка, са... бебенце.

Окуражен от тези обяснения, аз отворих кошницата и надникнах вътре. На дъното, свита и разтреперана, върху наръч трева лежеше мъничка, дълга около шест-седем сантиметра катеричка. Положително бе родена преди няколко дни. Чистичка и лъскава, подобна на плюш кожа покриваше тялото ѝ, а очите ѝ още не бяха отворени. Вдигнах я внимателно и я поставих върху ръката си. Тя издаде слаби пискливи звуци, розовата ѝ устица се отвори широко и очаквателно, а малките ѝ лапички задраскаха немошно по пръстите ми. Изчаках търпеливо да секне потокът от антропоморфични чувства у моята жена.

— Добре — казах ѝ аз, — ако желаеш, вземи я. Обаче те предупреждавам, че ще ти бъде адски трудно да я храниш. Заслужава

да я вземем само заради това, че е с черни уши, а този вид е много рядък.

— О, ще се справим — отвърна оптимистично Джеки. — Животинчето е силно, а това е наполовина спечелена битка.

Въздъгнах. Спомних си моите мъки с безброй новородени катерички из различните части на света и как всяка една като че се оказваше по-ненормална и немощна от предишната. Обърнах се към ловеца.

— Това зверче, приятелю, е хубаво и ми харесва много. Но е още бебенце, нали? Сигурно няма да живее много, а?

— Вярно, са — съгласи се натъжено ловецът.

— Слушай, сега ще ти заплатя два шилинга и ще ти дам бележка. Ела отново след две седмици. Ако животинчето е живо, ще ти дам още пет шилинга. Съгласен ли си?

— Да, са, съгласен съм — отвърна ловецът и се усмихна щастливо.

Заплатих двата шилинга и му подписах полица за още пет, която той пхна внимателно в една гънка на своя саронг.

— Внимавай да не изгубиш бележката. Изгубиш ли я, няма да ти платя нищо повече.

— Не, маса, няма да я изгубя — увери ме той, все така усмихнат.

— Погледни какъв прекрасен цвят — каза Джеки и надникна към сгушената в шепите ѝ катеричка.

По този въпрос споделих напълно нейното мнение. Миниатюрната главичка бе оцветена в яркооранжево, а зад всяко ухо имаше ясно очертан черен ръб, също като че майка ѝ не бе успяла да я измие, както трябва. Тялото бе зеленикаво с по-тъмни ивици по гърба и светложълто по коремчето, а смешната опашчица — тъмnozеленикава отгоре и огненооранжева отдолу.

— Как да я нарека? — попита Джеки.

Погледнах треперещото късче живот, което продължаваше да отваря широко уста върху дланта ѝ.

— Наречи я така, както я нарече ловецът, — катериц Дребосъчето — предложих аз.

Така катеричката се превърна в катериц Дребосъчето, а по-късно, за по-кратко — Дребосъка.

Залисан с мисълта за името, аз се заех да отварям друга кошница, без да попитам ловеца какво има в нея. И когато най-непредпазливо отворих капака, отвътре изскочи малко, заострено като на плъх личице, ухапа ме светкавично за пръста, издаде остър гневен крясък и изчезна в дъното на кошницата.

— Какво, за бога, беше това? — попита Джеки, докато изсмуквах кръвта от пръста си и проклинах, а ловците извикаха в хор:

— Съжаляваме, са, съжаляваме, са — сякаш всички бяха виновни за проявената от мен глупост.

— Това злобно и мило животинче се нарича мангуста-джудже^[3] — обясних аз. — Макар и много дребни, те, изглежда, са от най-свирепите създания в Бафут. Издават най-неприятния крясък от всички дребни зверчета, които познавам, с изключение на мармозетката.

— В какво ще я поставим?

— Ще трябва да разопаковаме няколко клетки. Нека стои в кошницата, докато разгледам останалите животни — заявих аз и завързах отново внимателно кошницата.

— Не е лошо да притежаваме два различни вида мангуста — каза Джеки.

— Да — съгласих се аз и продължих да смуча пръста си. — Прелестно!

В останалите кратуни и кошници нямаше нищо интересно, освен три обикновени крастави жаби, малка зелена пепелянка и четири птици — тъкачи^[4], от които нямах нужда. Отпратих ловците и се заех да настаня мангустата — джудже. Едно от най-неприятните неща по време на експедиции за животни е да се окажете неподготвен с клетки. Аз допуснах такава грешка по време на моята първа експедиция. Макар и да имахме много и различни съоръжения, пропуснах да се снабдя с готови клетки, като сметнах, че ще разполагам с предостатъчно време да си ги направя на самото място. В резултат на това първият наплив от животни ни намери съвсем неподготвени. Наложих се да работим денонощно и успяхме да ги настаним, но нахлу втората вълна и всичко започна отначало. По едно време за походното ми легло бяха навързани за въжета шест различни животни. След този случай винаги вземам предпазни мерки и по време на експедиция нося сглобяеми клетки, така че каквото и да се случи, да съм сигурен, че ще мога да подслоня поне първите четиридесет — петдесет екземпляра.

Сглобих една от нашите специални клетки, напълних я със сухи бананови листа и успях да пусна вътре мангустата, без да ме ухапе. Тя застана на средата на клетката, впи малките си блестящи очички в мен, повдигна изящна лапичка и така яростно записка, че ни продъни ушите. Звукът бе толкова пронизителен и неприятен, че в отчаянието си подхвърлих голямо парче месо в клетката. Мангустата скочи отгоре му, разтърси го силно, за да се убеди, че не е живо същество, после го отнесе в един от ъглите и започна да го яде. Макар и да продължаваше да кряска, сега звуците се сподавяха от храната. Клетката поставих до тази на чернокраката мангуста Тики и седнах да ги наблюдавам.

На пръв поглед никой не би помислил, че двете животни имат някакво родство. Макар и все още бебе, чернокраката мангуста достигаше около шестдесет сантиметра на дължина и двадесет на височина. Широкичката ѝ муцунка наподобяваше донякъде кучешка, с тъмни, кръгли и малко изпъкнали очи. Тялото, главата и опашката ѝ имаха ярък кремавобял цвят, а стройните ѝ крака бяха тъмнокафяви, почти черни. Пригладена, гъвкава и стройна, тя ми напомняше парижка бел-ами с изящна кожа, облечена в чифт черни чорапи. Обратно на нея мангустата — джудже нямаше нищо френско у себе си. На дължина заедно с опашката достигаше около двадесети пет сантиметра. Имаше дребничко, заострено лице, миниатюрно, закръглено розово носле, и чифт мънички, блестящи, оцветени в яркочервено очички. Сравнително дългата ѝ гъста козина имаше

шоколадов цвят, изпъстрена тук-там с по-ярки червеникавокафяви петна.

Тики надникна с вид на ужасена гранд дама към клетката на новодошлата, която кряскаше и мърмореше недоволно над кървавото парче месо. Самата Тики бе изискана и придирчива в храненето си и в главата ѝ дори не минаваше мисълта да се държи толкова невъзпитано, да крещи и пищи с пълна уста, като че никога досега не се е хранила до насита. Тя наблюдава минута-две джуджето, изсумтя презрително, завъртя се елегантно два-три пъти, после си легна и заспа. Джуджето не се засегна от острата забележка за неговото поведение и продължи да хруска и да издава пискливи звуци, докато дояждаше остатъците от своята кървава храна. Когато и последната хапка бе погълната и всичко наоколо най-внимателно огледано, да не би да е останало някое незабелязано късче, мангустата — джудже седна на земята, зачеса се енергично, после се сви на кълбо и също заспа. След около час я събудихме, за да увековечим нейния глас за поколенията. Тя обаче издаде такива гневни и възмутени крясъци, че се видяхме принудени да пренесем микрофона на другия край на верандата. До вечерта успяхме да запишем гласа не само на мангустата — джудже, но и на Тики и освен това да разопаковаме приблизително деветдесет процента от нашата екипировка. След това се изкъпахме, преоблякохме се и вечеряхме с чувството на хора, много доволни от себе си.

След вечеря се въоръжихме с бутилка уиски и цигари, взехме петромаксовия фенер и се отправихме към къщата на фона. Въздухът бе топъл и сънлив, изпълнен с аромата на пушек и напечена от слънцето земя. Из обраслите с трева канавки на пътя се извисяваха песните на щурците, а от потъналите в мрак плодни дървета около огромния двор на фона, чувахме как сред клоните кряскат и пляскат с криле летящи кучета. Една група от децата на фона пляскаха с ръце и пееха, наредени в кръг на двора, очевидно играеха на някаква игра. От далечината между дърветата като неравномерни удари на сърце долиташе неритмичен барабанен тътен. Вървахме из лабиринта между колибите на жените на фона, всяка една осветена от червеникавия пламък на огъня и изпълнена с мирис на печени тропически картофи, пържени банани, задушено месо или с острата и задушлива миризма на сушена и солена риба. Накрая достигнахме до вилата на фона. Той

ни посрещна на стълбата. Огромната му фигура изплува постепенно от мрака, а когато ни подаде ръка, робата му зашумоля.

— Добре дошли, добре дошли — поздрави той със светнало лице. — Заповядайте вътре!

— Донесох малко уиски да ни развесели сърцата — казах аз и размахвах бутилката при влизане.

— Ва! Чудесно, чудесно — отвърна фонът и се закиска. — Уискито е чудесно нещо за веселба.

Великолепната му аленоожълта роба блестеше на меката светлина на лампата като тигрова кожа, а на една от изящните си китки бе поставил широка и изкусно гравирана гривна от слонова кост. Седнахме и изчакахме мълчаливо тържествения ритуал по разливането на първото питие. А когато всеки стисна в ръка чаша, до половината пълна с чисто уиски, фонът извърна към нас озареното си от широка и дяволита усмивка лице.

— Наздраве! — вдигна чаша той. — Тази нощ ще се веселим.

Така започнаха часовете, които по-късно нарекохме „нощите на махмурлука“.

Като допълваше непрестанно чашите, фонът разказа отново за своето пътешествие до Нигерия, затова, колко е било горещо и как много се „потял“. Възхищенията му от кралицата нямаха граница. Той си стоял в собствената страна и все пак му било горещо, а кралицата вършела два пъти повече работа и пак оставала свежа и обаятелна! Това щедро и неподправено възхищение на фона ми се стори твърде необикновено, защото той принадлежеше към едно общество, в което жените не са нищо друго, освен обикновени товарни животни.

— Обичаш ли музика? — обърна се фонът към Джеки, когато изчерпахме темата за посещението в Нигерия.

— Да — отвърна Джеки. — Много обичам.

Фонът я изгледа със сияещ поглед.

— Помниш ли моята музика? — обърна се фонът този път към мен.

— Разбира се, че я помня. Такава музика няма никъде другаде, приятелю.

Фонът дори изгука от удоволствие.

— Ти писа за тази моя музика в своята книга, а?

— Да, писах.

— И — продължи фонът, като дойде до най-главното, — писал си и за танците, и за приятно прекараното време, а?

— Да, танците бяха чудесни.

— Искаш ли да покажем на твоята жена какви танци танцувахме тук, в Бафут? — запита той и протегна дългия си показалец към мен.

— Много искам.

— Чудесно, чудесно... хайде да отидем в танцувалнята — каза той, надигна се величествено от мястото и постави изящната си ръка върху устата да сподави оригването. Две от неговите жени, които седяха дотогава смирено някъде отзад, се втурнаха, грабнаха подноса с напитките и хукнаха пред нас. Фонът ни изведе от къщата и през големия двор тръгнахме към неговата танцувалня.

Танцувалнята беше огромна, четвъртата постройка, наподобяваща кметство, но с пръстен под и само с няколко малки прозорчета. Край едната стена бяха подредени плетени кресла, нещо като кралска лежа, а над тях висяха, поставени в рамка, фотографиите на различни членове на кралското семейство. При влизането ни в залата насъбрали се четиридесет или петдесет жени произнесоха обичайното поздравление (странен пронизителен вибриращ звук, който произвеждаха, като викаха силно и в същото време пляскаха бързо с ръце пред устата си). Шумът ставаше още по-оглушителен и от това, че и по-низшите съветници, облечени в блестящи роби, също пляскаха с ръце и даваха своя принос за общата врява. Почти оглушали от това посрещане, ние с Джеки бяхме настанени на два стола — по един от всяка страна на фона, а пред нас поставиха масичка с напитки. Фонът се облегна на стола и ни изгледа с широка и радостна усмивка.

— А сега ще се повеселим — обяви той, наведе се напред и наля по половин чаша шотландско уиски от една току-що отворена бутилка.

— Наздраве! — обърна се към нас фонът.

— Чин-чин! — отвърнах разсеяно аз.

— Какво каза? — попита заинтригувано фонът.

— Какво съм казал? — запитах озадачено аз.

— Ами че това, което току-що каза.

— Чин-чин ли?

— Да, да, точно това.

— Така се казва, когато се пие.

— Не е ли същото като „наздраве“? — попита озадачено фонът.

— Да, абсолютно същото.

Той млъкна за миг, само устните му продължаваха да се движат. Очевидно сравняваше качествата на двата тоста. После отново вдигна чаша.

— Шин-шин — каза фонът.

— Наздраве! — отвърнах аз, а фонът се тръшна назад на стола и изпадна в лудешки смях.

Пристигна оркестърът — четирима младежи и две от жените на фона с три барабана, две флейти и една напълнена с царевични зърна кратунка, която издаваше приятен шумящ звук, нещо като маракаси. Те се настаниха в ъгъла на залата, после лумнаха няколко пъти предварително върху барабаните и погледнаха очаквателно фона. След като се съвзе от смеха, фонът издаде някаква рязка заповед и две от неговите жени поставиха в средата на танцовата площадка малка масичка, а върху нея петромаксова лампа. Пръстите на барабанистите отново тропнаха очаквателно върху барабаните.

— Приятелю — обърна се фонът към мен, — помниш ли, че когато беше в Бафут, ти ме научи на един европейски танц, а?

— Да — отвърнах аз, — спомням си.

Ставаше дума за един от пиروвете на фона, на който, възползвайки се от гостоприемството му, аз се заех да науча него, съветниците и жените му да танцуват конга. Успехът беше зашеметяващ, но смятах, че фонът е забравил този случай през изтеклите осем години.

— Сега ще ти покажа — каза с блеснали очи той.

Изгърмя нова заповед и двадесетина негови жени излязоха на танцовата площадка, наредиха се в кръг около масата и всяка прихвана здраво през кръста жената пред нея. После заеха необичайна полуприклекнала поза като застанали на старт бегачи и замряха.

— Какво ще правят? — прошепна Джеки.

Наблюдавах, очаквайки дяволска веселба.

— Убеден съм — отвърнах замечтано аз, — че след моето заминаване фонът ги е карал да танцуват конга и сега ще ни демонстрират наученото.

Фонът вдигна огромната си ръка и оркестърът засвири възторжено някаква бафутска мелодия в ритъма на конга. Жените на фона, до този момент застинали в необичайната, приклекнала поза,

закръжиха около лампата и на всеки шести такт с набръчкани от напрежение чела ритваха с тънките си крака. Въздействието бе очарователно.

— Приятелю — казах аз, трогнат от гледката, — това е великолепно!

— Чудесно! — съгласи се ентусиазирано Джеки. — Те танцуват много добре.

— Това е танцът, който ти ме научи — обясни фонът.

— Спомням си.

Той се обърна с хихикане към Джеки.

— Твоят мъж е много силен... Ние танцувахме, танцувахме, пихме... Ва! Чудесно прекарахме!

Оркестърът млъкна, макар и не едновременно, и съпругите на фона, свенливо усмихнати при нашите аплодисменти, се изправиха и се върнаха на предишните си места край стената. От устата на фона прогърмя нова заповед. Внесоха голяма кратуна палмово вино и го раздадоха на танцорките, като всяка една получи своя дял направо в свитите си шепи.

Въодушевен от зрелището, фонът отново напълни чашите.

— Да — продължи той замислено, — твоят мъж е много силен на танцуване и пиене.

— Сега вече не е силен — отвърнах аз. — Остарях.

— Не, не, приятелю — отвърна със смях фонът. — Аз остарях, ти си още млад.

— Сега изглеждаш по-млад, отколкото последния път, когато бях в Бафут — казах искрено аз.

— Това е, защото имате много жени — каза Джеки.

— Ва! Не поради това — отвърна изненадан фонът. — Тези жени ме изморяват твърде много. Той погледна навъсено наредените покрай стената съпруги и отпи от чашата си.

— Тези мои жени ме мамят твърде много — продължи той.

— Моят съпруг също казва, че го мамя — каза Джеки.

— Твоят съпруг е щастлив. Той има само една жена, а аз имам много — отвърна фонът — и те непрестанно ме мамят.

— Но от жените има голяма полза.

Фонът я изглежда недоверчиво.

— Без жени не може да има деца... мъжете не могат да раждат деца — забеляза деловито Джеки.

При тези думи фонът така се разкиска, че се уплаших да не му призлее. Той се облегна на стола и се затресе от смях, та чак от очите му бликнаха сълзи. Най-после се изправи и все още тресейки се, избърса очите си.

— Твоята жена е умница — каза през смях той и наля още една голяма доза уиски на Джеки в чест на нейната интелигентност. — Ти би била добра жена за мен — каза той и я погали нежно по главата. — Шин-шин!

Музикантите се завърнаха и заизтриваха устни. Кой знае защо бяха излизали навън и сега с пресни сили подхванаха една от моите любими бафутски мелодии, наречена танцът на пеперудата. Под звуците на приятна и весела мелодийка жените на фона отново се появиха на танцовата площадка и изиграха очарователен танц. Наредени в редици, те изпълняваха пестеливи, но сложни движения с ръцете и краката. После две жени в началото на редицата се хванаха за ръце, а последната премина по редицата и се преметна по гръб, но тези с хванатите ръце я поеа и я изправиха на крака. С развитието на танца темпото на музиката ставаше все по-бързо; жената, която изпълняваше ролята на пеперуда, се въртеше и хвърляше по гръб също така все по-бързо и по-бързо, а жените с хванатите ръце я изхвърляха във въздуха с все по-голямо въодушевление. Когато танцът достигна кулминационната си точка, фонът се изправи величествено и сред възторжените викове на присъстващите се присъедини към редицата на танцуващите жени. Той се завъртя край тях и запя гръмко думите на песента, а аленожълтата му роба се превърна в цветен облак.

— Аз танцувам, аз танцувам и никой не може да ме спре — припяваше си весело той, — но трябва да внимавам да не падна на земята като пеперудата.

Фонът се завъртя край редицата на съпругите си като същински пумпал и гласът му заглуши техните гласове.

— Дано не го изпуснат — казах аз на Джеки и не свалях очи от двете ниски, набити съпруги с хванати ръце в началото на редицата, които очакваха малко притеснено своя господар и повелител.

Фонът изпълни последното мощно завъртане и се метна по гръб връз ръцете на своите жени, които го подхванаха, но се огънаха от

удара. При падането си той разпери широко ръце, така че жените му за миг се скриха под неговите развети ръкави, и заприлича наистина на гигантска многоцветна пеперуда. Фонът ни погледна със сияещо лице и леко килната шапчица, отпуснат върху ръцете на своите жени, които го изправиха с усилие отново на крака. Той се върна усмихнат и задъхан при нас и се тръшна на стола.

— Чудесен танц, приятелю — възхитих се аз. — Ти си много силен.

— Действително — съгласи се Джеки, на която всичко това също направи голямо впечатление, — вие сте много силен човек.

— Това е чудесен танц, чудесен танц — отвърна с хихикане фонът и ни наля машинално по още една чаша.

— В Бафут имате и друг танц, който ми харесва много — казах аз. — Този танц, при който се изобразява кон.

— Да, да, зная го — каза фонът. — Този, при който танцуваме с конски опашки.

— Точно така. Ще го покажеш ли на жена ми?

— Разбира се, приятелю — отвърна той, после се наведе напред и издаде някаква заповед, при която една от съпругите излезе бързо от танцувалнята.

Фонът се обърна и се усмихна на Джеки.

— Сега ще донесат конските опашки и ние ще танцуваме.

След малко неговата съпруга се завърна и донесе цяла връзка бели, лъскави конски опашки, всяка дълга около шестдесетина сантиметра и прикрепена към дръжка от красиво изплетени кожени каишки. Опашката за фона бе особено дълга и пицна, с дръжка от сини, червени и златисти каишки. Той я размахва във въздуха с бавно, грациозно движение на ръката, космите ѝ бухнаха на вълни и заплуваха като облак. Двадесет от жените на фона, всяка с опашка в ръка, излязоха на танцовата площадка и се наредиха в кръг. Фонът зае място в центъра. Той размахва своята конска опашка, оркестърът гръмна и танцът започна.

Танцът с конските опашки е най-чувственият и най-прекрасният от всички бафутски танци. Ритъмът бе своеобразен, малките барабани издаваха остри звуци, стакато, а големите само тътнеха и боботеха. Бамбуковите флейти изпълняваха мелодията с писукане и цвъртене и тя като че нямаше нищо общо с барабаните, а всъщност се сливаше

чудесно с тях. Жените на фона се завъртяха бавно в такт с мелодията по посока на часовниковата стрелка. Те правеха ситни, строго определени стъпки и размахваха бавно конските опашки пред лицата си. В това време фонът танцуваше в центъра, като се движеше в посока, обратна на часовниковата стрелка. Той подскачаше, потрепваше и огъваше тяло по особен начин, вдървено, размахваше с невероятно еластични движения на китката своята конска опашка във въздуха и изпълняваше цяла серия красиви и сложни движения. Получавахе се странен, неподдаващ се на описание ефект. В един миг танцьорките наподобяваха бели морски водорасли, понесени и разлюлени от морското течение, а в следващия — фонът трепваше с опънати крака като чудновата птица с бели пера, погълната изцяло от любовен танц и заобиколена от своите любими. Бавната павана^[5] и грациозните движения на опашките произвеждаха хипнотизиращо въздействие. Танцът завършваше сред ромола на барабаните, а ние продължавахме да виждаме пред очите си размахващите се опашки.

Фонът тръгна с грациозни стъпки към нас, понесъл сега небрежно опашката в ръце, потъна в стола си и задъхан, отправи сияещ поглед към Джеки.

— Хареса ли ви моят танц? — попита той.

— Прекрасен танц — отвърна Джеки. — Много ми хареса.

— Чудесно, чудесно — каза доволен фонът.

Той се приведе напред и погледна с надежда бутилката, но бе празна. Тактично премълчах, че имам във вилата още уиски, фонът съзерцаваше с унил поглед бутилката.

— Уискито свърши — каза той.

— Да — отвърнах безучастно аз.

— Все пак — продължи неустрашимо фонът, — продължаваме с джин.

Сърцето ми се сви. Тайно се надявах да премием на нещо по-невинно, да речем бира, за да си отдъхнем от голямото количество концентрат. Фонът изрева на една от жените си. Тя изтича навън и след малко се завърна с бутилка джин и бутилка горчива ракия. Фонът пиеше джина по свой начин, като наливаше чашите до половината, след което оцветяваше джина в тъмнокафяво с горчивата ракия. Една чаша от това питие можеше да убие слон. Като видя какъв коктейл ми приготви фонът, Джеки побърза да се извини, че поради лекарска

възбрана не бива да пие джин. Фонът охотно се съгласи, макар и да стана ясно, че има най-лошо мнение за онзи лекар, който може да препоръча подобно нещо.

Оркестърът засвири отново, всички присъстващи се струпаха на танцовата площадка и започнаха да танцуват поединично или по двойки. Тъй като ритъмът ни се стори подходящ, двамата с Джеки станаме и започнахме да танцуваме бърз фокстрот. Фонът ни окуражаваше с гръмовит глас, а неговите жени кряскаха от удоволствие.

— Чудесно, чудесно! — подвикна фонът, когато преминахме бързо край него.

— Благодаря, приятелю — извиках аз в отговор и водех внимателно Джеки между съветниците, които с пъстрите си роби наподобяваха цветна леха.

— Много те моля да не ме настъпваш по краката — каза умолително Джеки.

— Извинявай, но в този час на нощта трудно мога да се ориентирам къде да стъпя.

— И аз забелязах същото — отвърна язвително Джеки.

— Защо не потанцуваш с фона? — попитах я аз.

— Помислих вече за това, но не съм сигурна дали е правилно да го кани една обикновена жена.

— Струва ми се, че ще остане поласкан. Покани го за следващия танц — предложих аз.

— А какво бихме могли да танцуваме? — попита Джеки.

— Научи го нещо, с което да разнообрази своя латиноамерикански репертоар — отвърнах аз. — Научи го да танцува румба.

— Според мен в този късен час е по-лесно да се научи самба — отвърна Джеки.

Когато танцът свърши, ние приближихме до фона и аз вдигнах чаша.

— Приятелю — започнах, — ти си спомняш онзи европейски танц, на който те научих, когато бях по-рано в Бафут, нали?

— Помня, помня, отличен танц — отвърна сияещ той.

— Жена ми иска да те покани да потанцуваш с нея и да те научи още един европейски танц. Съгласен ли си?

— Ва! — избоботи с възхищение фонът. — Чудесно, чудесно. Нека твоята жена да ме научи. Чудесно, чудесно, съгласен съм.

С труд успяхме да подберем една мелодия от репертоара на оркестъра, която донякъде наподобяваше самба, и Джеки и Фонът се изправиха. Всички присъстващи ги зяпнаха със затаен дъх.

Едва не се задавих при гледката, която представляваха високият около метър и деветдесет фон и дребничката, едва метър и петдесет Джеки, когато застанаха на танцовата площадка. Джеки му показва бързо основните и прости стъпки на самбата и за мое голямо удивление фонът ги усвои, без ни най-малко затруднение. После той прегърна Джеки с огромните си ръце и те започнаха да танцуват. Най-забавно ми се стори, че като я притисна силно до гърдите си, Джеки се изгуби почти цялата в развяната му роба. От време на време тя изчезваше напълно от погледа и тогава изглеждаше, че фонът, на когото по магически начин са пораснали още един чифт крака, танцува напълно сам. И нещо друго любопитно привлече вниманието ми, но известно време не можах да го доловя. После изведнъж разбрах, че Джеки води фона в танца. Те преминаха край мен и широко ми се усмихнаха, явно танцът им доставяше огромно удоволствие.

— Танцуваш чудесно, приятелю — извиках аз. — Жена ми добре те е научила.

— Да, да — изрева фонът над главата на Джеки. — Чудесен танц. Твоята жена може да бъде и на мен добра жена.

Най-после, след половинчасово танцуване, двамата се върнаха разгорещени и уморени. Фонът гаврътна голяма глътка чист джин да възстанови силите си, после се наведе над мен.

— Имаш чудесна жена — каза шепнешком той, като вероятно смяташе, че оценката може да главозамае Джеки.

— Чудесно танцува. Чудесно ме учи. Ще ѝ дам мимбо... специално мимбо ще ѝ дам.

Обърнах се към Джеки. Тя си вееше с ветрило и нямаше представа какво ѝ готви съдбата.

— Ти завъртя главата на нашия домакин — казах аз.

— Чудесен старик — отвърна Джеки, — при това танцува великолепно... забеляза ли как моментално научи стъпките на самбата?

— Да — отвърнах аз, — той е толкова доволен от урока, че иска да те възнагради.

Джеки ме погледна подозрително.

— Как ще ме възнагради? — попита тя.

— Сега ще получиш кратуна със специално мимбо... това е палмово вино.

— Боже господи, не мога да понасям това питие — отвърна ужасена тя.

— Няма значение. Налей си една чаша, опитай го, после кажи, че по-хубаво вино не си пила никога през живота си, след това помоли да го разделиш с неговите съпруги.

Внесоха пет запушени със зелени листа кратуни, фонът опита тържествено всички, преди да реши кое вино е най-хубавото. След това напълниха една чаша и я поднесоха на Джеки. Тя събра целия свой кураж на светска жена и отпи малко от виното, задържа го в устата, после го глътна и по лицето и се изписа дълбоко задоволство.

— Това мимбо е чудесно — обяви тя с възхищение и вид на специалист, комуто току-що са поднесли коняк „Курвоазие“.

Лицето на фона засия. Джеки отпи още една глътка, защото той я наблюдаваше отблизо. По лицето ѝ се изписа още по-голямо възхищение.

— Никога през живота си не съм вкусвала толкова хубаво мимбо — каза Джеки.

— Ха! Добре — отвърна доволен фонът. — Мимбото е чудесно и прясно.

— Ще разрешите ли на вашите жени да пият с мен? — попита Джеки.

— Да, да — отвърна фонът с величествен жест на ръката. Жените на фона пристъпиха със срамежлива усмивка напред и Джеки побърза да налее остатъка от мимбото в розовите им длани.

Нивото на джина в бутилката бе спаднало обезпокоително и аз погледнах внезапно часовника си. Ужасих се, че до пукване на зората остават едва два часа и половина. Извиних се, че на следващия ден ме очаква тежка работа и предложих да преустановим тържеството. Фонът настоя да ни придружи до стълбата на нашата вила, предвождани от оркестъра. Когато пристигнахме, той нежно ни прегърна.

— Лека нощ, приятелю — каза той и стисна ръката ми.

— Лека нощ — отвърнах аз. — Благодаря. Ти ми достави приятни часове.

— Наистина — прибави Джеки. — Благодаря ви много.

— Ва! — отвърна фонът и я погали по главата. Чудесно си потанцувахме. Ти би могла да ми станеш много добра жена, нали?

Гледахме как фонът премина огромния двор, висок и грациозен в своята роба, съпроводен от момченце с фенер в ръка, който пръскаше кръг златиста светлина край него. Те се изгубиха сред лабиринта от колиби. Цвъртенето на флейтите и думкането на барабаните ставаше все по-слабо и накрая съвсем заглъхна. Сега се чуваха само песента на щурците, крякането на дървесните жаби и едва доловимите тръбни подвижвания на летящите кучета. Когато се пъхнахме под мрежите против комари, някъде в далечината дрезгаво и сънно изкукуригаха първи петли.

---

[1] Турако — сборно наименование на представителите на сем. Musophagidae. Видовете от това семейство са с красиво оперение. — Бел.ред. ↑

[2] Горско прасе — Potamochoerus porcus. Наричано е още речно прасе, тъй като местообитанията му са горите и гъсталаците по

теченията на реките в Западна и Централна Африка. — Бел.ред. ↑

[3] Мангуста — джудже — най-дребният, но може би най-свирепият вид на сем. Viverridae. На големина е колкото нашенската невестулка. — Бел.ред. ↑

[4] Птици — тъкачи — сборно наименование на представители от сем. Ploceidae. Наименованието им произхожда от начина на построяване на гнездото — то изглежда като изтъкано от лико, ивици листа или сухи треви и виси като кошничка от дървото. — Бел.ред. ↑

[5] Испански танц. Бел.пр. ↑

РЪЧНА ПОЩА

Добри ми приятелю,
Добро утро на всички.
Твоята бележка получих и разбрах добре всичко.
Кашлицата ми попремина, но не напълно.

Съгласен съм да вземеш от днес под наем моя ландровър, като ми плащаш седмично. Искам само да ти кажа, че от днес ландровърът е на твое разположение, но ако ме повикат на събрание в Н'доп, Беменда или някъде другаде, или пък по каквато и да е спешна работа, ще те уведомя, за да взема колата за този ден.

Искам да ти напомня, че още не сме си уредили сметките за последния път, когато нае колата.

Твой добър приятел,
Фонът на Бафут.

ЖИВОТНИ В КУТИИ

Веднага след пристигането на Боб и Софи в Бафут ние се наехме да внесем ред в нашата вече голяма и непрестанно нарастваща сбирка от животни. Огромната и сенчеста веранда, разположена в кръг пред стаите на горния етаж на вилата, разделихме на три части: първата за влечуги, втората за птици и третата за бозайници. По този начин всеки един от нас се грижеше за определена секция и който свършеше по-рано, оказваше веднага помощ в групата на другото. Първата ни работа сутрин, докато бяхме още по пижами, бе да минем по верандата, да огледаме внимателно всяко едно животно и да се убедим, че се чувства добре. Благодарение на ежедневното внимателно наблюдение на животните, човек успява да ги опознае добре и да открие най-малкия признак на заболяване, дори когато на всеки друг се струва, че дадено животно е в превъзходно здраве. После почиствахме клетките, нахранвахме най-слабите животни, които не можеха да чакат (например нектарките, които трябва да получат своя нектар веднага след разсъмване, или новородените, на които още рано сутринта трябваше да се раздадат бутилки с мляко), и чак тогава сядахме и ние на закуска. По време на храненето обикновено обменяхме мисли по

своите задължения. Този разговор би накарал всеки нормален човек да изгуби апетит, защото засягаше главно състоянието на чревните движения на нашите питомци. Диарията или запекът при дивите животни често пъти е много добро указание за това, дали са хранени правилно. Това може да бъде първият (а понякога и единственият) симптом за някакво заболяване.

По правило набавянето на животни при всяка една експедиция е най-простата част от работата. Щом местните хора научат, че желаете да купите живи диви животни, към вас просто потича изобилие. Деветдесет процента, разбира се, са животни от най-обикновените видове, но понякога хората носят и редки животни. Ако се нуждаете от редки животни, трябва да отидете да си ги намерите сам, но докато се занимавате с това, може да сте сигурен, че цялата обикновена местна фауна ще ви бъде доставена у дома. Така че залавянето на животните е лесна работа, но трудното е да се грижите за тях.

Бедата не е толкова в това, че животното изживява голямо сътресение в резултат на залавянето му, колкото във факта, че е принудено да живее в непосредствена близост с едно същество, което то възприема като свой най-голям враг: самия вас. В много случаи животното преживява добре своето пленничество, но то не може да се примири с близостта, при която е принудено да съжителства с вас. Това е първата огромна бариера, която трябва да се преодолее единствено чрез търпение и нежност. Месеци наред животното може да прави опити да ви ухапе и да ръмжи всеки път, когато наближите клетката му. Вие изпадате в отчаяние и смятате, че никога няма да му направите благоприятно впечатление. И ето, идва денят, в който понякога, без каквото и да е предупреждение то притичва към вас и поема храната от ръката ви или пък ви разрешава да го чешете зад ушите. В такива моменти чувствате, че не сте си изгубили напразно времето да чакате.

Храненето безспорно е един от най-важните ви проблеми. Необходимо е не само да притежавате достатъчно обширни познания за това, с какво се храни всеки вид в естествената си среда, но и да изнамерите подходящи заместители, ако не можете да му доставите естествена храна, и да научите вашите животни да ги поемат. Трябва също така и да угаждате на техните индивидуални желания, а те са многобройни. Веднъж имах един гризач, който отказваше да поеме

нормалната за гризачите храна — плодове, хляб и зеленчуци — и в продължение на три дни се хранеше изключително с фиде. Имах и група от пет маймуни на една и съща възраст и от един и същ вид, но с коренно различни индивидуални качества. Две имаха страст към твърдо сварените яйца, останалите три се ужасяваха от странните бели форми на яйцата и не смееха да се докоснат до тях. Поставех ли непознатите бели предмети в клетката, те започваха да крещат от страх. И петте маймуни обожаваха портокалите, но докато четири от тях най-старателно обелваха кората и я хвърляха, петата също така старателно обелваше плода, но хвърляше портокала, а изяждаше кората. Когато притежавате сбирка от няколко животни и всички проявяват такива странни особености, може да се побъркате в стремежа си да задоволите техните желания, за да запазите животните здрави и жизнерадостни.

От всички дразнещи и неприятни задачи, с които трябва да се занимавате по време на експедиция за диви животни, храненето на новородените от ръка без съмнение е най-неприятната. Преди всичко тези животни не знаят как да поемат биберона, а няма по-неприятно нещо от това да се боричкате с едно новородено животинче, обляно от главата до петите в топло мляко. На второ място трябва да се държат на топло, особено през нощта, а това означава, че нощем трябва да ставате по няколко пъти и да им подменяте бутилките с топла вода (освен ако не ги пхнете в собственото си легло, което често пъти е най-правилното). След изтощителния ден ставането в три часа през нощта, за да пълните бутилки с топла вода, е занимание, което много скоро губи своето очарование. На трето място, новородените животни имат изключително нежни стомаси и трябва да ги гледате като същинска бавачка. Млякото, което им се дава, не трябва да е нито много гъсто, нито много рядко. При първия случай те получават чревни разстройства, които водят до нефрит и от там обикновено до смърт, а при втория отслабват и стават възприемчиви към всякакви смъртоносни усложнения.

Обратно на моите мрачни предсказания, новородената черноуха катеричка, катериц — Дребосъчето (за приятели само Дребосъка), се оказа образцово бебе. През деня лежеше и помръдваше с уши в легло от вата, поставено върху бутилка с гореща вода на дъното на дълбока тенекиена кутия от бисквити, а нощем тенекиената кутия поставяхме

край леглата, под лампа с инфрачервени лъчи. Много скоро установихме, че Дребосъкът има самостоятелен характер. Независимо от изключително дребния си ръст животинчето бе необикновено гласовито, а гласът му представляваше серия пронизителни и бързи „чаткания“, подобни на дрънченето на евтин будилник. В продължение на първите двадесет и четири часа то свикна с часа на храненето и закъснеехме ли дори с пет минути, започваше да надига глас и да „чатка“ дотогава, докато не му поднесяхме храна. Настъпи денят, в който Дребосъкът прогледна и видя своите прилежни родители и окръжаващия го свят. Това създаде нови проблеми. Този ден се случи така, че закъсняхме малко с храната му. Заседяхме се на масата, улисани в разговор за това-онова, и за наш срам забравихме напълно Дребосъка. Внезапно нещо задраска зад мен, обърнах се и видях катеричката, седнала на прага на трапезарията. По лицето ѝ, меко казано, се изписваше страшно негодувание. Като ни забеляза, тя зацъка като будилник, изтича по пода, изкачи се задъхана по стола на Джеки, скочи на рамото ѝ, размаха насам-натам опашка и закрепця възмутено на ухото ѝ. За една новородена катеричка това беше истински подвиг. При това, както вече казах, тя току-що бе прогледнала. Въпреки всичко бе успяла да излезе от своята кутия, да намери пътя от нашата спалня (претрупана с разни принадлежности за кинокамерата и филми), да мине по цялата веранда между двете редици клетки с опасни животни и най-накрая да ни открие (най-вероятно по звука) в трапезарията, която се намираше на другия край на верандата.

Преодолявайки безброй опасности, катеричката бе изминала шестдесетина метра по напълно неизвестна територия, само и само да ни съобщи, че е гладна. Не е необходимо да казвам, че тя получи съответната похвала, а най-важното, от нейна гледна точка, тя получи обяда си.

Веднага след проглеждането си Дребосъкът започна да расте бързо и скоро се превърна в най-прелестната катеричка, която бях виждал дотогава. Оранжевата глава и добре оформените, очертани с черна линия уши се съчетаваха великолепно с големите черни очи. Козината на тялото ѝ преливаше в мъхавозелени оттенъци и двата реда бели петна от двете ѝ страни проблясваха като осветени „котешки очи“ на потънало в мрак шосе. Опашката ѝ обаче бе най-красива от всичко. Дълга и пухкава, отгоре зелена, а отдолу оранжева, тя бе истинска

прелест. Дребосъкът обичаше да седи с навита на гърба си опашка, чийто връх висеше пред самия ѝ нос. Катеричката помръдваше опашка и тя потръпваше като пламък на свещ, разклащан от течението на въздуха.

Дори и когато порасна, Дребосъкът продължаваше да спи в поставената край леглото ми тенекиена кутия от бисквити. Тя се будеше рано сутрин, надаваше силен крясък, скачаше от кутията върху някое от нашите легла и се пъхаше под завивката. Десетина минути проучваше отпуснатите ни от съня тела, после скачаше на пода и тръгваше да оглежда верандата. От тези свои изследвания често се завръщаше с някой трофей (парченце изгнил банан, сухо листо или цвят от бугенвилията), поставяше го веднага някъде из леглата и се възмущаваше безкрайно, ако изхвърляхме подаръка на пода. Това продължи месеци наред, докато настъпи денят, в който реших, че както останалите животни, и катеричката трябва да бъде поставена в клетка. Една сутрин се събудих от мъчителна болка и разбрах, че иска да натика един фъстък в ухото ми. Открила този деликатес на верандата, тя вероятно бе сметнала леглото ми за недостатъчно сигурно място, а ухото — за чудесно скривалище.

Друго новородено, макар и сукалче, за което се наложи да се грижим, бе ококореният иглоноктест лемур, който уловихме близо до Ешоби. Той се опитоми за кратко време и стана наш любимец. За размерите си притежаваше огромни крайници с дълги, и тънки пръсти. Твърде занимателно и комично зрелище представляваше това зверче, когато танцуваше из своята клетка на задните си крака и преследваше молец или пеперуда, които бяхме пуснали вътре. То протягаше огромните си ръце, като че уплашено от нещо, а очите му щяха да изскочат от орбитите си. Като заловеше плячката, то сядаше, стиснало здраво насекомото в розовата си лапичка, и я наблюдаваше с широко ококорени очи, удивено, че в нея изведнъж се е оказало такова същество. После го натъпкваше в устата си и продължаваше да седи, а крилата на пеперудката се размахваха като странни мустаци, над които блещукаха огромни учудени очи.

Ококореният ме запозна за първи път с една необикновена привичка на галагото, която за мой най-голям срам не бях забелязал дотогава, макар че се бях грижил за безброй галаго. Една сутрин го наблюдавах как изскочи от своята кутия да се нахрани с брашнени

червеи и набързо да се измие и приглади. Както вече споменах, той има големи и нежни като венчелистчета уши, толкова тънки, че просто прозират. За да ги предпази от пробождање или друго увреждане, когато живее на свобода, той има навика да ги свива от страни на главата си като свити платна на яхта. Веднага се виждаше, че слухът е от изключително значение за Ококорения. Той долавяше най-малкия шум — тогава ушите църкваша и се насочваха като радар. Винаги ми е правило впечатление, че през голяма част от времето си чисти и трие ушите с ръце, но тази сутрин проследих целия процес от началото до края. Това, което видях, ме порази. Най-напред седна на едно клонче със зареян в пространството поглед и започна да чисти с голяма грижливост опашката си, като разделяше внимателно космите, за да се убеди, че между тях няма нито клечици, нито усукани и сплъстени косми, също като момиченце, което сплита косите си. След това отпусна голямата си като на кукла ръка и църкна на дланта си капка урина. Той разтри със съсредоточен вид длани и започна да натрива урината по ушите си, също както мъжете натриват брилянтин в косите си. После църкна нова капка и натри внимателно ходилата на краката и дланите на ръцете си. Аз не свалях изумените си очи от него.

Наблюдавах го три дена поред и се убедих, че не си въобразявам нищо, защото ми се стори, че това е един от най-странните животински навици, които някога съм виждал. В заключение смятам причината е само една. Кожата на изключително нежните и тънки уши трябва да се поддържа винаги влажна, в противен случай неизбежно ще изсъхне и ще се напука, а това може да се окаже фатално за едно животно, което разчита толкова много на своя слух. Същото се отнася и за деликатната кожа на ходилата и дланите на ръцете, но тук урината играеше и допълнителна роля. Ходилата и дланите са леко вдлъбнати, така че когато животното скача от клон на клон, лапите действат като вендузите по пръстчетата на дървесната жаба.

При едно по-сетнешно пътуване се снабдихме с голям брой от галагото на Демидов^[1] (най-дребните представители на това племе на големина колкото едри плъхове) и забелязах и у тях същия навик.

Най-увлекателното в една експедиция за диви животни според мен е ежедневно общуване с животните, при което имате възможност да наблюдавате, да изучавате и да записвате. Ежедневно и почти всеки миг от деня с някое от животните се случваше нещо ново

и интересно. Следващите няколко извадки от дневника ми показват много добре как всеки ден бе изпълнен с нови задачи и интересни наблюдения:

14 февруари. Пристигнаха две маймуни — черноноси хусари. Пръстите на четирите лапи и на двете са сериозно засегнати от кърлежи. Наложих се да извадя кърлежите с ланцет и да инжектирам маймуните превантивно с пеницилин. Малкото на цибетката^[2] показва първи прояви на възрастно. Когато приближих ненадейно клетката му, то се наежи и придружи това си действие с няколко силни изсумтявания, много по-силни и внушителни, отколкото при подушване на храната. Донесоха голяма листовеща жаба^[3] с необикновено очно заболяване, изглежда голям злокачествен тумор, разположен зад очната ябълка. Туморът бе причинил ослепяване и се бе разраснал навън, като че ли жабата има балон върху едното си око. Всичко това, изглежда, не причинява болка на жабата, затова няма да отстранявам израстъка. Ето че в диво състояние животните невинаги са щастливи и безгрижни.

20 февруари. Най-сетне, след безброй неуспешни опити, Боб откри какво ядат косматите жаби: охлюви. Бяхме им предлагали мишлета, плъхчета, птиченца, яйца, бръмбарчета и техните личинки, скакалци, но напразно. Охлювите поглъщат настървено. Има голяма надежда да откараме жабите в Англия живи. Сред галагото на Демидов избухна нещо като зараза от нефрит. Две от тях тази сутрин бяха мокри от глава до пети от урина. Разреших млякото, с което ги хранехме, възможно е да е било твърде силно за тях. Наредих да им дават повече насекоми за храна. Петте новородени отлично усвояват млякото „Комплан“, което е твърде интересно, защото това мляко е извънредно богато по съдържание. Ако обикновеното мляко на прах оказва известно неблагоприятно влияние върху възрастните, то би трябвало да се очаква, че „Комплан“ би имал същия ефекти върху новородените.

16 март. Донесоха две чудесни кобри. Едната е дълга около метър и половина, а другата — около шестдесет сантиметра. И двете приеха моментално храна. Най-добрата придобивка за днес е една женска мангуста — джудже с две новородени. И двете малки са свършено слепи и за разлика от своята тъмнокафява майка са необикновено светло — сивобежови. Отделих новородените, за да ги храня от ръка, тъй като бях убеден, че ако ги оставя заедно с женската, тя или няма да им обръща внимание, или ще ги убие.

17 март. Младите мангусти — джуджета отказаха категорично да се хранят с биберон или от пълнители на автоматични писалки. Предвид на това (тъй като едва ли ще оживеят) ги върнах обратно при майка им. За мое най-голямо учудване тя ги прие ласкаво и започна да ги кърми. Съвсем необикновен случай! Занимавах се с два счупени крака: на една африканска горска кукумявка, уловена с капан, и на млад ястреб с частична фрактура. Струва ми се, че кракът на кукумявката едва ли ще се оправи, защото, изглежда, са скъсани сухожилията, костта е зле натрошена. Кракът на ястреба ще се оправи, понеже е млад. Галагото на Демидов нощем издават слабо мяукане, ако бъдат обезпокоени. Това е единственият звук, който съм чул от тях, с изключение на цвъртенето, наподобяващо цвъртенето на прилепи, когато се бият. Шпорестите жаби започнаха да кречат нощем слабо „пийп-пийп“, като че някой почуква леко с пръст по ръба на стъклена чаша.

2 април. Днес доведоха едно около двегодишно шимпанзе. Беше в ужасно състояние. При залавянето му с телен капан за антилопи то бе ранено сериозно в лявата ръка. Дланта и китката бяха раздрани и силно инфектирани от гангрена. Животното бе много отслабнало и не можеше да се държи на крака. Имаше интересен жълтеникавосив цвят на кожата. Превързах ръката и му направих пеницилинова инжекция. Въпреки дадените му стимулиращи средства, не ми хареса цветът на кожата и странната летаргия, затова го заведох на преглед при

ветеринарният лекар от селскостопанския отдел в Беменда. Той направи кръвна проба и установи, че животното страда от сънна болест. Направихме всичко възможно, но животното отпадна много бързо. Как трогателно проявява своята благодарност за това, което правим за него!

3 април. Шимпанзето умря. Макар и „защитен вид“, както тук, така и в други части на Камерун, шимпанзетата непрестанно биват избивани и изядени. Голямата носорога пепелянка пое за първи път храна: малко плъхче. На гърба на една от зелените горски катерички като че се развива косопад. По всяка вероятност той се дължи на липсата на витамини, затова увеличих дажбата на „Абидек“. Сега ежедневното ни снабдяване с яйца от птици — тъкачи е много добро и всички катерички получават от тях в допълнение към ежедневното си меню. Четкоопашатите бодливи свинчета^[4] барабанят бързо със задните си крака (подобно на дивите зайци), когато бъдат обезпокоявани нощем, после се извързват със задници по посока на опасността и шумолят с бодлите на края на опашките си. Получава се звук, наподобяващ този на гърмящата змия.

5 април. Открих прост и бърз начин за определяне пола на пото — галагото. Днес доведоха чудесен млад мъжкар. На пръв поглед външните гениталии и при двата пола си приличат твърде много, но се оказа, че е най-просто да се помиришат. Когато мъжкарят се вземе на ръка, неговите тестиси издават слаб сладникав мирис, наподобяващ крушова есенция.

Не само ние проявявахме интерес към животните. Много от местните жители виждаха за пръв път някои от нашите животни, затова идваха и молеха за позволение да разгледат сбирката. Един ден директорът на местното мисионерско училище попита дали може да доведе своите възпитаници да видят сбирката, а те бяха над двеста момчета! Съгласих се с удоволствие. Мисля, че ако чрез показване на

живи животни у хората се породил интерес към фауната на родния край и към нейното запазване, тогава се върши много полезна работа.

И така в уговорения ден по пътя се показаха момчетата. Те крачеха в колона по двама, придружавани от петима преподаватели. Пред вилата момчетата бяха разделени на групи по двадесет, след което, водени от учител, се качваха поред на верандата. Джеки, Софи, Боб и аз застанахме на различни места край сбирката, за да отговаряме на въпроси. Момчетата се държаха образцово, нямаше блъсканица, натискане, закачки. Те преминаваха, съсредоточени и очаровани, от клетка на клетка и възкликваха удивени: „Ва!“ при всяко ново чудо и от удоволствие щракаха с пръсти. Когато премина и последната група, директорът събра момчетата при първото стъпало на стълбата и се обърна усмихнат към мен.

— Сър — каза той, — ние ви благодарим много, че ни разрешихте да разгледаме вашата сбирка от животни. Ще бъдете ли така любезен да отговорите на няколко въпроса на момчетата?

— Разбира се, с удоволствие — отвърнах аз и се настаних на стълбата, току над главите на децата.

— Момчета — прогърмя гласът на директора, — мистър Даръл е любезен да отговори на всички ваши въпроси. Кой желае да запита нещо?

Морето от черни лица под мен се развълнува. Момчетата свиха вежди, изплезиха езици, започнаха да ровят в праха с палците на краката си. Отначало бавно, а после все по-бързо и по-бързо, понеже се освободиха от стеснението, те започнаха да ме засипват с въпроси, всички до един изключително разумни и уместни. На първия ред забелязах малко момченце, което през цялото време ме наблюдаваше, без да мигне с очи. Челото му бе набръчкано от напрежение, а самото то стоеше като вкаменено. Накрая, когато пороят от въпроси намаля, то изведнъж събра кураж и вдигна ръка.

— Какво искаш да попиташ, Уано? — каза директорът и се усмихна ласкаво на малчугана.

Момченцето пое дълбоко въздух и изстреля въпроса си към мен.

— Моля ви, са, би ли могъл мистър Даръл да ни каже защо направи толкова много снимки на жените на фона?

Усмивката моментално изчезна от лицето на директора и той ме погледна съкрушен.

— Това не е зоологически въпрос, Уано — произнесе строго той.
— Все едно, са, кажете моля ви, защо? — настояваше упорито то.

Директорът се намръщи зловещо.

— Това не е зоологически въпрос — прогърмя той със страхотен глас. — Мистър Даръл спомена, че ще отговаря само на зоологически въпроси. Жените на фона нямат отношение към зоологията.

— Почакайте, мистър директор, ако се разтълкува малко по-широко, този въпрос би могъл да се нарече биологически, нали така? — притекох се аз на помощ на малчугана.

— Не, сър, те не бива да ви задават подобни въпроси — отвърна директорът и започна да попива потта от лицето си.

— Но моля ви, нямам нищо против да отговоря. Работата е там, че хората в моята родина се интересуват от това, как живеят и как изглеждат хората от другите части на света. Аз, разбира се, мога да им разкажа, но съвсем друго е, когато им покажа и снимки. По снимката те могат да си представят съвсем точно как изглежда всичко тук при вас.

— Ето... — директорът прекара палец от вътрешната страна на яката на ризата си, — мистър Даръл отговори на твоя въпрос. А сега, понеже е много зает, той няма повече време да отговаря на нови въпроси. Моля, стройте се.

Момчетата отново се подредиха в две прави редици, а директорът се здрависа с мен и най-искрено ме увери, че всички са ми изключително много благодарни. После се обърна пак към момчетата.

— А сега за благодарност към мистър Даръл искам да извикате три пъти сърдечно „ура“.

Двеста млади гърла изреваха сърдечно „ура“. След това момчетата, които бяха начело на колоната, извадиха от чантите си няколко бамбукови флейти и две малки барабанчета. Директорът махна с ръка и под звуците на бодър марш, изпълняван от застаналия начело оркестър, всички закрачиха надолу по пътя. Директорът тръгна след тях, като продължаваше да трие лицето си и мрачните погледи, които хвърляше в гърба на малкия Уано, не му предвещаваха нищо хубаво след завръщането в класната стая.

Вечерта фонът дойде при нас на чашка. След като му показахме новите попълнения на нашата сбирка, седнахме на верандата и аз му

разказах за зоологическия въпрос на Уано. Фонът се смя дълго, особено на смущението на директора.

— Защо не му каза — попита той, като триеше сълзите от очите си, — защо не му каза, че снимаш моите жени, за да покажеш на всички европейци в твоята страна, че жените в Бафут са красиви?

— Това момченце е още дете — казах сериозно аз. — Струва ми се, че е твърде малък за тези въпроси.

— Вярно, вярно — отвърна със смях фонът, — той е още малко момче. Щастлив е, че още няма жени, които да го мамат с ласкателство.

— Казаха ми, приятелю — започнах аз, като се опитах да отклоня разговора от плюсовете и минусите на съпружеския живот, — казаха ми, че заминаваш утре за Н'доп. Вярно ли е?

— Вярно е — отвърна фонът. — Отивам за два дни на заседание на съда. Ще се върна в другиден сутринта.

— Тогава — и аз вдигнах чаша — желая ти успешно пътуване, приятелю.

На следващата утрин, облечен във великолепно роба в жълто и черно и с изящна, цялата обшита с бродерии шапчица на главата, с дълги спускащи се отстрани наушници, фонът зае мястото си до шофьора на своя нов ландровър. На задната седалка поставиха всичко необходимо за пътуването му: три бутилки шотландско уиски, любимата му жена и трима члена на съвета. Той махаше енергично с ръка, докато колата зави зад ъгъла и се изгуби от погледа ни.

Същата вечер, като изпълних и последните си задължения за деня, реших да изляза на предната веранда да подишам свеж въздух. Забелязах, че долу на големия двор се събира група от децата на фона. Заинтригуван, започнах да ги наблюдавам. Те направиха огромен кръг в средата на двора и след много разговори и спорове започнаха да пеят някаква песен и да плясат ритмично с ръце. Акомпанираше им едно седемгодишно момченце, което биеше барабана, застанало в средата на кръга. Децата запяха една от най-красивите и чаровни песни на Бафут. Почувствах, че те не се бяха събрали просто така. Явно, че имаше някаква определена цел, но какво можеха да празнуват (освен ако не бе заминаването на техния баща), не ми беше никак ясно. Наблюдавах ги дълго време, докато нашият прислужник Джон изникна изневиделица до мен.

— Вечерята е готова, са — обяви той.

— Благодаря, Джон. Защо тези деца пеят в двора на фона?

Джон се усмихна стеснително.

— Защото фонът замина за Н'доп, са.

— Това зная, но защо пеят?

— Когато фонът не е в къщи, са, тези деца трябва да пеят всяка вечер в двора на фона. Така се запазва задушевността в неговия дом.

Каква прекрасна мисъл! Надникнах надолу към наредените в кръг деца, запели с желание сред мрака на огромния двор, за да запазят задушевността в дома на своя баща.

— А защо не танцуват? — запитах аз.

— Защото няма с какво да си светят, са.

— Занеси им петромаксовата лампа от спалнята. Кажи им, че я пращам, за да им помогна да запазят задушевността в дома на техния баща.

— Да, са — отвърна Джон.

Той изтича да вземе лампата и след малко видях как тя хвърляше вече златиста светлина сред кръга от деца. Когато Джон им предаваше моето поръчение, децата млъкнаха, после екнаха възторжени викове и радостни възгласи.

— Благодарим, маса, благодарим!

Седнахме да вечеряме, а децата отвън пееха като чучулиги. Те припляскваха с ръце и се въртяха в кръг около меко съскащата лампа, а дългите им, изтеглени сенки се простираха до средата на двора.

---

[1] Галаго на Демидов — най-дребният представител на сем. Galagidae. — Бел.ред. ↑

[2] Цибетка — нощен хищник, представител на сем. Viverridae. По външен вид наподобява котка. — Бел.ред. ↑

[3] Листовежда крастава жаба — от сем. Bufonidae. Наименованието си е получила от шарките по гърба непосредствено зад очите и кожните гънки, които наподобяват вежди. Благодарение на тази си окраска листовеждата жаба се слива напълно със заобикалящата я среда. — Бел.ред. ↑

[4] Четкоопашато бодливо свинче — от сем. Hystricidae. Бодлите на почти всички видове са дълги, твърди и заострени, лесно се измъкват от кожата и остават в тялото на евентуалния нападател, като предизвикват болезнени и гнойни рани. — Бел.ред. ↑

РЪЧНА ПОЩА

Драги приятелю,
Не би ли дошъл тази вечер в осем часа на чашка?
Твой приятел,
Джералд Даръл

Драги приятелю,
Очаквай ме в 7,30 часа. Благодаря.
Твой добър приятел,
фонът на Бафут

ЖИВОТНИ — КИНОЗВЕЗДИ

Има много и различни начини да се правят филми за животни. Вероятно един от най-добрите е да се наеме за година-две група оператори в някой тропически край на света и да филмират животните в естествената им среда. Този начин за съжаление е много скъп и ако не се разполага с времето и възможностите на Холивуд, не си заслужава да се говори за него.

За човек като мен, който разполага с ограничено време и средства в дадена страна, единственият начин да заснеме животни си остават снимките при изкуствени условия. Условията за снимане на диви животни в тропическите гори са такива, че могат да обезсърчат и най-запаления оператор. Преди всичко почти е невъзможно да видите диво животно, а когато го зърнете, това обикновено става за един миг, защото в следващия то вече е изчезнало в растителността. Истинско чудо би било да се окажете на подходящо място, в подходящо време, със заредена камера, определена експонация и съответното животно пред вас, заето с интересно и подходящо за снимане занимание. Така че остава първо да заловите животното и да го приучите на всичко по време на неговото пленничество. Може да започнете работа веднага щом животното загуби страха си от хората. В огромен и ограден с мрежи „снимачен павилион“ създавате обстановка, по възможност най-близка до естествената жизнена среда на животното и едновременно най-подходяща за снимки. Това означава, че в нея не

трябва да има нито твърде много дупки, в които да се пхат плашливите животни, нито много гъсти храсти, за да не се получават сенчести места в кадрите, и така нататък. После разполагате животното в павилиона и го оставяте известно време да свикне с обстановката. За това са необходими от един час до няколко дни.

От съществено значение, разбира се, е да познавате добре навиците на животното и да знаете как би реагирало при различни обстоятелства. Ако поставите например гладен бузест плъх^[1] в подходящ декор при изобилие от горски плодове по земята, той ще се заеме моментално да тъпче колкото може повече плодове в огромните си торбички на бузите, така че в края на краищата добива вид на животно, заболяло от тежка форма на заушки. Ако не желаете да сведете всичко до редица скучни кадри на създание, което се лута безцелно насам-натам между храсталаци и треви, трябва да създадете такива условия, които ще го накарат да прояви някой свой интересен навик или да направи нещо интересно. И да успеете да постигнете всичко това, на вас ще са ви необходими още две неща: търпение и добра sluка. Дори и на опитомено животно не може да обясните като на актьор какво трябва да извърши. Понякога животно, което ден след ден в продължение на седмици е правило едно и също нещо, развива внезапно остра сценична треска пред камерата и отказва да „играе“. Когато сте изгубили часове под лъчите на палещото слънце, за да подготвите всичко необходимо, подобна демонстрация на характер е в състояние да ви подтикне към убийство.

Блестящ пример за трудностите при снимане на животни според мен представлява денят, в който направихме опит да заснемем една малка водна антилопа^[2]. Тези прелестни дребни животни достигат големината на фокстериерите. Чудесната им кестенява козина е изпъстрена красиво с бели линии и петна. Дребничката и изящна водна антилопа е необикновено фотогенична. За нея могат да се посочат няколко любопитни факта. Един от тях например е, че в диво състояние тя има полуводен начин на съществуване. По-голямата част от времето си прекарва в газене и плуване из горските потоци, може дори да преплува и значително разстояние под водата. Друг любопитен факт е, че обича страстно охлюви и бръмбари, а за антилопите подобни месоядни качества са твърде необикновени. И на края тези животни са необикновено кротки и лесно се опитомяват. Имал съм

случаи, когато час след залавянето ѝ малката водна антилопа е поемала храна от ръката ми и ми е позволявала да я чеша зад ушите. Като я гледа човек, би помислил, че се е родила в пленничество.

Нашата водна антилопа не правеше изключение. Това удивително кротко същество обожаваше да го чешат зад ушите и по коремчето и без да прикрива своето задоволство, можеше да изгълта толкова охлюви и бръмбари, колкото му предоставите. Освен това през свободното си време правеше опити да се къпе в легена, в който с големи усилия потапяше едва задните си части.

И така, за да покаже водната антилопа своите месоядни качества и навиците си да се къпе, аз подготвих снимачна площадка, която включваше и част от брега на реката. Шубраците и храсталаците бяха поставени много умело, за да покажат по възможния най-изразителен начин чудесната ѝ защитна окраска. Една сутрин, когато по небето нямаше нито едно облаче и слънцето се намираше на необходимото място, ние закарахме клетката на водната антилопа на площадката и се подготвихме да я пуснем.

— Страхувам се само от едно — казах аз на Джеки, — че няма да успея да я накарам да се раздвижи достатъчно. Знаеш я, колко е кротка... По всяка вероятност ще отиде до средата на площадката и ще откаже да направи и крачка повече.

— Ако ѝ предложим охлюв или нещо друго от отсрещната страна, струва ми се, че ще пресече цялата площадка — подсказа Джеки.

— Само да не стърчи като крава сред поляна. Необходимо ми е да направи каквото и да е движение — казах аз.

Всъщност тя се раздвижи така, че надмина всичките ми очаквания. В момента, в който вдигнахме вратичката на клетката, тя излезе с грациозна крачка навън и се спря, вдигнала едното си изящно копитце. Задействах кинокамерата в очакване на следващото ѝ движение. А следващото движение се оказа съвършено непредвидено. Водната антилопа се стрелна като ракета през декора, който така внимателно бях подредил, премина през мрежите, като че те не съществуваха, и изчезна в близките шубраци, преди някой от нас да е скочил от мястото си, за да я спре. Никой не очакваше подобно нещо, затова не успяхме да реагираме навреме. Като видях как малката ми безценна водна антилопа изчезна от погледа, аз нададох такъв сърцераздирателен вой, че всички, включително и готвачът Филип, изоставиха заниманията си и като по магически начин се явиха на площадката.

— Водното животинче избяга — изкрещях аз. — Давам десет шилинга на този, който успее да го залови.

Резултатът от щедрото ми обещание бе мигновен. Като рояк гладни скакалци се хвърлиха африканците през храсталака, в който изчезна антилопата. Не изминаха и пет минути и Филип с тържествен фелдфебелски рев изскочи от храстите, притиснал до гърдите си разриталата се и бореща се антилопа. Когато я затворихме отново в клетката, тя застана съвсем спокойно и впери в нас блестящите си очички, като че се учудваше на цялата тази суматоха. Тя близна приятелски ръката ми, а когато я почесах зад ушите, изпадна в обичайното си, наподобяващо транс състояние. Останалата част от деня посветихме на опити да заснемем това отвратително животно. Тя се държеше образцово в клетката, пляскаше в легена, за да покаже колко много обича водата, ядеше бръмбари и охлюви, за да покаже месоядната си природа, но в момента, в който я пускахме на филмовата площадка, се втурваше стремглаво напред, като че по петите ѝ я преследваха двойка леопарди. В края на деня, изпотен и изтощен, заснех едва около петнадесетина метра филм, на който не се

виждаше нищо друго, освен застаналата неподвижно пред клетката си антилопа, готова да се стрелне напред. Унили, ние пренесохме обратно клетката във вилата, а антилопата лежеше кротко на леглото си от бананови листа и дъвчеше бръмбари. Това бе пръв и последен път, в който се опитах да заснема малка водна антилопа.

Друго същество, което ми причини неописуеми страдания на фотографското поприще, бе една млада африканска горска кукумявка^[3], на която дадохме не дотам оригиналното название Ууди. Африканските горски кукумявки са много красиви. Те имат разкошна шоколадовокафява перушина, изпъстрена с бели петна, и такива прекрасни очи, каквито не притежава нито един представител на тяхното семейство, — огромни, тъмни и влажни, с тежки мораворозови клепки. Кукумявката вдига и спуща тези клепки над очите си подобно на престаряла кинозвезда, изгаряща от желание да се завърне отново в киното. Това съблазнително трепкане на клепачите се придружава от силни кастанетни почуквания на клюна. Когато е развълнувана, примигването е много изразително и птицата започва да се полюшва от една страна на друга там, където е кацнала, като че ли се кани да танцува хула-хула, после изведнъж разперва криле и започва да хлопа с клюна си към нас. В такива случаи наподобява надгробен ангел. В своята клетка Ууди изпълняваше отлично всички тези номера. Нещо повече, тя изпълняваше всичко това и по поръчка, стига да ѝ се покаже нещо вкусно, от рода на малка мишка. Бях напълно сигурен, че при подходящ фон ще успея да заснема всички нейни номера без особени затруднения.

И така на оградената с мрежи снимачна площадка, която използвах за снимане на птици, измайсторих нещо като голямо дърво, гъсто обрасло с пълзящи и други растения — паразити. За фон ми служеха зелените листа и синьото небе. След като приготвих всичко, пренесох Ууди и я поставих на един клон сред това богатство от зеленина. Това, което исках от птицата, бе много просто и естествено за нея и ми се струваше, че няма да затормози ни най-малко мозъка ѝ. Със съвсем малко съдействие от нейна страна, цялата работа можеше да приключи за десетина минути. Птицата седеше на клона и ни наблюдаваше с разширени от ужас очи, докато заемах мястото си зад кинокамерата. Точно когато натиснах копчето, тя намигна бързо, след което, като че ли изпълнена с отвращение към нас, ни обърна гръб.

Опитах се да си внуша, че търпението е първото условие, на което трябва да отговаря фотографът — анималист, и изтрих потта от очите си, после приближих клона, обърнах птицата и се върнах при камерата. Когато стигнах до камерата, Ууди отново беше с гръб към нас. Помислих си, че светлината е много силна, затова изпратих няколко души да отсекаат клони, които поставихме така, че да предпазят птицата от преките слънчеви лъчи. Тя обаче продължаваше упорито да ни обръща гръб. Стана ясно, че ако изобщо искам да я снимам, трябва да прередя всичко наново и да опитам от другата страна. С цената на голям труд преместихме около един тон декорации във вид на разни храсти и ги подредихме така, че Ууди да може да гледа към онази посока, която явно предпочиташе.

Докато, облени в пот, местехме огромни клонаци и навити пълзящи растения, Ууди седеше и ни наблюдаваше удивено. Тя великодушно ми разреши да фиксирам камерата на избраното място (това впрочем не бе така просто, понеже сега трябваше да снимам почти срещу слънцето), след което най-спокойно отново извърна гръб (идваше ми да я удушя). В това време се надигнаха зловещи облаци, които всеки момент можеха да затулят слънцето и да направят по-нататъшните опити за снимане невъзможни. Прибрах камерата и със смъртоносен яд в сърцето пристъпих към клона, за да прибера моята

кинозвезда. Когато наближих птицата, тя се обърна, чукна възхитена с клюн, изпълни набързо хула-хула, после разпери криле и ми се поклони с престорената скромност на актьор, който се покланя за седемнадесети път на публиката.

Разбира се, не всички наши звезди ни причиняваха неприятности. Всъщност един от най-добре заснетите епизоди бе направен с минимум усилия и за рекордно време. При това на пръв поглед изглежда, че всичко е много по-трудно, отколкото да накарате една кукумявка да разпери криле. Казано накратко, искаше ми се да направя няколко кадъра как змия яйцеед ограбва гнездо. Змиите — яйцееди достигат около шестдесет сантиметра на дължина и са много тънки. На цвят са розовокафяви, напръскани с по-тъмни петна. Имат необикновени, изпъкнали очи с бледосребрист оттенък и чудесни вертикални зеници, като на котката. Най-любопитното при тях е, че на около седем сантиметра от гърлото (вътрешно, разбира се) прешленните израстъци изпъкват и увисват надолу като сталактити. Влечугото налапва яйцето цяло и то преминава по дължината на тялото, докато се намести точно под тези прешлени. Тогава змията свива мускулите си, шиповете проникват в яйцето и го счупват. Жълтъкът и белтъкът се абсорбират, а счупената черупка, превърната в сплескана топчица, се повръща. Целият този процес е съвсем необичаен и доколкото ми е известно, никога не е бил сниман на филм.

По това време притежавахме шест змии — яйцееди, които за мое най-голямо удоволствие бяха напълно еднакви по големина и окраска. Местните дечурлига развиха бърза търговска дейност и ни носеха яйца от птици — тъкачи, с които хранехме групата влечуги, а те бяха в състояние да погълнат невероятно количество яйца. Поставехме ли яйце в клетката, кълбото сънливи змии се размотаваше и всяка змия се стремеше да достигне първа до яйцето. Макар и да се държаха прекрасно в клетката, след всичките ми неприятности с Ууди и малката водна антилопа, аз бях настроен малко песимистично. Въпреки всичко подредих съответната декорация (разцъфнал храст, в клоните на който поставих малко гнездо) и събрах дузина малки сини яйца за реквизит. След това в продължение на три дни змиите не получиха обичайната си дажба яйца, за да съм сигурен, че няма да им липсва добър апетит. Това впрочем не им навреди ни най-малко, понеже те издържат много дълги пости. При по-големите екземпляри

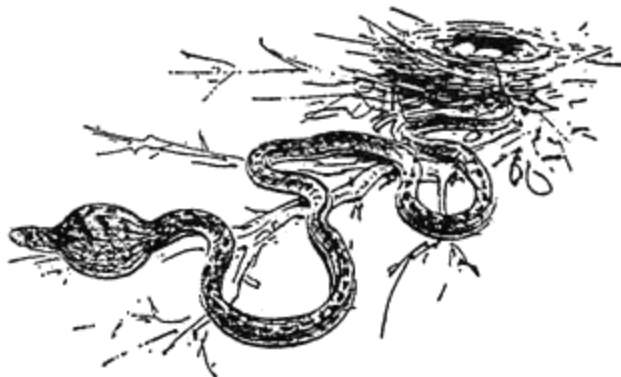
този период може да продължи месеци, дори и година. Когато прецених, че моите звезди са изострили до краен предел апетита си, пристъпихме към работа.

Клетката на змиите пренесохме на снимачната площадка, в гнездото поставихме пет чудесни сини яйца, след което внимателно пуснахме една от змиите на клонките на храста, непосредствено над гнездото. Натиснах спусъка на камерата и зачаках.

След прохладния сумрак на сандъка, в който беше поставена, змията сега лежеше отпуснато върху клоните, като че леко зашеметена от слънчевата светлина. След миг езикът ѝ започна бързо да се подава и скрива от устата, главата ѝ любопитно се завъртя насам-натам. После подобно на струя вода тялото ѝ се хлъзна по клоните към гнездото. Тя приближаваше бавно все повече и повече, и когато достигна ръба на гнездото, надникна със зловещите си сребристи очи към яйцата. Езикът ѝ отново се стрелна от устата, също като че подуваше яйцата, подобно на куче, душещо мръвка. След това змията се придвижи още малко напред, изви глава встрани, отвори широко уста и започна да гълта едно от яйцата. Долните челюсти на всички змии са нагледени така, че могат да се откачат от ставите. Това им дава възможност да поглъщат жертва, на пръв поглед твърде голяма за устата им. Яйцедът не прави изключение. Змията откачи челюстите си и кожата на гърлото ѝ се изпъна така, че всяка люспица се отдели самостоятелно. Синьото яйце прозираше през тънката ѝ опъната кожа при бавното му преминаване през гърлото ѝ. След като яйцето измина около три сантиметра надолу по тялото на змията, тя се замисли за миг, после изпълзя бавно от гнездото и се пъхна в клоните. Когато се придвижваше, тя търкаше необикновено издутото си тяло по клоните и по такъв начин яйцето бе избутвано все по-надолу и по-надолу.

Въодушевени от успеха, ние поставихме змията обратно в сандъка, за да смели храната си на спокойствие, а аз промених положението на камерата и нагласих широкогълния обектив за снимане на обекти отблизо. На мястото на откраднатото яйце поставихме ново, след което измъкнахме един друг яйцед. Истинско щастие бе да притежаваш толкова много змии с еднакви размери и разцветка, тъй като първата змия не би потърсила ново яйце, преди да смели погълнатото, и по тази причина не може да ѝ се правят и снимки от къси разстояния. Новата змия по нищо не се различаваше от

първата, тя също бе изгладняла здраво, така че без особени затруднения успях да направя необходимите ми снимки отблизо, докато тя се плъзгаше бързо към гнездото и грабна едно от яйцата. После повторих всичко отново с други две змии. При монтажа на филма четирите епизода бяха съединени така, че никой от тези, които видяха завършения филм, не се досещаше, че всъщност вижда четири различни змии.

Всички бафутяни, включително и фонът, бяха смаяни от нашата филмова дейност, още повече, че не много отдавна бяха видели за първи път кино. В Бафут пристигнала кола с подвижно кино. Жителите видели цветен филм за коронацията и занемели от възторг. Всъщност това събитие продължаваше да се обсъжда разгорещено и по време на нашето пристигане, приблизително година и половина по-късно. Като сметнах, че на фона и неговите съветници ще им бъде интересно да научат нещо повече за това, как се правят филми, една сутрин ги поканих да наблюдават нашите снимки и те приеха с радост поканата.

— Какво ще снимаш? — попита Джеки.

— Всъщност няма никакво значение, стига да е нещо безопасно — отвърнах аз.

— А защо безопасно? — попита Софи.

— Не ми се иска да рискувам... Ако допусна нещо да ухапе фона, едва ли ще бъда повече персونا грата, не е ли така?

— Точно така, но ние никога няма да допуснем подобно нещо — забеляза Боб. — Я кажи какво си намислил този път?

— Ще направя няколко кадъра на бузести плъхове, които сигурно ще ни потребват. Те са толкова безобидни, че не могат да навредят

дори и на една муха.

И така на следващата сутрин подготвихме всичко. Снимачната площадка, която представляваше горски участък, бе построена на специална платформа. Наблизо издигнахме нашия найлонов навес, под който щяха да седнат фонът и неговите придворни. Под навеса поставихме маса с напитки и няколко стола. След като всичко бе готово, изпратихме съобщение на фона, че го очакваме.

Когато фонът и неговите съветници приближаваха към нас през огромния двор, гледката наистина бе възхитителна. Най-напред пристъпяше фонът, облечен в прекрасна синьо-бяла роба. До него ситнеше любимата му жена, която го предпазваше от слънчевите лъчи с огромен оранжевочервен чадър. Отзад се движеха членовете на съвета, облечени в развети мантии в зелено, червено, оранжево, пурпурно, бяло и жълто. Около това цветно шествие подскачаха и се мушкаха насам-натам повече от четиридесет деца на фона. Те наподобяваха малки черни бръмбарчета, завъртели се около огромна, многоцветна гъсеница. Процесията мина бавно край вилата и пристигна при нашето импровизирано киностудио.

— Добро утро, приятелю — извика усмихнат фонът. — Дойдохме да видим това кино.

— Добре дошъл, приятелю — отвърнах аз. — Не би ли искал първо да се почерпим?

— Ва! С удоволствие — отвърна фонът и се отпусна внимателно на един от нашите лагерни столове.

Аз напълних чашите и докато пиехме, открих на фона тайните на киносимките, показах му как работи кинокамерата, как изглежда кинолентата и му обясних, че всеки малък кадър представлява отделно движение.

— Кога ще видим филма, който ще снимаш сега? — попита фонът, след като схвана основните принципи на фотографията.

— Трябва да го занеса в моята страна, за да го завърша — отвърнах със съжаление аз, — затова не мога да ти го покажа, докато не се върна отново в Камерун.

— Е, добре — каза фонът, — когато се върнеш отново в моята страна, ще се повеселим и ще ми покажеш твоя филм.

Пихме отново в чест на скорошното ми завръщане в Бафут.

Всичко беше вече готово, за да покажем на фона как се работи с кинокамера. Софи, нашият монтажист, облечена в панталони, риза, с тъмни очила и огромна сламена шапка, седеше съвсем несигурно на малко походно столче с бележник и молив в ръка, готова да запише всичко относно заснетите от мен кадри. Близо до нея Джеки с накачени фотоапарати стоеше надвесена над звукозаписващия апарат. Боб беше до снимачната площадка и изпълняваше ролята на режисьор. Въоръжен с пръчка, той държеше кутия, в която пицяха гласовито нашите звезди. Поставих камерата на съответното място, застанах зад нея и дадох знак да започваме, фонът и неговите съветници наблюдаваха мълчаливо и съсредоточено, когато Боб извади внимателно двата бузести плъха и ги постави на площадката, след което ги насочи в необходимото направление с пръчката. Натиснах спусъка на камерата. Зрителите зад мен посрещнаха с одобрителни възгласи „Ах“ тънкото бръмчене на камерата. Точно в този момент в двора се появи малко момченце с кратунка. Без да забележи тълпата, то приближи Боб и му предложи това, което носеше. Бях напълно погълнат от наблюдението през визъора на камерата, затова не обърнах особено внимание на разговора между Боб и момчето.

— Какво е това? — попита Боб и пое кратунката, чието гърло бе затыкнато със зелени листа.

— Животинче — отвърна късо момчето.

Вместо да си изясни по-добре що за животинче е това, Боб измъкна запушалката от листа, натикана в гърлото на кратунката. Резултатът изненада не само него, но и всички наоколо. От кратунката изскочи като изхвърлена от пружина една изключително разярена зелена мамба^[4] и падна на земята.

— Пазете краката си! — предупреди с висок глас Боб.

Свалих око от визъора на камерата. Това, което видях, ме обезпокои не на шега. Между краката на триножника на камерата, целеустремена към мен, пълзеше бързо зелената мамба. Подскочих нагоре и назад с грацията на прима балерина. Настана същинска бъркотия. Змията се плъзна под мен и се насочи бързо към Софи. Един поглед беше достатъчен на Софи, за да разбере, че няма защо да се излага на излишен риск. Като сграбчи молива, бележника, а кой знае защо и походното столче, тя затича, като заек към скупчилите се съветници. За нещастие тази посока съвпаднаше и с желанието на

змията, която я последва по петите. Съветниците хвърлиха поглед към Софи, която очевидно водеше змията право към тях, и не се подвоумиха нито за миг. Те се обърнаха като един човек и побягнаха.

Не се помръдна само фонът, който като че бе залепнал за стола. Притиснат зад подредената с напитки маса той не можеше да се помести.

— Вземи една пръчка — извиках на Боб и хукнах след змията.

Аз, разбира се, знаех, че змията няма да нападне предумишлено, когато и да било. Тя просто се стараеше да се отдалечи колкото може повече от нас. Но когато наоколо имаше петдесет паникьосани и босоноги африканци, разтичали се като побеснели във всички посоки и сред тях пълзеше уплашената смъртоносна змия, не беше изключено да стане и някакво нещастие.

Според думите на Джеки сцената беше фантастична. Членовете на съвета тичаха през глава през двора, зад тях бягаше Софи, а след нея се плъзгаше змията, преследвана от мен, а аз от своя страна бях следван от Боб с пръчка в ръка. За мое най-голямо успокоение мамбата пропълзя безпрепятствено край фона. Тъй като вълната на събитията го отмина, фонът остана на мястото си и се почерпи набързо с нова чаша, за да успокои възбудената си нервна система.

В края на краищата Боб и аз хванахме мамбата на тясно при стълбите на вилата. Притиснахме я с пръчката, вдигнахме я и я пуснахме в една от големите торби за змии. Върнах се при фона и видях как членовете на съвета приближаваха от всички посоки към своя монарх. Ако обърнете в бягство група сановници, в която и да е друга част на света, като подхвърлите змия в техните редици, ще бъдете подложен на безкрайни упреци, сръдни, наранено честолубие и

редица други прояви на уязвеното човешко самолюбие. Това обаче не се отнася до африканците. Фонът седеше сияещ на своя стол. Съветниците разговаряха помежду си, смееха се и щракаха с пръсти, като си припомняха за преминалата опасност, присмиваха се на тези, които са бягали най-бързо, изобщо здравата се забавляваха с веселата страна на цялото събитие.

— Хванахте ли я, приятелю? — попита фонът и ми наля с щедра ръка от моето собствено уиски.

— Да — отвърнах аз и поех с благодарност чашата, — хванахме я.

Фонът се наведе през масата към мен и ми се усмихна закачливо.

— Видя ли как побягнаха моите хора? — попита той.

— Вярно, здравата побягнаха — съгласих се аз.

— Уплашиха се — обясни фонът.

— Да. Змията е опасна.

— Вярно, вярно — потвърди фонът. — Тези хорица се изплашиха страшно от змията.

— Да.

— Аз не се изплаших — каза фонът. — А моите хора се разбягаха... здравата се изплашиха... а аз не избягах.

— Вярно, приятелю, вярно... ти не побягна.

— Аз не се уплаших от тази змия — каза фонът, за да не би случайно да пропусна най-главното.

— Вярно. Затова пък змията се уплаши от тебе.

— От мене ли се уплаши? — запита удивен фонът.

— Да, змията не посмя да те ухапе... лоша змия, но тя не може да убие фона на Бафут.

Фонът се разсмя гръмогласно на този опит за наивно ласкателство и като си припомни как се разбягаха неговите съветници, закиска се отново, последван от самите тях. Най-сетне, все още превивайки се от смях при мисълта за инцидента, те си тръгнаха и ние дълго след това чувахме веселите им гласове и смях. Това е единственият ми познат случай, при който една зелена мамба едва ли не стана виновница за дипломатически *coup d'etat*.

---

[1] Бузест плъх — представител на сем. Muridae. Прилича на хамстерите и донякъде на нашите лалугери. Подобно на тях пренася

събраната храна до складовете си, като я тъпче в специални торбички в бузите си, откъдето е дошло и названието му. — Бел.ред. ↑

[2] Малка водна антилопа — от сем. Tragulidae, една от най-дребните антилопи в Африка. Целогодишно се придържа към водоеми, плува добре. — Бел.ред. ↑

[3] Африканска горска кукумявка — от сем. Strigidae. Обитава тропическите гори на Централна и Западна Африка. Подобна е на нашата кукумявка, но е по-едра и с по-плътно оперение. — Бел.ред. ↑

[4] Мамби — сборно наименование на представителите от рода Dendroaspis. Силно отровни, много бързи и понякога агресивни. Срещат се в тропическите гори на Западна и Централна Африка. — Бел.ред. ↑

РЪЧНА ПОЩА

Скъпи приятелю,

Добро утро на всички. Получих твоята бележка, но за съжаление болестта ми продължава, както и вчера.

Съжалявам, че не успях да дойда, да пийнем заедно, пак поради заболяването.

Благодаря ти за бутилката уиски и за лекарството, което ми изпрати. Пих от лекарството снощи и тази сутрин, но все още нямам подобрение. Безпокои ме много кашлицата. Ако имаш някакво лекарство против кашлица, изпрати ми го, моля те, по приносител.

Струва ми се, че и уискито може да помогне, но в момента не съм сигурен в това. Ако ти се намира джин, моля те, изпрати ми.

На легло съм.

Твой добър приятел,
фонът на Бафут

ЖИВОТНИ С ЧОВЕШКИ РЪЦЕ

От всички животни, на които попада човек при експедиция за диви животни, най-очарователните според мен са членовете на маймунското племе. Те по най-възхитителен начин напомнят деца: жив ум, неподправени привички, буйно, страстно, всеотдайно отношение към живота във всеки отделен момент и трогателна вяра във вас, когато ви приемат за заварен родител.

Маймуните са един от главните източници за прехрана в Камерун и тъй като не съществуват закони, ограничаващи тяхното изстребване или пък определящи сезоните, в които може да се преследват, загиват голям брой женски с малки. Майката пада от дърветата с притисналото се здраво към тялото ѝ малко, което в повечето случаи остава невредимо. Новородената маймунка обикновено убиват и изяждат заедно с майката. От време на време някой ловец отвежда в родното си село малка маймунка, отглежда я, докато порасне, след което я убива и изяжда. Когато, обаче наоколо се навърта колекционер на животни, всички тези сирачета попадат при него, защото той обикновено е склонен да плаща за живо животно по цена, много по-висока от пазарната. И така в продължение на два-три

месеца, попаднал на места като Камерун, вие обикновено ставате заварен родител на цяла група маймуни от всички видове и възрасти.

Към края на нашия престой в Бафут притежавахме седемнадесет маймуни (без да се броят човекоподобните маймуни и по-примитивните представители на племето, като пото^[1] и галаго), които бяха за нас неизчерпаем източник на развлечения. Може би най-живописните сред тях бяха ръждивите хусари. Това са нежни маймуни, достигащи на големина колкото териерите, с яркочервена козина, катранено черни лица и бели гърди. Тези маймуни предпочитат планинските пасища пред гората. Когато са на свобода, движат се подобно на кучетата на големи семейства, усърдно търсят корени на треви и изгнили трупи на дървета, в които има насекоми и гнезда на птици, обръщат камъни, за да търсят червеи, скорпиони, паяци и разни други деликатеси. От време на време се изправят на задните си крака и се оглеждат над тревата, а ако тревата е твърде висока, подскочат право нагоре във въздуха също като че са на пружина. Ако при тези подскоци открият някаква опасност, започват да крещят силно „прауп... прауп... прауп“, побягват с лек галоп през тревата, като се полюляват подобно на малки червени състезателни кончета.

Нашите четирима хусари живееха заедно в голяма клетка. Те разчесваха внимателно една на друга козинките си с тъжни черни и изключително съсредоточени лица, или пък се отдаваха на странни ориенталски танци. Ръждивите хусари според мен са единствените маймуни, които действително могат да танцуват. По време на буйни игри повечето маймуни се въртят безспир или подскочат нагоре-надолу, но хусарите са си изработили особени танцови фигури и, което е по-важното, разполагат с богат репертоар. От началото започват да подскочат на четирикрака подобно на футболна топка, като и четирите им крайника се отделят едновременно от земята. Подскачането става все по-бързо и по-бързо и по-високо и по-високо, докато подскоците им достигнат над половин метър височина. После спират и преминават към следващата серия от „стъпки“. С неподвижни задни крака започват да люлеят предните части на телата си от една на друга страна подобно на махала и поклащат отляво надясно глави. Като изпълнят тази фигура двадесет или тридесет пъти, преминават изведнъж на нов вариант. Те се изправят вдървени на задни лапи, протягат предните над главите си, забиват погледи в тавана на своята клетка и започват да се

движат в кръг дотогава, докато не паднат по гръб със замаяни глави. Целият този танц се съпровожда от песничка, която звучи приблизително така: „Уааоу... уааоу... прауп... прауп... уааоу... прауп“. Тя е сравнително много по-приятна от някоя обикновена популярна песничка, изпълнявана от обикновен естраден певец.

Хусарите, разбира се, обожават всяка жива храна и смятаха деня за непълноценно преминал, ако не са излапали по шепи скакалци, няколко птичи яйца или пък чифт сочни, космати паяци. Най-много на света обичаха личинките на палмовия бръмбар. Палмовият бръмбар е овално насекомо, дълго около пет сантиметра, което се среща много често в Камерун. Той снася яйцата си в гниещи стъбла на дървета, но показва подчертано предпочитание към меката влакнеста вътрешност на палмите. Яйцето се излюпва във влажна и мека хранителна среда и личинката много скоро се превръща в сиво-бяла твар, подобна на личинката на мухите, дълга около седем сантиметра и дебела колкото човешки палец. Тези тлъсти и огъващи се личинки са истинска манна небесна за хусарите. Когато се появявах с пълна догоре консервна кутия, те ме посрещаха с оглушителни и възторжени крясъци. Любопитното в случая бе, че макар и да обожаваша яденето на личинките, те всъщност се страхуваха от тях. Изсипвах ли кутията с личинките на пода на клетката, хусарите веднага налякваха около тях, започваха да скимтят от възторг и докосваха деликатесите с треперещи и несигурни движения на пръстите. Помръднеше ли някоя личинка, те като опарени отдръпваха лапи и моментално ги обърсваха в козината си. Най-накрая някой хусар грабваше тлъста личинка, затваряше очи, смръщаваше лице, тикаше края на личинката в устата си и я захапваше силно. Личинката, разбира се, реагираше на това безцеремонно обезглавяване и извиваше тяло в предсмъртна агония. Тогава хусарът я хвърляше незабавно на пода, обърсваше отново лапи и все още със затворени очи и смръщено лице започваше да дъвче отхапаното парче. Хусарите ми напомняха хора, които ядат за първи път живи стриди.

Един ден съвсем неволно, под впечатлението, че им оказвам голямо внимание, станах причина за страшна врява в тяхната клетка. Цяла гвардия местни дечурлига ни доставяха жива храна за животните. Те пристигаха веднага след пукване на зората с кратунки, напълнени с охлюви, птичи яйца, личинки от бръмбари, скакалци, паяци, мънички безкосмени плъхчета и най-различна друга храна, която нашите

животни обожаваша. Сутринта, за която става дума, заедно с обичайните охлюви и личинки на палмовия бръмбар едно момченце донесе и две личинки на бръмбара Голиат^[2]. Бръмбарът Голиат е най-големият бръмбар на света. Възрастният екземпляр достига до петнадесетина сантиметра на дължина и до десет на дебелина. Така че излишно е да казвам, че личинките му приличат на чудовища. Те също бяха дълги около петнадесетина сантиметра и дебели като китката на ръката ми. Имаха същия ужасен мъртвешки бял цвят като на личинката на палмовия бръмбар, само че бяха много по-тлъсти, с набръчкана и нагъната кожа, с плоски и кестеняви глави, големи колкото един шилинг, с огромни извити челюсти, с които могат да ви ухапят доста силно, ако ги хванете невнимателно. Зарадвах се много, когато получих тези огромни, бухнали личинки. Мислех, че след като хусарите обичат толкова много личинките на палмовия бръмбар, удоволствието им нямаше да има граници, когато зърнат огромните вкусни парчета. Поставих ларвите на бръмбара Голиат в обикновена тенекиена кутия заедно с други личинки, за да ги дам на маймунките преди закуска.

Когато видяха, че се задава познатата им тенекиена кутия, маймунките започнаха да скачат възбудено нагоре-надолу и да крякат „прауп... прауп“. Докато отварях вратичката, те седнаха в кръг и по дребните им черни личици се появи израз на безпокойство. Маймунките протегнаха умотелно предните си лапи. Бутнах тенекиената кутия през вратичката и я обърнах така, че двете огромни ларви паднаха на пода на клетката с меко тупване и останаха там неподвижни. Ако кажа, че маймунките останаха изненадани, едва ли ще опиша истинското положение. Те изпискаха тихо от удивление и се дръпнаха седешком назад, оглеждайки ужасени и с недоверие тези живи балони. Наблюдавах ги внимателно минута-две, но тъй като личинките не проявяваха никакви признаци на движение, смелостта им постепенно се възвърна и започнаха да се приближават, за да проучат по-добре това необикновено явление. След като огледаха личинките от всички страни, една от маймунките събра кураж, протегна ръка и пипна внимателно личинката с несигурни пръсти.

Легналата по гръб и сякаш изпаднала в транс личинка моментално се събуди, огъна конвулсивно тяло и се търкулна величествено по корем. Това движение въздейства потресаващо върху маймунките. Те изкресяха диво от страх и побягнаха вкупом към най-отдалечения ъгъл на клетката, където се отдадоха на позорно диво скимтене, напомнящо донякъде итънски футбол, като всяка се стремеше да се добере до най-отдалеченото кътче. А личинката след минутно размишление повлече бавно по пода набъбналото си тяло право срещу тях. Тук маймунките изпаднаха в такава колективна истерия, че се видях принуден да се намеся и да извадя личинките от клетката. Поставих ги в клетката на чернокраката мангусти Тики, която не се страхуваше от нищо и на бърза ръка се справи с тях. А бедните хусари целия ден не бяха на себе си. Дори и след това, когато ме видеха, че пристигам с личинки от бръмбар, те се отдръпваха бързо в дъното на клетката, докато не се убедяха, че в тенекиената кутия няма нищо страшно и опасно, освен личинки на палмовия бръмбар.

Сред нашата колекция от маймуни най-много ми харесваше един млад женски бабун, който нарекохме Джорджина. Това бе същество с ярко изразена индивидуалност и своеобразно чувство за хумор. Тя бе отгледана от един африканец, който я бе държал в дома си като домашно куче. Купих я от него за внушителната сума от десет шилинга. Джорджина бе съвсем питомна и носеше колан около кръста

си, за който завързвахме дълго въже. Всеки ден я извеждахме навън и я завързвахме за едно дърво в двора, непосредствено под вилата. Първите няколко дни я завързвахме до вратата, която водеше в двора. През нея минаваха в непрестанен поток ловци, стари жени, които продаваха яйца, и цели рояци деца, носещи за продан насекоми и охлюви. Струваше ни се, че тази непрестанна процесия от хора ще занимава и забавлява Джорджина. Така и стана, макар и не в този смисъл, в който си представяхме. Тя много скоро откри, че може да се отдалечава, доколкото ѝ разрешаваше дължината на въжето, и да се крие от погледа зад хибискусовия храст непосредствено до вратата. Когато някой нищо неподозиращ африканец влезеше в двора, тя изскачаше от засада и хващаше бедния човечец за краката, като при това издаваше такъв смразяващ кръвта крясък, който можеше да изопне и най-калените нерви.

Първото ѝ успешно нападение от засада бе извършено над един стар ловец. Облечен в най-новата си роба, той ни носеше пълна кратунка с плъхове. Ловецът приближаваше бавно и с голямо достойнство към вилата, както подобава на човек, носещ редки за продан животни. От целия негов аристократизъм не остана и помен, когато премина през вратата. Почувствал желязната прегръдка на Джорджина и чул нейния ужасяващ крясък, той захвърли кратунката с плъхове, която моментално се пръсна и всички плъхове избягаха. Той подскочи високо във въздуха, изрева от страх и побягна надолу по пътя без никакво достойнство и с поразителна за неговата възраст скорост. Наложил се да му дам три пакетчета цигари и да употребя целия си такт, за да успокоя развълнуваните му до крайност чувства. Джорджина през това време седеше, ни лук яла, ни лук мирисала, и когато ѝ се скарах, тя повдигна вежди и показа бледорозовите си клепачи в знак на невинно учудване.

Следващата ѝ жертва бе едно красиво шестнадесетгодишно момиче, което донесе пълна кратунка с охлюви. Реакцията на момичето беше мигновена като на Джорджина. То зърна маймунката с края на очите си в момента, в който тя се хвърли. Девойчето отскочи уплашено встрани и вместо за краката, Джорджина го хвана за развятия край на саронга. Маймунката дръпна силно и сграбчи саронга в косматата си ръка, а нещастното момиче остана така, както майка му го е родила. Закрепяла от вълнение, Джорджина омота веднага саронга

около главата си като шал и започна да си бърбори нещо щастливо. Бедното момиче през това време се пхна развълнувано и смутено в хибискусовия храст, като се стараеше да скрие с ръце най-съществените части на тялото си. Боб, който заедно с мен стана очевидец на този инцидент, се притече на драго сърце на помощ, отне саронга от маймунката и го върна на девойчето.

Досега Джорджина се отървяваше благополучно от всички тези схватки, но на следващата сутрин тя наистина прекали. Една мила стара жена с тегло над деветдесет килограма приближи до вилата, като поклащаше тяло и дишаше тежко. На главата си носеше внимателно газена тенекия, напълнена с фъстъчено масло, което се надяваше да продаде на нашия готвач Филип. Филип зърна старата жена и се спусна бързо през кухненската врата, за да я предупреди за Джорджина, но за съжаление пристигна твърде късно на сцената. Джорджина скочи иззад храста безшумно като леопард и със страхотен боен вик сграбчи старата жена за дебелиите крака. Бедната старица бе твърде пълна, за да подскочи или побегне, както останалите жертви, затова се закова на мястото си и започна да пици така силно и продължително, че по нищо не отстъпваше на Джорджина. Докато изпълняваха този какофоничен дует, газената тенекия върху главата на старата жена опасно се наклони, Филип затопурка с огромните си стъпала през двора и започна да дава с гръмък глас съвети на старата жена, които тя не само че не изпълняваше, но дори и не чуваше. Достигнал мястото на произшествието, възбуденият Филип извърши голяма глупост. Вместо да насочи вниманието си върху тенекията на главата на старицата, той направи обратното, сграбчи Джорджина и се опита да я дръпне от краката на жената. Но Джорджина не искаше да се откаже толкова лесно от подобна закръглена и разкошна жертва, затова издаде възмутен писък и се хвана за краката на жената като удавник за сламка. Прихванал маймунката за кръста, Филип дърпаше с всички сили. Едрото тяло на старата жена се поклащаше като ствол на могъщо дърво под ударите на брадва, тенекията на главата ѝ не издържа на неравната борба със закона за земното притегляне и се тресна на земята. Когато тенекията докосна земята, във въздуха се вдигна маслена вълна, която обля тримата герои със златисти и лепкави струйки. Изплашена от този нов, подъл и вероятно опасен военен подход, Джорджина изпръхтя от страх, освободи краката на

старата жена и се отдръпна толкова, колкото позволяваше въжето, след което седна и започна да почиства козината си от лепкавото масло, Филип стоеше изправен и като че започна от кръста надолу бавно да се топи, докато цялата предна част на саронга на старата жена бе напоена с масло.

— Ва! — изгърмя яростно гласът на Филип. — Глупава жено, защо хвърли маслото на земята?

— Тъпак такъв! — крещеше, също възмутена, старицата.

— Този звяр искаше да ме ухапе, какво друго да правя?

— Маймуната нямаше да те ухапе, дебелано такава, защото е питомна — ревеше Филип. — Я ми погледни дрехите, целите са изпоцапани... Ти си виновна за това.

— Не съм виновна, не съм виновна — пищеше пронизително старата жена и огромното ѝ туловище се тресеше като изригващ вулкан. — Ти си виновен, негодяй такъв, развали ми дрехите, разля ми цялото масло на земята.

— Глупава дебелана! — тръбеше Филип. — Ти си негодница, ти хвърли, без да има защо, маслото на земята... развали ми целите дрехи.

Той тропна ядосано с огромното си ходило, но за нещастие право в образувалата се маслена локва. Полетяха пръски и заляха и без това намасления саронг на жената. Тя изсвистя като падаща бомба и се разтресе още повече, като че всеки момент щеше да се пръсне. След това отново си върна гласа. Изрече само една дума, но аз разбрах, че е крайно време да се намеся.

— Ибо! — изсъска тя злобно.

Филип се смая при тази обида. Ибо се наричат членовете на едно нигерийско племе, от което камерунците изпитват ужас и отвращение. В Камерун да наречеш някого ибо е най-голямата възможна обида. Преди Филип да успее да събере мислите си и да направи нещо лошо на старата жена, аз се намесих. Успокоих добрата старица, заплатих ѝ саронга и загубеното масло, след което умиротворих все още кипящия от гняв Филип, като обещах да му дам от моя собствен гардероб нов чифт къси панталони, чорапи и риза. После отвързах лепкавата Джорджина и я преместих на място, от което вече нямаше да може да напада местното население за моя сметка.

Джорджина не се отказа да прави бели. За нещастие този път я привързах под долната веранда, близо до една от стаите, които използвахме за баня. В нея бяхме поставили голям кръгъл пластмасов леген, в който всяка вечер топлехме вода, за да отмием от телата си потта и нечистотията от ежедневната работа. В легена се миехме трудно поради това, че беше доста малък. Човек сядаше в топлата и приятна вода така, че краката му оставаха подпрени отвън на дървен сандък. Тъй като легенът бе хлъзгав, необходими бяха значителни усилия да се изправим от наклоненото положение, в което се намирахме, за да се пресегнем до сапуна, пешкира или нещо друго. Тази баня не бе най-удобната, но при нашите условия не можехме да измислим нещо по-хубаво. Софи обожаваше къпането и прекарваше най-дълго време в банята от всички нас. Тя се излягаше в топлата вода и с цигара в уста четеше книга на светлината на малко фенерче. Тази вечер нейната баня не трая дълго. „Битката“ за банята започна, когато един от слугите се появи и заяви със заговорнически тон, с какъвто обикновено говорят африканците:

— Банята е готова, мадам.

Софи взе книгата и кутия цигари и тръгна надолу към банята. Тук тя установила, че банята е вече заета от Джорджина, която открила, че дължината на въжето и мястото, за което я бях завързал, ѝ дават възможност да се добере до тази интересна стая. Джорджина седяла край легена, топяла пешкира във водата и издавала доволни и тихи гърлени звуци. Софи я изгонила и поискала нов пешкир, след което затворила вратата, съблякла се и се потопила в топлата вода.

За нещастие не затворила добре вратата и много скоро разбрала това. Джорджина никога преди това не бе виждала как се къпе човек и не искала да изпусне удалата ѝ се възможност. Тя се хвърлила срещу вратата и широко я разтворила. Софи се оказала в затруднено положение. Така се била завряла в легена, че ѝ било трудно да се измъкне от него и да затвори вратата, а не ѝ се искало да остане при отворена врата. С големи усилия тя се пресегнала напред и достигнала дрехите си, които за щастие били наблизко. Джорджина я забелязала и решила, че това е началото на интересна игра. С един скок тя сграбчила дрехите на Софи, притиснала ги към косматите си гърди и избягала с тях навън. Останал само пешкирът. Като се измъкнала с труд от легена, Софи се покрила, колкото може, с това оскъдно покривало и убедена, че наоколо няма никой, се опитала да вземе обратно дрехите си. Джорджина разбрала, че Софи се включва в играта, избръщолевила радостно нещо и когато Софи се втурнала към нея, тя побягнала обратно в банята и напъхала бързо дрехите на Софи в легена. Изгълкувала ужасния вик на Софи като одобрение на нейната постъпка, тя сграбчила кутията с цигари и цопнала и нея във водата, вероятно искала да разбере дали могат да плуват. Кутията потънала, а цигарите заплували унило по повърхността. После, стараяйки се пряко сили да достави най-голямо удоволствие на Софи, Джорджина изплискала цялата вода от легена. Привлечен от врявата, аз се появих на сцената точно когато Джорджина се хвърли чевръсто в легена и започна да подскача нагоре-надолу върху наkisнатите цигари и мокрите дрехи като винар, който тъпче грозде за вино. Мина доста време, преди да успея да преместя възбудената маймуна, да налеем нова вода на Софи, да ѝ намерим цигари и дрехи, след което храната ѝ изстина напълно. Благодарение на Джорджина вечерята премина много весело.

Струва ми се, че от цялото наше семейство маймуни най-големи радости и веселия ни доставяха човекоподобните маймуни. Първо се снабдихме с една новородена мъжка маймуна. Тя се появи една сутрин, облежната на рамото на един ловец с такова насмешливо и високомерно изражение на малкото си сбръчкано личице, като че бе източен велможа, наел ловеца да я носи на ръце. Тя седеше спокойно на стълбите на вилата и ни наблюдаваше с пълни с презрение умни очи, докато се пазаряхме с ловеца за цената, като че тези жалки

парични пререкания бяха крайно неприятни за едно шимпанзе с неговото възпитание и потекло. Когато сделката беше сключена и презреният метал премина от едни ръце в други, този маймунски аристократ ме хвана снизходително за ръка, влезе в нашата всекидневна и започна да разглежда наоколо със зле прикрито неудоволствие подобно на херцог, посещаващ кухнята на болен васал и решил на всяка цена да бъде демократичен, макар че всичко това му е крайно неприятно. Той седна на масата и прие скромния ни дар, един банан, с вида на човек, отегчен от почестите, които непрестанно му се оказват. Тъкмо тогава решихме да му дадем име, което да подхожда на този синьокръвен примат, и го кръстихме Чолмондли Сейнт Джон, произнесено, разбира се, по камерунски маниер Чъмли Синджън. По-късно, когато се опознахме по-добре и ни даде възможност да се държим неприятелски с него, започнахме да го наричаме Чъм. В моменти на обтегнати отношения той ставаше „мръсен песоглавец“, но тогава винаги изпитвахме чувство, че оскърбяваме негово величество.

Построихме клетка на Чъмли (на което той се възпротиви решително) и го пускахме навън само в строго определени часове на деня, когато имахме възможност да го наблюдаваме. Сутрин например, той придружаваше някой човек от нашия персонал, който влизаше в спалнята да донесе чай. Чъмли преминаваше бегом през стаята, скачаше в моето легло, лепваше ми светкавична мокра целувка за поздрав, след което със сумтене и възклицания „ах, ах“ наблюдаваше как поставят подноса с чайника и проверяваше дали не са забравили и неговото канче (голямо тенекиено канче, за да трае по-дълго). После сядаше и наблюдаваше внимателно, докато сипвах мляко, чай и поставях захар (пет лъжички) в неговото канче. Той го поемаше с треперещи от вълнение ръце, потапяше муцуната си в него и започваше да пие с такива звуци, с каквито изтича водата от голяма вана. Не спираше дори да си поеме дъх, а повдигаше все по-нагоре и по-нагоре канчето, докато то паднеше върху лицето му. След това настъпваше дълга пауза, докато чакаше в отворената му уста да изтече вкусната, полуразтопена захар. Уверен, че на дъното на канчето не е останала вече никаква захар, той въздъхваше дълбоко, оригваше се замислено и ми подаваше обратно канчето със смътната надежда, че ще го напълня отново. След като се убеждаваше, че неговото желание

няма да се изпълни, започваше ме наблюдава как пия чай и после се заемаше да ме развлича.

Той измисли заради мен няколко игри и всички се оказаха твърде изморителни за този ранен час. Пъхаше се в леглото при краката ми, приклякваше и започваше да дебне, като през цялото време хвърляше скришни погледи, за да се увери, че го наблюдавам. После мушкаше хладната си ръка под завивките и ми сграбчваше пръстите на краката. Тогава аз трябваше да се наведа напред и да кресна, като че всичко това ме е разгневilo, при което той скачаше от леглото, изтичваше на другата страна на стаята и ме гледаше през рамо с дяволито и доволно изражение на кестенявите си очи. Когато се уморявах от играта, аз се престорвах на заспал, а той бавно и внимателно приближаваше до леглото и за миг надникваше към лицето ми. След това протягаше светкавично дългата си ръка, дръпваше ме за косата и се втурваше към края на леглото ми, преди да успея да го хвана. Успееш ли да го сграбча, аз го хващах за врата и започвах да го гъделичкам по ключиците. Чъмли се гърчеше и дърпаше, отваряше широко уста, присвиваше устни и показваше розовите си венци и белите си зъби и хихикаше истерично като малко дете.

Втората ни придобивка бе едно голямо петгодишно шимпанзе на име Мини. Един ден при нас се отби някакъв холандски фермер и заяви, че иска да ни продаде Мини, тъй като му предстояло скоро да излиза в отпуска, а не му се искало да остави животното на милосърдието на неговите помощници. Можехме да вземем Мини, стига да отидем и я докараме. Фермата на холандеца отстоеше на около петдесет мили от нас в една област, наречена Санта. Уредихме да отидем дотам с ландровъра на фона, да видим шимпанзето и ако е здраво, да го купим и да го докараме в Бафут. И така рано една сутрин взехме голям кафез и тръгнахме с надеждата да се завърнем с шимпанзето някъде след обяд.

За да се доберем до Санта, трябваше да се измъкнем от долината, в която бе разположен Мамфе, да се изкачим по огромната стръмнина на Беменда (почти отвесна, стотина метра висока скала), след което да продължим по простиращата се зад нея планинска верига. Всичко пред нас бе потънало в гъста утринна мъгла, която с изгряването на слънцето започваше да се вдига към небето във вид на огромни поклащащи се колони. Сега мъглата лежеше неподвижно в долините и

наподобяваше пълни с мляко езера, от които като някакви причудливи острови в бледо море се подаваха върховете на хълмове и скали. Колкото повече се изкачвахме в планината, толкова повече се забавяше нашето придвижване, защото тук лекият утринен ветрец избутваше и търкаляше от време навреме огромни кълба мъгла, които се въртяха и пресичаха пътя подобно на огромни бели амеби. Минехме ли някой завой, изведнъж потъвахме в непрогледна мъгла и видимостта спадаше до няколко метра. По едно време, както пробивахме пътя си през мъглата, някъде пред нас се показва нещо, което на пръв поглед приличаше на чифт слонски бивни зъби. Колата спря рязко и от мъглата изплува бавно стадо говеда — ватуси. Те обкръжиха колата в плътна стена и занадничаха любопитно през прозорците на ландровъра. Това бяха огромни и красиви животни с тъмношоколадова козина, с много големи влажни очи и дълги бели рога, които понякога достигат на дължина до метър и половина. Те ни заобиколиха плътно от всички страни. Топлият им дъх излизаше от техните ноздри като бели облаци, в студения въздух се почувства приятната миризма на обор и се чу веселото дрънкане на звънчето на кравата — водач. Няколко минути се изучавахме взаимно с кравите, когато се чу остро изсвирване и рязък вик, и от мъглата се появи краварят — типичен филани, висок, строен, с тънки черти и правилен нос като фигура на древноегипетска фреска.

— Здравей, приятелю — извиках аз.

— Добро утро, маса — отвърна той с усмивка и плесна с длан влажния от росата хълбок на една огромна крава.

— Твои ли са кравите?

— Да, са, мои, собствени.

— Накъде ги караш?

— Към Беменда, са, на пазара.

— Може ли да ги дръпнеш малко встрани, за да преминем?

— Да, са, да, са, ще ги дръпна — той отново се усмихна и подгони със силни викове кравите напред в мъглата, подскачаше от една към друга крава и ги потупваше бързо по хълбоците с бамбуковата си гега. При приятното подрънкване на звънчето огромните животни потъваха в мъглата с дълбоко и доволно мучене.

— Благодаря, приятелю, приятен път! — извиках аз на краваря.

— Благодаря, маса, благодаря — долетя гласът му от мъглата на фона на дълбокото, подобно на фагот мучене на кравите.

Когато достигнахме до Санта, слънцето вече изгря и горите станаха златистозелени с полепнали тук-там по склоновете им облачета мъгла. Намерихме къщата на холандеца, но разбрахме, че неочаквано са го повикали някъде. Мини си беше в къщи, а ние бяхме пристигнали заради нея. Тя живееше в голямо, оградено в кръг място, което холандецът бе устроил специално за нея. Беше остроумно измислено: доста висока ограда заграждаше малка дървена къщичка с подвижна вратичка и четири изсъхнали ствола, закрепени в основата си с цимент. За да се влезе в ограденото място, спускаше се нещо като подвижно мостче от стената, по което се преминаваше над сухия ров, заобикалящ обиталището на Мини.

Мини бе голямо, добре сложено шимпанзе, високо около метър. То стоеше на едно от своите дървета и ни наблюдаваше не съвсем интелигентно, но все пак дружелюбно. Ние се разглеждахме мълчаливо десетина минути, след което се постарях да определя характера му. Макар и холандецът да ме бе уверявал, че е напълно опитомено, притежавах достатъчно опитност и знаех, че и най-питомното шимпанзе може да ви причини много неприятности, ако не ви хареса и работата дойде до бой, а въпреки че не бе много висока, Мини притежаваше внушително телосложение.

Малко след това спуснах подвижното мостче и влязох в заграденото място, въоръжен с голям грозд банани, с които се надявах да откупя бягството си, ако се бях излъгал в преценката на нейния характер. Седнах на земята, поставих бананите на колената си и зачаках Мини да направи първата стъпка. Тя седеше на дървото, наблюдаваше ме с любопитство и потупваше замислено закръгления си корем с големите си ръце. В края на краищата реши, че съм съвсем безопасен, слезе от дървото и заподскача към мястото, където седях. Тя приклекна на около метър от мен и протегна ръка. Тържествено се здрависахме. След това на свой ред аз ѝ подадох банан. Тя пое банана и го изяде с доволни сумтения.

В разстояние на половин час Мини изяде всички банани и между нас се породиха нещо като приятелство. Ние играхме заедно на гоненица, влизахме и излизахме от къщичката ѝ, дори се покатерихме заедно на едно от дърветата. Тук реших, че е настъпил най-

благоприятният момент да вкарам кафеза в ограденото място. Така и направихме, но го обърнахме с вратата към тревата и разрешихме на Мини да го разглежда колкото си иска, за да се убеди, че няма нищо опасно. Въпросът се състоеше в това, как да накараме Мини да влезе в него, без да я изплашим твърде много, и второ, без да ни ухапе. Тъй като никога през живота си не бе затваряна в кафез, на мен ми беше ясно, че цялата операция създава известни затруднения, още повече, че собственикът ѝ го нямаше, за да използваме и неговия авторитет.

Три часа и половина показвах на Мини с личен пример, че кафезът е съвсем безопасен. Влизах в него, лягах, скачах отгоре му, дори пълзах с него по земята като костенурка. Мини остана много доволна от моето старание да я забавлявам, но към кафеза продължаваше да се отнася с известна резерва. Бедата бе в това, че можех да разчитам само на един опит да я пхна в капана. Не успеях ли от първия път, нищо нямаше да излезе, а ако разбереше какво се каня да правя, никакви ласки и уговорки нямаше да я накарат да се приближи до кафеза. Налагаше се бавно и сигурно да я примамвам към кафеза и да го нахлузя направо отгоре ѝ. И така след нов три четвърти час на упорито и уморително усилие най-сетне успях да я накарам да седне пред обърнатия нагоре с капака кафез и да вземе банана от него. Настана великият момент.

Поставих като примамка връзка много сочни банани в кафеза, след което сам седнах зад него, обелих и за себе си един банан и се загледах безгрижно наоколо, като че в момента най-малко ме тревожеше мисълта как да заловя шимпанзето. Като ми хвърляше погледи изпод вежди, Мини се придвижи внимателно напред. Най-сетне застана близо до кафеза и впери алчен поглед в бананите. Тя ме стрелна светкавично с очи и като видя, че съм прекалено зает с яденето на моя банан, наведе се напред и главата и раменете ѝ потънаха в кафеза. В същия момент натиснах с всички сили от другата страна кафеза и той се захлупи върху шимпанзето, после скочих отгоре и седнах, да не би Мини да го преобърне отново. Боб изтича в ограденото място и седна до мен. След това с много голямо внимание пхнахме отдолу капака, обърнахме отново кафеза и го заковахме. Мини през това време ме наблюдаваше, изпълнена с ненавист, през една дупка от паднал чеп и надаваше жални писъци: „Ууу... ууу... ууу“, като че моето вероломство я бе потресло до дъното на душата ѝ.

Обърсах потта от лицето си, запалих жадно една цигара и погледнах часовника си. Залавянето на Мини ми отне четири часа и четвърт и през ума ми мина мисълта, че за същото време можех да хвана и диво шимпанзе в гората. Доста уморени, ние натоварихме Мини на ландровъра и потеглихме обратно за Бафут.

В Бафут бяхме вече построили голяма клетка за Мини. Разбира се, тя не можеше да се сравнява по големина с онази, с която бе свикнала, но бе достатъчно просторна, за да не се притеснява в нея. По-късно се наложи да свикне със съвсем малка клетка, в която щеше да пътува за Англия, но по-добре бе да я привикнем към това постепенно, след като дотогава бе живяла напълно на свобода. Когато я преместихме в новата клетка, Мини я изследва основно с одобрителни пръхтения, удряше по телената мрежа с ръце и се провисваше на стърчишките, за да провери здравината им. След това ѝ подадохме голяма кутия с най-различни плодове и бяла пластмасова паница, пълна с мляко, които Мини посрещна с възторжени викове. Вестта, че сме докарали Мини, заинтересува извънредно много фона, който никога дотогава не бе виждал голямо живо шимпанзе. Още същата вечер му изпратих бележка с покана да пийнем по чашка и да види шимпанзето. Той пристигна веднага след здрач, облякъл зелено-пурпурна роба, придружен от шест члена на съвета и две любими жени. След взаимните приветствия и приятния разговор подир първата чаша за тази вечер, аз взех петромаксовата лампа и поведох фона и неговата свита към дъното на верандата, където беше клетката на Мини. На пръв поглед тя изглеждаше празна. Когато вдигнах високо лампата, видяхме, че Мини спи. Беше си направила чудесно легло от сухи бананови листа в единия край на клетката. Тя спеше на едната си страна, подпряла буза с ръка, внимателно завита през рамо с един стар чувал, който ѝ бяхме дали.

— Ва! — удивено възкликна фонът. — Спи като човек.

— Да, да! — запригласяха в хор членовете на съвета. — Спи като човек. Обезпокоена от светлината и гласовете, Мини отвори едното си око, за да разбере какво става. Като зърна фона и неговите хора, тя реши, че си заслужава да ги разгледа по-отблизо, затова много внимателно вдигна чувала от себе си и приближи телената мрежа.

— Ва! — каза фонът. — Този звяр е съвсем като човек.

Мини огледа фона от главата до петите, помисли, че може да го подлъже да си поиграе с нея и започна да барабани силно с големите си ръце по мрежата. Фонът и неговата свита отстъпиха бързо назад.

— Не се страхувайте — казах аз. — Тя просто се забавлява.

Фонът внимателно се приближи. Лицето му изразяваше удивление и възторг. Той се наведе предпазливо напред и удари с длан по мрежата. Възхитена, Мини му отвърна с цял залп от удари, което накара фона да отскочи отново назад и да избухне в смях.

— Погледнете ръцете, ръцете й погледнете! — рече задъхано той. — Също като на човек!

— Да, да, ръцете й са също като на човек! — подхванаха и съветниците.

Фонът се приведе напред и отново удари по мрежата. Мини пак му отговори.

— Тя свири заедно с тебе — казах аз.

— Да, да, това е маймунска музика — отвърна фонът и отново избухна в смях.

Страшно въодушевена от своя успех, Мини побягна два-три пъти из клетката, направи няколко салта назад, после приближи и седна в предната частна клетката, грабна пластмасовото блюдо за мляко и го постави като шлем на главата си. Тази хитрост накара фона, неговите съветници и жени да се разсмеят така гръмогласно, че се разляха половината от селските кучета.

— Постави си шапка, шапка — едва промълви фонът и се превиваше от смях.

Като видях, че е невъзможно да изтръгна фона от Мини, аз помолих да донесат маса, столове и напитки и да ги поставят на верандата близо до клетката на шимпанзето. Около половин час фонът ту посрббваше от чашата, ту се заливаше от смях, а през това време Мини се държеше като стар цирков артист. Най-сетне, поизморена от собствените си номера, тя седна до мрежата, в непосредствена близост с фона, и започна да го наблюдава с огромен интерес как пие. Пластмасовият шлем продължаваше да стои на главата й. Фонът й се усмихна широко, наведе се напред, приближи лице на петнадесетина сантиметра до нейното и вдигна чаша.

— Шин-шин! — каза фонът.

За най-голяма моя изненада в отговор Мини протегна дългите си подвижни устни и издаде продължителни разнообразни звучни църкания. Фонът се разсмя толкова силно и така продължително при този израз на остроумие, че в края на краищата, като го наблюдавахме, и ние изпаднахме в състояние на истеричен смях. Най-сетне той се посъвзе от смеха, изтри просълзените си очи, наведе се напред и зацъка на Мини. Неговото действие остана само един неуспешен аматьорски опит в сравнение с начина, по който отговори Мини. Нейният звук проехтя по верандата като картечна поредица изстрели. В продължение на следващите пет минути между двамата се проведе светкавична престрелка, докато накрая фонът се предаде, защото просто се задъхваше от смях. Мини стана абсолютен победител както по качество, така и по количество на произведените звуци. Тя контролираше по-добре дишането си и затова цъкаше по-продължително и по-музикално от фона.

Най-после нашият гост си тръгна. Ние го наблюдавахме как пресича огромния двор и как от време на време цъка на своите съветници, при което всички се превиваха от смях. С вид на светска дама, устроила уморителна вечер, Мини се прозя силно, след това отиде и си легна на своето легло от бананови листа, покри се внимателно с чувала, постави ръка под бузата си и заспа. След малко по верандата се разнесе силно хъркане, което не отстъпваше по нищо на цъканията ѝ.

---

[1] Пото — Представител на подразред Полумаймуни, група Lorisiformes. — Бел.ред. ↑

[2] Бръмбар Голиат — *Goliathus meleagris*, може би най-големият бръмбар на земята — достига на дължина около 15 см, а на широчина — 10 см. — Бел.ред. ↑

КЪМ БРЕГА И ЗООЛОГИЧЕСКАТА ГРАДИНА

РЪЧНА ПОЩА

Сър,

Имам честта да Ви представя с най-голямо уважение настоящото писмо, за да изложи следното:

1. Съжалявам изключително много, че ме напускате, макар и това да не е за лошо, а за добро.

2. Във връзка с това покорно и почтително Ви моля като мой любезен господар, да ми оставите добра характеристика, която ще даде възможност на Вашия приемник да научи всичко за мен.

3. Макар и да съм работил с няколко господари, аз ценя особено високо Вашето отношение.

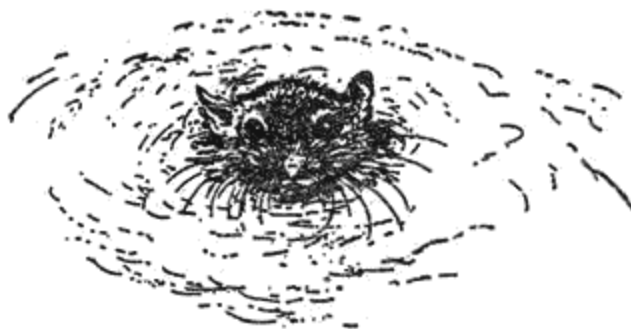
Ако господарят ми остави нещо за спомен, това ще бъде за мен по-скъпо от всичко на света.

Имам честта, сър, да бъда Ваш покорен слуга.

Филип Онага (готвач)

ЗООЛОГИЧЕСКА ГРАДИНА В НАШИЯ БАГАЖ

Настана време да се подготвяме за напускане на Бафут и за преминаването на повече от триста мили, които ни отделяха от морския бряг. Предстоеше ни много работа, преди да се отправим на път. По редица причини това е най-мъчителната и най-опасната част от една експедиция за събиране на живи животни. Само натоварването на животните в камиони и преодоляването на тези триста мили по пътища, наподобяващи много повече танков полигон, отколкото каквото и да е друго, е само по себе си голямо начинание. А необходимо е да се извършат и редица още други важни неща. На пристанището трябва да ви чакат хранителни припаси за пътуването. Тук отново не бива да се допуска никаква грешка, защото не може да се оставят двеста и петдесет животни на кораба за три седмици, ако не им е осигурена достатъчно храна. Всичките клетки трябва да се прегледат много внимателно и нанесените в продължение на шестмесечното им използване повреди да се отстранят, защото не бива да се поемат излишни рискове, ако някое животно избяга на кораба. Мрежите на клетките трябва да се притегнат, да се поставят нови заключалки на вратите, нови подове на повредените клетки и да се помисли за още хиляди други дребни неща.

Като се има предвид всичко това, не е за учудване, че подготовката за напускане на главния лагер трябва да започне понякога месеци преди определената за тръгване дата. И като че точно тогава всичко се обръща нагоре с краката. Ужасено от предстоящата загуба на такъв чудесен източник на доходи, местното население удвоява своите

усилия, за да извлече максимална полза преди вашето заминаване. На практика това означава, че не само подновявате вашите стари клетки, но започвате да строите нови, и то колкото може по-скоро, за да се справите с внезапния наплив на животни. Местният телеграфист по това време получава помрачение на разума. Важните телеграми, които изпращате и получавате, остават неразбираеми както за вас, така и за получателя. Когато очаквате с нетърпение новини за провизиите, предназначени за пътуването, не би ви подействало успокоително на нервите, ако получите следната телеграма:

„Телеграмата получена засъне немодас
римогозебани може ли давзе полу-бели?“

След много усилия и допълнителни разходи успявате да преведете текста:

„Телеграмата получена за съжаление не можем да
осигурим много зелени банани може ли да вземем
полузрели?“

Излишно е да споменавам, но и животните много скоро започват да долавят, че става нещо, и се опитват по свой начин да успокояват нервната ви система: положението на болните се влошава още повече. Те започват да ви хвърлят такива жални и угасващи погледи, че у вас не остава никакво съмнение — няма да издържат пътуването до морския бряг. Най-редките и незаменими експонати правят опити за бягство и ако това им се удаде, започват да се навъртат наоколо и да ви дразнят, а вие губите ценно време, за да ги заловите наново; животните, отказали да живеят повече, ако не им поднасяте специална храна от рода на авокадо и батати, изведнъж решават да не се докосват повече до тази храна, и трябва да пращате срочни телеграми, за да се откажете от големите количества разни деликатеси, които току-що сте поръчали за пътуването. Изобщо този период от експедицията е същински ад.

Обезпокоени и изнервени, ние, разбира се, допускахме разни глупости, които объркваха още повече нещата. Пример за това е случаят с шпорестите жаби. Всеки може да бъде оправдан, ако реши на пръв поглед, че това са обикновени водни жаби. Те са дребни, имат заоблени глави подобно на водните жаби и гладка, хлъзгава кожа, която съвсем не е типична за краставите жаби, към които принадлежат систематично и нашите шпорести питомци. Освен това водят почти напълно воден живот, който също така ги отличава от краставите жаби. Според мен те са до известна степен глуповати създания, които прекарват деветдесет процента от своето време отпуснати във водата и понякога изскачат бързо на повърхността, за да глътнат малко въздух. Поради някаква причина, която и досега не съм си обяснил, Боб се гордееше безкрайно с тези отвратителни жабоци. От този вид жаби имаме двеста и петдесет екземпляра и ги държахме на верандата в огромна пластмасова вана. Изчезнеше ли някъде Боб, човек положително можеше да го открие клекнал с гордо лице над огромния и кипнал от жаби казан. Но дойде денят на голямата трагедия.

Току-що бе настъпил дъждовният сезон и ярката слънчева светлина всеки ден се редуваше с поройни дъждове, които траеха само около час, но в този час се изливаше невероятно количество вода. В утрото, за което става дума, Боб си тананикаше тихичко, наведен над своите шпорести жаби, когато започна да вали и той реши, че жабите ще бъдат доволни, ако остави техния съд под дъжда. Той понесе внимателно съда по верандата и го постави на най-горното стъпало. Идеята му бе блестяща, защото в съда попадаха не само дъждовните капки, но и стичащата се от покрива вода. После той се залисал с нещо друго и съвсем забравил за жабите. Дъждът продължаваше да вали, като че да потвърди славата на Камерун като едно от най-влажните места на света, и постепенно напълнил догоре легена. Нивото на водата в съда се повишило, а с нея се издигнали нагоре и жабите и започнали да надничат над неговия ръб. След още десетина минути жабите щели да бъдат изхвърлени навън от преливащата вана.

Жалният вик на Боб привлече вниманието ми към поразителна гледка. От гласа му струеше такава болка пред случилата се беда, че се втурнахме към него от всички страни. Съдът продължаваше да стои на най-горното стъпало, но в него сега нямаше нито една жаба. Преливащата от него вода влечеше надолу по стълбите скъпоценните

амфибии на Боб. Стъпалата бяха почернели от жаби, които се хлъзгаха, мятаха се и се търкаляха една през друга във водата. С див поглед Боб подскочаше насам-натам сред тази Ниагара от амфибии и събираше бързо жабите. Да хванеш шпореста жаба в ръце е направо подвиг, също като да се опиташ да уловиш живак. Освен че телата им са невероятно хлъзгави, за ръста си жабите са извънредно силни, ритат и се въртят с учудваща енергия. Като капак на всичко това задните им мускулисти крака са въоръжени с малки и остри шпори, които нанасят болезнени драскотини. Боб ту охкаше, ту ругаеше от болка, изобщо нямаше спокойствието на колекционера, така необходимо при ловене на шпорести жаби, затова всеки път, когато загребваше с шепи от тези създания и се устремяваше с бързи стъпки нагоре, за да ги постави обратно в съда, те се изхлузваха между пръстите му, падаха обратно на стълбите и водата ги помиташе моментално отново надолу. Наложиха се и петимата да употребим три четвърти час, преди да успеем да заловим и върнем обратно в съда всичките жаби. И точно когато свършихме цялата работа и се намокрихме до кости, дъждът спря.

— Ако трябваше да пуснеш на свобода двеста и петдесет екземпляра, поне да бе избрал хубав ден и такива животни, които се хващат лесно — казах с укор аз.

— Не мога да си обясня как допуснах подобна глупост — отвърна Боб и надникна мрачно в съда, в който обезсилените след палавата игра жаби висяха неподвижно във водата и, както обикновено, ни наблюдаваха с глупаво ококорените си очи. — Надявам се, че не им се е случило нищо лошо.

— А, така ли? А за нас не те е грижа. Ние можахме да тичаме като луди под дъжда с риск да хванем пневмония само и само тези противни малки гадини да са добре. Няма ли да им премериш температурата?

— Знаеш ли — каза Боб и се намръщи, като не обърна никакво внимание на саркастичната ми забележка, — струва ми се, че са се изгубили доста жаби... тези ми изглеждат много по-малко.

— Във всеки случай не разчитай, че ще ти помагам сега пък и да ги броиш. И без това съм така изподраскан от тези шпорести жаби, че ми стига за цял живот. Защо не отидеш да се преоблечеш и не ги оставиш на мира? Започнеш ли да ги броиш, току-виж, отново си ги обърнал навън.

— Вярно — отвърна Боб с въздишка. — Струва ми се, че си абсолютно прав.

Половин час по-късно освободих Чолмондли Сейнт Джон от клетката да си направи сутрешната разходка и сглупих, че го изпуснах за десетина минути от погледа си. Изведнъж до слуха ми долетя крясъкът на Боб, крясък на човек, дошъл до пълно отчаяние. Мигновено се огледах наоколо. От Чолмондли Сейнт Джон нямаше и следа и аз моментално разбрах, че именно шимпанзето е причина за неговия предсмъртен вопъл. Изтичах по верандата и видях Боб, който кършеше отчаяно ръце. На най-горното стъпало седеше Чолмондли и гледаше така невинно, че човек неволно започваше да търси ореол над главата му. По средата на стълбите се виждаше обърнатият с дъното нагоре пластмасов съд, а стъпалата под него и част от двора кипяха от подскачащи и бягащи жаби.

След едночасово хлъзгане и препъване из червеникавата кал на двора и последната жаба бе заловена и върната обратно в съда. После, като дишаше тежко, Боб вдигна съда и двамата се заизкачвахме мълчаливо по стълбите. Когато стигнахме до последното стъпало. Боб се подхлъзна с накаляните си обувци, съдът се търкулна долу и шпорестите жаби за трети път се пръснаха радостно из широкия свят.

Чолмондли Сейнт Джон стана причина и за друго бягство, макар и този случай да не бе толкова интересен и да не ни създаде толкова грижи, както случаят с шпорестите жаби. В нашата колекция имахме около четиринадесет най-обикновени местни съселчета, които напомнят много европейския съсел, с изключение на това, че са малко по-светло пепелявосиви и имат по-пухкави опашки. Съседската колония живееше дружно в една клетка и вечерно време ни забавляваше с акробатичните си номера, особено едно съселче, което различавахме по бялото като клеймо петно на хълбока. Много подобър атлет от останалите, то предизвикваше най-голямо възхищение със смелите си скокове и салта. Поради качествата му на цирков артист, ние го кръстихме Бертрам.

Една сутрин пуснах, както обикновено, Чолмондли Сейнт Джон на обичайната му разходка и той се държеше превъзходно до един момент, в който смятах, че го наблюдава Джеки, а Джеки смятала, че това върша аз. Чолмондли никога не пропускаше такива възможности. Когато открихме грешката си и тръгнахме да го търсим, установихме,

че е твърде късно. Този път Чолмондли се бе забавлявал, като отворил вратите на отделенията, в които спяха съселчетата, после преобърнал цялата клетка и нещастните гризачи изпадали на пода така, както дълбоко и сладко си спели. Когато пристигнахме на местопрестъплението, те бягаха на всички страни и търсеха укритие, а Чолмондли кряскаше весело „у-у-у“, скачаше около тях и се опитваше да ги стъпче. След като уловихме и наказахме шимпанзето, наоколо не се виждаше нито едно съселче. Всички се бяха напъхали зад наредените клетки, за да продължат прекъснатия си сън. Наложихме да преместим цялата сбирка от животни, клетка по клетка, за да ги заловим отново. Първи изскочи иззад една клетка за маймуни Бертрам. Той побягна по верандата, преследван по петите от Боб, който се хвърли към устременото напред животинче. Едва успях да го предупредя, като изкрещях:

— Опашката... не го хващай за опашката!

За съжаление бе твърде късно. Като видя, че Бертрам пъха вече тлъстото си тяло зад друг ред клетки, Боб го сграбчи за опашката, най-удобната за хващане част от тялото му. Всички дребни гризачи, особено този вид съселчета имат много нежна кожа на опашката си. Хванете ли го за нея и животинчето се дръпне, кожата моментално се къса и се обелва от костта, все едно, че сваляте ръкавица от ръката си. Това явление е много обичайно сред дребните гризачи и аз съм склонен да мисля, че е особен вид отбранителен механизъм, подобен на самооткъсването на опашката на гущера, когато бъде хваната от някой неприятел. Боб знаеше това не по-зле от мен, но възбуден от преследването бе забравил напълно за него. И така Бертрам се скри благополучно зад клетката, а в ръката на Боб остана да се поклаща една пухкава опашка. В края на краищата успяхме да измъкнем Бертрам и да го разгледаме. Той седна решително на дланите ми, леко задъхан. Голата му розова опашчица отблъскващо наподобяваше приготвена за казана волска опашка. Такива случаи не оказват абсолютно никакво неблагоприятно влияние върху животното. Не може изобщо да става сравнение с човека. Разбирате какво би се случило на човек, ако изведнъж одерат кожата на единия му крак до самата кост. От опит знаех, че останала без кожа, опашката постепенно щеше да съхне и да се пречупи като сухо клонче, без това да навреди ни най-малко на животното. За Бертрам загубата щеше да бъде малко

по-сериозна, защото използваше опашката си за балансиране при своите акробатически номера. Той обаче бе толкова подвижен, че тя едва ли щеше да му липсва много. От наша гледна точка Бертрам изгуби вече своята стойност, защото се превърна в повреден експонат. Оставаше само едно — да ампутираме опашката му и да го пуснем на свобода. След като направих операцията, ние го пуснахме с голямо огорчение сред гъстите клони на бугенвилеята, която растеше край перилата на верандата. Надявахме се, че ще се засели наблизко и когато навикне да ходи без опашка, може би ще започне да забавлява и други пътешественици със своите акробатически номера.

Той приседна на едно клонче на храста, стисна го силно с малките си розови, лапички и се заоглежда наоколо през щръкналите и потрепващи мустаци. После скочи пъргаво на перилата на верандата, явно чувството му за равновесие не бе ни най-малко пострадало, оттам на пода, след което притича бързо към наредените край стената клетки. Помислих, че може би се е пообъркал малко, затова го хванах и го върнах на храста. Едва го пуснах и той отново повтори същото нещо. Пет пъти го поставях на храста и пет пъти той скачаше на верандата и се отправяше към клетките. В края на краищата, уморен от глупостта му, аз го занесох до края на верандата, поставих го отново на храстите и си отидох, като сметнах, че този път ще си остане вече на мястото.

Върху клетката на съселчетата държахме куп памучни отпадъци, с които правехме нови постели за животинчетата, когато старите се изпоцапваха. Тази вечер им занесох храна и забелязах, че е време да им сменим постелята. Като преместих необикновените съкровища, които съселчетата обичат да крият в леглата си, аз извадих всички изцапани памучни отпадъци и се приготвих да ги заменя с чисти. Когато хванах отпадъците с намерение да си откъсна колкото ми е необходимо, внезапно и най-неочаквано нещо ме ухапа за палеца. Уплаших се не на шега не само затова, че бе съвсем неочаквано, но защото за момент помислих, че може би ме е ухапала змия. Тревогата ми не трая дълго — в момента, в който се докоснах до памучните отпадъци, от тях надникна възмутеното лице на Бертрам и чух гневно цвърчене. Доста ядосан, аз го измъкнах от уютното му местенце, понесох го по верандата и отново го пхнах в храстите. Той се хвана сърдито за едно стъбло, започна да се люлее насам-натам и

разярено да пици. Два часа по-късно отново се завърна в памучните отпадъци.

Ние се отказахме от неравната борба и го оставихме на мира, но Бертрам не бе свършил още. След като удържа над нас победа по квартирния въпрос, той започна да ни обработва в друго направление. Вечерно време, когато другите съселчета излизаха от постелите си и откриваха изненадани и с радостни писъци съда с храна, Бертрам се измъкваше от своето легло и се приближаваше до телената преграда на клетката, после увисваше на нея и започваше да хвърля завистливи погледи към останалите съселчета, които гризяха своята храна и отнасяха парченца банани и авокадо, за да ги крият в постелите си, навярно да не гладуват през нощта. Видът на увисналия на мрежата Бертрам бе толкова трогателен, той така жално гледаше как другите прибягват насам-натам със своите вкусни хапки, че в края на краищата се предадохме и поставихме малко блюдо с храна върху клетката. Най-сетне този хитрец постигна целта си: след като вече го хранехме, твърде глупаво би било да го държим отвън, затова го хванахме, пуснахме го отново при останалите съселчета и той моментално се настани сред тях, като че нищо не бе се случило. Стори ни се, че този път изглеждаше мъничко по-самодоволен, отколкото преди. Но какво да се прави с животно, което отказва да бъде пуснато на свобода?

Малко по малко всичко се нареждаше, както трябва. Клетките, които се нуждаеха от поправка, бяха поправени — на всяка клетка отпред поставихме по един навес, направен от чувал, който можеше да се спуска по време на пътуване. На кутиите за отровните змии поставихме двоен пласт от тънки метални мрежи, за да се избегнат нещастни случаи, а самите капаци затегнахме с винтове. А смайващата с разнообразието си екипировка — като се започне от машинките за месо и се стигне до генератори, от разни спринцовки до теглилки, всичко бе опаковано в сандъци, най-внимателно заковани с пирони. Тънките мрежи загърнахме заедно с огромните брезенти. Сега ни оставаше само да дочакаме камионите, които щяха да ни откарат до морския бряг. Вечерта преди пристигането на камионите при нас дойде фонът, за да пийнем по чашка за сбогуване и за добър път.

— Ва! — възкликна с нотка на тъга той, като отпиваше от уискито. — Съжалявам много, приятелю, че напускаш Бафут.

— Ние също съжаляваме — отвърнах най-искрено аз. — На нас ни бе много весело тук, в Бафут. Събрахме много и чудесни животни.

— Защо не останеш тука? — попита фонът. — Щети дам място да си построиш хубава къща и после ще направиш в Бафут своята зоологическа градина. Тогава всички европейци ще идват тук от Нигерия да гледат твоите животни.

— Благодаря ти, приятелю. Може би някога наистина ще се върна в Бафут и ще си построя къща. Това е хубава идея.

— Прекрасно, прекрасно! — отвърна фонът и вдигна чаша.

Долу на пътя, пред вилата, група от децата на фона пееха тъжна бафутска песен, която не бях чувал дотогава. Бързо извадих магнетофона, но когато го приготвих, децата престанаха да пеят. Фонът наблюдаваше с интерес моите приготовления.

— Можеш ли да хванеш Нигерия с тази машина? — попита той.

— Не, тази машина прави само записи, това не е радиоапарат.

— Аха! — възкликна с разбиране фонът.

— Ако твоите деца се качат горе и изпеят тази песен, ще ти покажа как работи машината — отвърнах аз.

— Да, да, прекрасно! — отвърна фонът и изрева към една от своите жени, която стоеше отвън на тъмната тераса. Тя се спусна бързо по стълбите и след малко се завърна, повела малка групичка свенливи и подхилкващи се дечица.

Подредих децата пред микрофона, после поставих пръст на клавиша и погледнах към фона.

— Нека започнат да пеят и аз ще запиша песента.

Фонът извиси величествен ръст над децата:

— Пейте! — заповяда той и размаха пълната си с уиски чаша.

Напълно смутени, те направиха няколко несполучливи опита, после полека-лека се окопитиха и запяха гладко, фонът се поклащаше насам-натам и размахваше в такт чашата си и от време на време пригласяше с по някоя дума. Когато песента завърши, той се усмихна доволно на своите рожби.

— Прекрасно, прекрасно, пийте! — каза той.

Децата запристъпваха със сгънати пред устата си розови лапички и той им наливаше по глътка чисто уиски. Докато фонът ги черпеше, аз превъртях лентата, после подадох наушниците на фона, обясних му как да ги нагласи и включих магнетофона.

Лицето на фона представляваше безкрайно интересна гледка. Първо по него се изписа пълно неверие. Той свали наушниците и ги погледна подозрително. После ги постави наново и започна да слуша удивено. Постепенно заедно със самата песен, лицето му се озаряваше от широка и възторжена младежка усмивка.

— Ва! Ва! Ва! — шепнеше възхитено той — Прекрасно!

Фонът отстъпи с голямо нежелание наушниците, за да послушат неговите жени и съветници. В стаята се разнесоха възторжени възгласи, мъжете щракаха с пръсти от удивление, фонът настоя да изпее още три песни в съпровод на своите деца и после прослуша записа на всяка една поотделно. Възторгът му бе толкова голям, че бе готов да слуша безкрайно.

— Чудна машина — каза накрая той, като отпиваше от чашата и не сваляше очи от магнетофона. — Може ли да се купи такава машина в Камерун?

— Не, тук не ги продават. Може би ги има в Нигерия... в Лагос — отвърнах аз.

— Ва! Прекрасно — отвърна замечтано той.

— Когато се върна в моята страна, ще препиша тази песен на обикновена грамофонна плоча и ще ти я изпратя да я слушаш на твоя грамофон — казах аз.

— Прекрасно, прекрасно, приятелю! — отвърна той.

След час фонът си отиде. На тръгване той ме прегърна нежно и ме увери, че на другата сутрин ще се видим преди заминаването на камионите.

Тъкмо се готвехме да лягаме, понеже ни предстоеше много труден ден, чух леки стъпки по терасата и слабо пляскане с ръце. Приблжих до вратата. На терасата стоеше Фока, един от най-големите синове на фона, който приличаше поразително на своя баща.

— Здравей, Фока, добре дошъл. Влез вътре — поканих го аз. Той влезе в стаята с вързоп под мишница и стеснително се усмихна.

— Фонът Ви изпраща това, са — каза той и ми поднесе вързоп.

Развързах го, озадачен. Вътре бе поставен гравирани бамбуков бастун, чудесно бродирани шапчица и жълто-черна роба с прекрасна бродерия на яката.

— Тези дрехи са на фона — обясни Фока. — Праща ги за вас. Фонът ме помоли да ви кажа, че сега вие сте втори фон на Бафут.

— Ва! — възкликнах дълбоко трогнат. — Баща ти ми е изпратил чудесни неща!

Фока прие с радостна усмивка моя искрен възторг.

— Къде е сега баща ти? Легнал ли си е? — попитах аз.

— Не, са, той е в танцувалнята.

Надянах робата през глава, натъкмих ръкавите, поставих богато украсената шапчица на главата си, стиснах бастуна в една ръка и бутилка уиски в другата и се обърнах към Фока:

— Добре ли изглеждат?

— Чудесно, са, чудесно — отвърна усмихнат той.

— Добре, заведи ме тогава при баща ти.

Той ме поведе през огромния и опустял сега двор и през лабиринта от колиби към къщата за танци, откъдето се носеше тътенът на барабаните и писъкът на флейтата. Прекрачих прага на вратата и спрях за миг. Поразени, музикантите престанаха да свирят. Всички присъстващи ахнаха от удивление, а седналият в дъното на стаята фон остана с повдигната към устата чаша. Знаех много добре как трябва да постъпя. Много пъти бях наблюдавал как съветниците приближаваха до фона, за да му засвидетелстват уважение или пък да поискат нещо. Аз преминах в мъртва тишина през цялото помещение. Във въздуха се носеше само шумоленето на робата около глезените ми. Спрях пред стола на фона, поклоних се и плеснах три пъти с длани в знак на

поздрав. Тишината продължи още миг, след което се разрази истинска буря.

Жените и съветниците крещяха и свиркаха от възхищение. С разляла се по цялото му лице усмивка фонът скочи от стола, сграбчи ме за лактите, изправи ме на крака и ме прегърна.

— Приятелю, приятелю, добре дошъл, добре дошъл — гърмеше гласът му, а цялото му тяло се тресеше от смях.

— Виждаш ли — започнах аз и разперих ръце така, че дългите ръкави на робата увиснаха като крила. — Виждаш ли, сега приличам напълно на бафутец.

— Вярно, вярно, приятелю. Тези дрехи са мои. Аз ти ги подарявам и сега ти си бафутец — ликуваше той.

Седнахме и фонът обърна усмихнатото си лице към мен.

— Харесват ли ти моите дрехи? — попита той.

— Да, много ми харесват. Много съм ти благодарен, приятелю — отвърнах аз.

— Добре, добре. Сега ще бъдеш фон като мен — продължи усмихнат той.

Очите му се спряха замислено върху бутилката уиски.

— Добре — повтори той, — сега ще пием и ще се веселим.

Когато съблякох, капнал от умора, робата и се пъхнах под мрежата против комари, часът бе три и половина сутринта.

— Добре ли прекарахте? — попита сънena от леглото си Джеки.

— Да — прозях се аз. — Знаеш ли, че никак не е лесно да бъдеш заместник — фон на Бафут.

На следващата утрин камионите пристигнаха час и половина преди уговореното време. Това необикновено обстоятелство — безпрецедентен случай в историята на Камерун, ни предостави достатъчно време да натоварим спокойно багажа си. Товаренето на сбирка от животни е истинско изкуство. Преди всичко трябва да се прехвърли на камионите цялата екипировка. След това клетките с животните се нареждат край задния капак, където има най-голям достъп на чист въздух. Те не могат да се нареждат както и да е. Трябва да се поставят така, че между тях да има достатъчно пространство за циркулация на въздуха; не трябва да бъдат една срещу друга, защото по време на пътуването някоя маймуна може да провере ръка през телената преграда на клетката и да бъде ухапана от цибетка, или пък

кукумявка (може би именно защото е кукумявка и се кокори), настанена срещу клетка с малки птички, да ги доведе до такава истерия, че да измрат до една до края на пътуването. Най-сетне трябва да се подредят клетките така, че най-отзад да бъдат поставени онези животни, които се нуждаят от грижи по време на пътуването, за да бъде по-лесен достъпът до тях.

Към девет часа натоварихме и последния камион и го вкарахме под сянката на дърветата. Сега можехме вече да изтрием потта от лицата си и да си отдъхнем за малко на терасата. Там по-късно ни намери и фонът.

— Приятелю — започна той, като наблюдаваше как му наливам догоре прощалната чаша уиски. — Съжалявам много, че си заминаваш. Прекарахме весело в Бафут, нали?

— Много весело прекарахме, приятелю.

— Шин-шин! — предложи фонът.

— Наздраве — отвърнах аз.

Слязохме заедно по дългата стълба и си стиснахме ръцете за сбогом. След това той постави ръцете си на моите рамене и ме погледна в очите.

— Пожелавам на теб, приятелю, и на всички тези животни добър път — каза той — и да пристигнете бързо у дома си.

Двамата с Джеки се вмъкнахме в душната и гореща кабина на камиона. Моторът изрева, фонът вдигна огромната си ръка за поздрав, камионът потегли с друсане, вдигна облак червена прах след себе си и ние поехме през зелените хълмове към далечния морски бряг.

Пътуването до океана продължи три дни. Това бе неприятно, опъващо до крайност нервите пътуване, каквото впрочем е винаги пътуването с диви животни. На всеки няколко часа камионите спираха, ние разтоварвахме клетките на дребните птички и ги нареждахме край пътя, за да се хранят техните обитатели. Без тези почивки малките птички биха измрели много бързо, защото не могат да се хранят, докато камионите са в движение. Платнените торби с нежните амфибии също се сваляха и се потапяха в някой поток на всеки час, час и нещо, защото в противен случай кожата им изсъхва и те умират. Колкото по-ниско се спускахме в обраслата с гори низина, толкова горещината се усилваше. Повечето от пътищата бяха изровени и с дълбоки коловози. Камионите подскачаха, накланяха се и се тресяха, а

ние седяхме притеснени на предните седалки и си мислехме с безпокойство кое ли от нашите ценни животни се е наранило или загинало при последното подскачане на камиона. На едно място бяхме застигнати от проливен дъжд и шосето моментално се превърна в истинско море от лепкава червена кал, която се пръскаше под колелата на камионите като кървава каша. После един, от „белфордите“ — огромна машина с двойно предаване — се поднесе толкова силно, че шофьорът не успя да го задържи и колата попадна в канавката. Цял час копахме пръстта около колелата и поставяхме клонки, докато извадим камиона. За щастие не пострада нито едно от животните. Ние въздъхнахме с облекчение, когато камионите, преминали с грохот през банановата горичка, спряха пред пристанището. Разтоварихме животните и екипировката направо върху малки вагончета — платформи, с които превозват бананите до самите параходи. Влакчето пухтя и трополя близо половин миля през едно мангрово блато и най-сетне пристигна до дървения пристан, към който бе привързан корабът. Колекцията отново бе разтоварена и подредена на платформи, откъдето на скрипци щеше да бъде вдигната на кораба.

Застанах до люка на предната част на кораба, където щяха да бъдат подредени клетките, за да контролирам товаренето. Когато първата партида животни бе качена благополучно на кораба, към мен приближи един моряк. Той бършеше ръцете си с кълбо конци, надничаше през перилата към натоварените с клетки платформи, после ме погледна и ми се усмихна.

— Всичко това ваше ли е, господине? — заинтересува се той.

— Да — отвърнах аз — и всичко останало на кея.

Той пристъпи и надникна в един от сандъците.

— Да ме вземе дяволът, ако това не е пълно с животни!

— Да, всичко е пълно с животни.

— Да ме вземе дяволът! — повтори той в недоумение. — Вие сте първият човек, когото виждам със зоологическа градина в багажа си.

— Да — отвърнах радостно аз, като наблюдавах как следващият товар от клетки се издигаше към борда, — при това зоологическата градина е моя собствена.

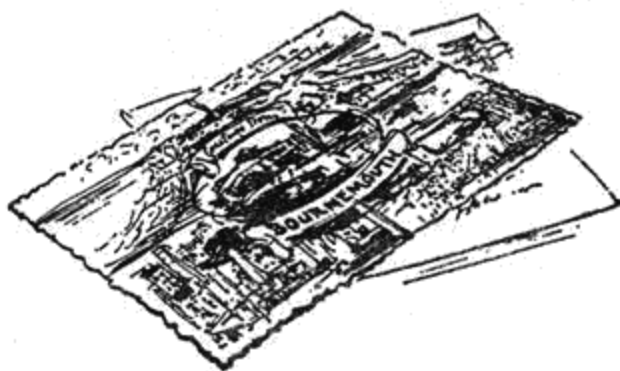

ПОЩЕНСКА КАРТИЧКА

Разбира се, докарайте животните тук. Не зная какво ще кажат съседите, но няма значение. Мама очаква с нетърпение да види шимпанзетата, така че надявам се да докараш и тях. До скоро виждане.

Приемете сърдечните ни поздрави.

Марго

ЗООЛОГИЧЕСКА ГРАДИНА В ПРЕДГРАДИЕТО

Повечето от хората, които живеят на тази улица в предградието на Бонмът, се гордеят със своите градини в задната част на дворовете си. Всички градини си приличат много. Има, разбира се, известни малки различия, защото някои хора предпочитат теменужките пред благовонното секирче или пък зюмбюла пред лупината, но общо взето, няма съществена разлика помежду им. Който и да надникнеше в градината на моята сестра, щеше да бъде принуден обаче да признае, че тя изобщо не е като другите. В един ъгъл се издигаше огромна палатка, от която се носеше невъобразим шум — писукане, подсвирване, сумтене и ръмжене. Вътре подредихме цял ред клетки, от които гледаха сърдито орли, лешояди, кукумявки и ястреби. До тях бе поставена и голямата клетка на шимпанзето Мими. На останалата част на поляната се търкаляха и играеха четиринадесет маймуни, завързани за дълги каишки, а в гаража крякаха жаби, хрипливо крещяха турако, катерици хрупкаха силно лешници. Нашите уплашени съседи по цял ден стояха хипнотизирани и ужасени зад тюлените пердета на прозорците си и гледаха как сестра ми, мама, Софи, Джеки и аз ходехме насам-натам из опустошената градина и разнасяхме малки съдинки с хляб и мляко, чинии с нарязани плодове и най-ужасното, огромни парчета кървящо месо или умрели плъхове. Съседите чувстваха, че им се налагаме малко нечестно. Ако въпросът се отнасяше до някой кукуригащ петел или лаещо куче, ако котката ни се

бе окотила в най-хубавата им цветна леха, те щяха моментално да се справят с положението. Но да им докарате изневиделица цяла зоологическа градина под носа беше толкова безпрецедентен и безобразен случай, че те просто онемяха. Наложих се да измине известно време, преди да успеят да обединят силите си и да започнат своите оплаквания.

Междувременно аз се заех да търся зоологическа градина, в която да настаня моите животни. Реших, че най-просто нещо е да отида в местния съвет, да им съобща, че притежавам малки, но великолепни животни за зоологическа градина и да ги помоля да ми дадат под наем или пък да ми продадат някое подходящо за тази цел място. С моята наивност смятах, че след като притежавам животните, властите ще ми помогнат с удоволствие. Това нямаше да им струва нищо, а градът в края на краищата щеше да получи нова придобивка. Властите обаче мислеха по съвсем друг начин. Бонмът е ужасно консервативен град. В него никога не е имало зоологическа градина и те не виждаха защо именно сега трябваше да правят такава градина. Все пак съветът направи голяма крачка, като разгледа случая. Първо, заявиха ми, че животните са опасни, второ, щели да миришат лошо и най-сетне, след дълго умуване, добавиха, че подходящ терен за зоологическа градина не може никъде да се намери.

Всичко това започна да ме нервира. Изобщо никога не съм се чувствал добре, когато се е налагало да се занимавам с лишената от логика надутост на административния апарат. Пред това пълно нежелание за сътрудничество започнах да се безпокоя не на шега. Животните стояха в градината и само ядяха, без да принасят каквато и да е полза. За месо и плодове харчех всяка седмица по едно малко състояние. Съседите ни открито негодуваха, че не се съобразяваме с възприетите порядки и бомбардираха местните здравни органи с оплаквания, в резултат на което бедният инспектор бе принуден волю-неволю да посещава нашата къща поне два пъти седмично, фактът, че не намираше нищо, което да потвърди щурите претенции на съседите, не бе от значение — получаваше ли се оплакване, той бе длъжен да отиде на проверка. Винаги черпехме горкия човечец с чаша чай и той постепенно се привързва много към някои от нашите животни, дори водеше и малката си дъщеричка да ги види. Най-много ме безпокоеше фактът, че зимата чука на прага и животните няма да могат да

издържат на студовете в неотоплената палатка. Точно тук на Джеки ѝ хрумна блестяща мисъл.

— А защо не предложим животните на някои от големите универсални магазини за коледните зрелища — предложи тя.

Свързах се по телефона с големите магазини в града. Навсякъде се отнесоха с мен много любезно, но помощ не получих отникъде. Много им се искало да покажат животните, но просто им липсвало място. Най-сетне позвъних на последния записан в моя списък огромен търговски център, собственост на Дж. Дж. Алън. За моя най-голяма радост беше проявен голям интерес и бях поканен да обсъдим въпроса. Така се роди „Менажерията на Даръл“.

Отделена беше голяма част от приземния етаж, построихме просторни клетки, изрисувахме стените им с пищна тропическа растителност и от студа и влагата преместихме животните в превъзходни условия, с ярко електрическо осветление и постоянна температура. Приходите от входните билети покриваха точно разносните по храната, но животните бяха на топло, живееха удобно и се хранеха добре, без да изцеждат моя бюджет. След като се отървах от тази неприятност, аз отново насочих вниманието си към търсене на собствена зоологическа градина.

Няма да ви отегчавам с всички злополучни подробности от този период или да съставям списъци на кметове, градски съветници, директори на паркове и представители на органите по здравеопазването, с които се срещах и спорех. Достатъчно е да кажа, че в отделни моменти просто мозъкът ми се пръскаше от усилията, с които се мъчех да убедя иначе интелигентни хора, че една зоологическа градина, в който и да е град ще представлява преди всичко голяма притегателна сила за хората. По техните възражения човек можеше да помисли, че едва ли не искам да взривя атомна бомба на един от кейовете.

Междувременно, без да знаят, че съществуването им виси на косъм, животните правеха всичко възможно да осмислят живота си. Един ден например, на нашия бабун Джорджина ѝ доскучало да седи в приземния етаж на Дж. Дж. Алън и решила да разгледа по-добре Бонмът. За щастие това се случи в една неделна утрин, когато в магазина нямаше хора. Страшно е дори да си помисля какво можеше да стане в друг ден.

Пиех чая си и тъкмо се канех да отида до магазина, за да почистя и нахраня животните, когато телефонът звънна. Без да подозирам нищо лошо, аз вдигнах слушалката.

— Господин Даръл ли е на телефона — запита дълбок и мрачен глас.

— Аз съм.

— Обаждаме се от полицията. Една от Вашите маймуни е избягала и ми се струва, че не е лошо да Ви уведомим.

— Боже господи, коя маймуна е избягала? — попитах аз.

— Не мога да ви кажа точно, господине. Видът ѝ е много свиреп, господине, затова реших да ви обадя.

— Благодаря ви много. Къде е сега маймуната?

— В момента е на една от витрините. Струва ми се, че няма да остане дълго там. Хапе ли, господине?

— Не е изключено. Все пак не се доближавайте до нея. Веднага слизам — отвърнах аз и тръгнах слушалката.

Метнах се на едно такси и префучахме до центъра на града, без да се съобразяваме с правилника за движение. В края на краищата изпълнявахме полицейска задача.

Платих на шофьора и първото, което се изпречи пред погледа ми, бе безпорядъкът на една от големите витрини на Алън. На прецизно подредената витрина се излагаше спалня с гарнитура — голямо легло, тоалетка, голяма нощна лампа, а на пода с голям вкус бяха застлани няколко пухени юргана. Поне така изглеждаше витрината след подреждането ѝ от аранжора. Сега през нея като че бе преминал смерч. Прекатурената лампа бе прегорила голяма дупка на един от пухените юргани, завивките бяха смъкнати от леглото, а по възглавниците и чаршафите личаха ярки следи от маймунски лапи. Джорджина се друсаше с удоволствие на леглото и правеше свирепи гримаси на група възмутени богомолци, събрани на тротоара пред витрината. Влязох в магазина и заварих двама грамадни полицаи, които лежаха в засада зад барикада от топове хавлиен плат.

— А! — въздъхна с облекчение единият от тях. Ето ви и вас, сър. Не се опитахме да я заловим, защото не ни познава. Помислихме си, че може да объркаме работата и да стане още по-лошо.

— Нищо по-лошо не може да направи това животно — отвърнах с огорчение аз. — Всъщност маймуната е напълно безопасна, макар и да прави бъркотии и да изглежда свирепа... всичко това е само заблуждение от нейна страна.

— Заблуждение ли? — отвърна учтиво единият от полицаите, без да повярва и думица от това, което му казах.

— Сега ще се опитам да я хвана на витрината, но ако не успея, вие двамата я пресрещнете. Само, за бога, внимавайте да не я подгоните към отдела за порцелан!

— Тя вече премина през този отдел — съобщи единият от полицаите с мрачно задоволство.

— Успя ли да счупи нещо? — попитах аз с премалял глас.

— Не, господине, за щастие, не успя. Само пробяга през него. Аз и Боб я преследвахме, затова не успя изобщо да се спре.

— Добре, не ѝ разрешавайте отново да се върне там. Следващия път може да нямаме такова щастие.

В този момент пристигнаха с такси Джеки и сестра ми Марго, така че нашата група нарасна на пет човека. Аз реших, че сме предостатъчно, за да се справим с Джорджина. Двамата полицаи,

сестра ми и моята жена поставих на подходящи места, за да препречат пътя на маймуната към отдела за порцелан, след което влязох във витрината при Джорджина, която продължаваше да се друса на леглото и да прави неприлични гримаси на зяпачите.

— Джорджина — казах аз с тих и успокоителен глас, — ела тук, ела при татко.

Джорджина ме погледна учудена през рамо. Тя проучи внимателно лицето ми, докато се приближавах към нея и реши, че неговото изражение не съвпада с медения ми глас. Присви се, скочи над тлеещия още пухен юрган и сграбчи огромните топове хавлиен плат, с който беше оформена задната част на витрината. Това съоръжение не бе предвидено за теглото на едър бабун, затова се събори моментално и Джорджина се намери на земята под каскада от многоцветен хавлиен плат. Тя започна да рита като побесняла, за да се освободи от плата, и аз се хвърлих отгоре. В последния миг обаче Джорджина успя да се измъкне. Тя изкряска истерично, излетя от витрината и се впусна към вътрешността на магазина. Измъкнах се от разбъркания хавлиен плат и я последвах. Пронизителният писък на сестра ми посочи местонахождението на Джорджина, изобщо гласът на сестра ми в критични моменти винаги наподобява локомотивна свирка. Джорджина успя да се промъкне край нея и сега седеше на един от щандовете. Тя ни гледаше с блестящи очи и явно се наслаждаваше напълно на играта. Приблжихме към нея с мрачна решимост. На края на щанда, спусната от тавана, висеше коледна украса, направена от бодлива зеленика, сърма и картонени звезди. Украсата наподобяваше огромен полилей и от гледна точка на Джорджина представляваше идеално място за люлеене. Тя пристъпи към края на щанда и докато тичахме към нея, скочи и се хвана за украсата така, както навремето скачаше филмовият актьор Феърбанкс. Украсата, разбира се, падна на земята заедно с Джорджина, но тя успя да скочи отново на крака и да побегне с парче сърма зад ухото.

Следващия половин час се носехме и трополяхме насам-натам из празния магазин и Джорджина през цялото време бе само на една крачка пред нас. В отдела за канцеларски принадлежности тя блъсна на земята огромен куп счетоводни книги, спря се да опита вкуса на дантелените покривки, а пред главните стълби направи голяма и живописна локва. Най-после, когато полицаите вече се задъхваха, а аз

започнах да се съмнявам, че ще уловим този отвратителен звяр, Джорджина допусна грешка. Като подскачаше леко пред нас, тя достигна до едно чудесно от нейна гледна точка скривалище от изправени рула линолеум. Пъхна се между навитите рула и това именно беше грешката ѝ, защото те бяха подредени плътно от три страни. Джорджина сама попадна в капан, от който нямаше изход. Незабавно препречихме входа на естествения капан от линолеум. Пристъпих, като я гледах мрачно, а тя започна да издава диви писъци и да моли за прошка. Посегнах да я хвана, но тя се промъкна под ръката ми. Обърнах се рязко, за да ѝ попреча да избяга, но се блъснах в едно от масивните рула линолеум. Преди да успея да го хвана, то се строполи като огромна палка точно върху шлема на единия от полицаите. Горкият човечец залитна назад. Джорджина в този момент ме стрелна с поглед и реши, че е време да потърси полицейска помощ. Тя се хвърли към все още залитащия полицаи и го прегърна здраво за краката, като гледаше през рамо към мен и крещеше. Скочих напред и я сграбчих за косматите крака и врата и я издърпах от краката на полицаия.

— Господи? — промълви развълнувано полицаят.

Помислих, че този път ще ме нахъса на парченца.

— Какво говорите, тя изобщо нямаше да ви ухапе — успокоих го аз, като се мъчех да надвия пронизителните писъци на Джорджина. — Искаше да я защитите от мен.

— Господи! — каза отново полицаят. — Слава богу, че всичко се свърши.

Затворихме Джорджина обратно в клетката, благодарихме на полицаите, оправихме безпорядъка, почистихме и нахранихме животните и се прибрахме вкъщи, където ни очакваше заслужена почивка. През целия този ден всеки телефонен звън ме караше да подскачам от страх.

Друго животно, което не ни оставяше да скучаем, бе шимпанзето Чолмондли Сейнт Джон. След като свикна с къщата и се наложи напълно над моята сестра и мама, той се простуди силно и простудата му много бързо се превърна в бронхит. Когато бронхитът премина, гласът му остана хриплив и аз реших, че поне през зимата трябва да носи топли дрехи. Откакто живееше у нас, той бе обувал найлонови

панталони, бе обличал книжни елечета, така че бе свикнал да носи дрехи.

Непосредствено след като взех това решение, майка ми се залови, очарована, за работа с дяволити искрици в очите. Иглите ѝ се задвижиха с бясна бързина и за рекордно късо време тя изплете за нашето шимпанзе най-разнообразни вълнени панталони и блузки с ярки цветове и най-причудливи шарки. И така Чолмондли Сейнт Джон се изтягаше на перваза на прозореца в гостната стая, гризеше безгрижно ябълки и седем пъти в седмицата сменяваше своя тоалет, без да обръща ни най-малко внимание на групите местни деца, които висяха по нашата врата и го гледаха захласнати.

Отношението на хората към Чолмондли бе много интересно. За децата например той бе едно обикновено животно, което прилича поразително на човек и което може да ги разсмива. Откровено казано, възрастните им отстъпваха по отношение на съобразителността. Често пъти интелигентни на вид хора ме питаха дали може да говори. Винаги им отговарях, че шимпанзетата имат съвсем примитивен език. Не това обаче имаха предвид хората. Те искаха да знаят дали шимпанзето може да говори като човек, дали може да разисква политическата обстановка и студената война или някои други, не по-малко злободневни теми.

Най-необикновения въпрос за Чолмондли ми зададе една жена на средна възраст на местното игрище за голф. При хубави дни водех Чолмондли там и го оставях да се катери по някое борово дърво, а аз седях на земята под дървото и пишех или четях. Този именно ден Чолмондли игра около половин час по клоните над мен и когато му омръзна, слезе долу, седна на колената ми и се опита да ме накара да си поиграем. Точно тогава от храстите изскочи тази особена жена и като ни видя с Чолмондли, спря като закована и впери в нас поглед. По лицето ѝ не се изписа изненада, изразявана от повечето хора, които виждаха на площадката за голф шимпанзето, облечено с пъстър пуловер. Тя пристъпи и огледа по-отблизо седналия на коленете ми Чолмондли. После се обърна и впи любопитните си очи в мен.

— Имате ли души? — интересува се тя.

— Не зная, госпожо — отвърнах аз. — Трудно мога да ви отговоря със сигурност на този въпрос дори за себе си, какво остава за шимпанзето.

— Хм! — промърмори тя и си тръгна.

Ето как въздействаше Чолмондли на хората.

Съвместният ни живот с Чолмондли, разбира се, ни доставяше много интересни преживявания. Индивидуалността и интелигентността му го превърнаха в най-занимателното животно, което някога съм притежавал. Особено ме порази неговата според мен феноменална памет.

По това време имах „Ламбрета“ с кош и реших, че ако Чолмондли седи мирно в коша и не прави опити да скача, бих могъл да го водя на екскурзии из страната. Първия път го заведох до игрището за голф само да видя как ще се държи. Той седеше напълно прилично и наблюдаваше променящия се изглед с царствен вид. Като изключим опитите му да се протяга от коша и да сграбчва някои от велосипедите, които изпреварвахме, той се държа образцово. След това откарах „Ламбретата“ до местната бензиностанция да я заредя с бензин. Чолмондли остана очарован от бензиностанцията така, както и работникът на помпата — от Чолмондли. Шимпанзето се приведе от коша и с най-голямо внимание наблюдаваше как отвъртат капачката на резервоара. Когато поставиха маркуча и бензинът забълбука, той произнесе тихичко „у-у-у“ от удивление.

„Ламбретата“ може да изминава големи разстояния с много малък разход на гориво и тъй като не я използвах много, минаха близо две седмици, преди да се наложи да я зареждам отново. Току-що се бяхме завърнали от една воденица, където гостувахме на мелничаря, голям приятел на Чолмондли. Този мил човечец и голям почитател на Чолмондли винаги бе готов да ни почерпи с чай. Ние сядяхме над бента, наблюдавахме зеленоногите водни кокошки, посрббвахме от чая и размишлявахме. По пътя за вкъщи забелязах, че горивото е на привършване, затова се отбихме до гаража.

Както разговаряхме с механика, изведнъж забелязах, че той се загледа с малко глуповато изражение през рамото ми. Моментално се обърнах. Каква ли беля е измислила сега маймуната? Чолмондли се бе покатерил на седалката и се опитваше да развие капачката на резервоара. Това се казва памет! Първо, той бе видял само веднъж как се пълни резервоарът, и то преди около две седмици, и, второ, от всички приспособления на мотора бе запомнил кое точно трябва да се отвори. Дватамата с механика останахме крайно учудени.

Особено силно ме порази Чолмондли не само със своята памет, но и с голямата си наблюдателност, когато го заведох в Лондон — първия път за едно телевизионно предаване, а втория — на една моя лекция. Сестра ми ме закара до Лондон с кола, а Чолмондли седеше през това време в скута ми и наблюдаваше с интерес променящия се пейзаж. Като изминахме половината път, предложих да спрем и да пием нещо разхладително. Винаги съм внимавал много в какви пивници влизам с Чолмондли, защото много собственици не обичат техните барове да се посещават от шимпанзета. Най-сетне избрахме едно скромно на вид заведение и влязохме в него. За наше успокоение и най-голяма радост за Чолмондли, съдържателката се оказа голяма любителка на животни. Тя и шимпанзето се сдружиха почти мигновено. Разрешиха му да играе на гоненица между масите, нагостиха го пребогато с портокалов сок и пържени картофи, позволиха му дори да се качи на бара и да изпълни военен танц, при който той тупкаше с лапи и крещеше „ху... ху... ху!“ Двамата със съдържателката се забавляваха толкова добре, че на него не му се искаше да си тръгва. Ако Чамли бе инспектор от кралския автомобилен клуб, той щеше да постави на тази пивница дванадесет звездички в справочника.

Три месеца по-късно трябваше да взема Чолмондли на една моя лекция. По това време бях забравил напълно за пивницата, в която прекарахме толкова хубаво, още повече, че след това посетихме много други заведения, където също му бяха оказвали топъл прием. По пътя Чолмондли седеше, както обикновено, на колената ми и изведнъж започна да подскача възбудено. От началото си помислих, че е зърнал стадо крави или някой кон, към които проявяваше особен интерес, но наоколо нямаше никаква животни. Чолмондли продължи да подскача все по-силно и по-силно, докато най-сетне започна да си подвиква „уу-уу“. Все още не разбирах какво го е развълнувало. Чолмондли започна да крещи с всички сили и скачаше, изпаднал в истински екстаз. Завихме на един ъгъл и на стотина метра пред нас зърнахме неговата любима пивница. Това означаваше, че той бе разпознал местността, през която минавахме, и я бе свързал в паметта си с приятно прекараното в пивницата време. Подобен мисловен процес аз не съм срещал у никое друго животно. Със сестра ми бяхме толкова смаяни, че спряхме с охота да пийнем по нещо, а на Чолмондли дадохме възможност да поднови своето запознанство със собственицата, която също се зарадва от срещата с него.

Междувременно не преустановявах нито за миг борбата за намиране на зоологическа градина, но възможностите ми за успех всеки ден ставаха все по-малко и по-малко. Сбирката трябваше, разбира се, да се премести от магазина на Дж. Дж. Алън. Тук на помощ ми се притече Пайнтонската зоологическа градина. Хората се оказаха изключително любезни и ми разрешиха да оставя сбирката от животни при тях, докато си намеря подходящо място. Но, както вече споменах, това изглеждаше все по-малко вероятно. Все същата история — започнеш нещо и когато се нуждаеш най-много от помощ, тя не идва отникъде. Единственият изход в подобни случаи е човек да се помъчи, ако може, да се справи, със собствени сили. Затова пък успее ли, всички онези, които не са искали да му помогнат, започват да го потупват по гърба и да му предлагат помощта си.

— И все пак в някой местен съвет трябва да има поне един умен човек — каза една вечер Джеки, когато разглеждахме съсредоточено картата на Британските острови.

— Съмнявам се — отвърнах мрачно аз. — Освен това, боя се, че няма да имам достатъчно душевни сили да се разправам отново с

разни кметове и градски чиновници. Не, трябва да си купим участък и да си направим всичко сами.

— Все пак трябва да получиш тяхното разрешение — посочи Джеки, — а освен това има разни комисии по планиране на градовете и селата.

Изтръпнах!

— Остава ни само да отидем в някой затънтен остров в Антилите или някъде другаде — казах аз, където хората са достатъчно разумни и не усложняват живота си с тази невероятна бюрокрация.

Джеки премести Чолмондли Сейнт Джон от картата, на която бе седнал.

— Какво ще кажеш за Англо-Нормандските острови? — попита внезапно тя.

— Какво да кажа?

— Те са известен курорт, а и климатът им е чудесен.

— Действително. Това би било прекрасно място, но нямаме никакви познати там — възразих аз. — Необходимо е да познаваш някой местен жител, който би могъл да ти даде подходящ съвет.

— Вярно — съгласи се с неохота Джеки. — Струва ми се, че си прав.

С голямо съжаление (мисълта да основа зоологическа градина на някой остров много ме привличаше) ние се отказахме от Англо-Нормандските острови. Няколко седмици по-късно заминах за Лондон да обсъдя въпроса за моята зоологическа градина с Руперт Харт-Дейвис, когато неочаквано проблесна лъч на надежда. Признах на Руперт, че изгледите да намеря собствена зоологическа градина са толкова нищожни, че вече почти съм се отказал от тази идея. Казах му, че сме обсъждали въпроса за Англо-Нормандските острови, но че там нямаме човек, който би могъл да ни помогне. Руперт се изправи и с вид на илюзионист събщи, че на островите има много добър познат човек, прекарал там целия си живот, който с най-голямо желание ще ни помогне. Казвал се майор Фрейзър.

Обадих му се още същата вечер по телефона. На него изобщо не му се стори чудно, че някакъв непознат човек му звъни по телефона и му иска съвет, къде да основе зоологическа градина, с което ме предразположи към себе си от самото начало. Той предложи двамата с

Джеки да отлетим за Джърси, щял да ни разведе из острова и да ни предостави цялата необходима информация. Решихме да заминем.

И така отлетяхме за Джърси. При приземяването на самолета разгледахме острова отгоре. Той приличаше на миниатюрен континент, пъстра смесица от малки ниви, топнати в яркосиньото море. Красивото скалисто крайбрежие тук-там бе накъсано от равни пясъчни ивици, блискани от разпененото море. Когато сляхме от самолета, въздухът ни се стори по-топъл, а слънцето — малко по-ярко. Почувствах, че настроението ми се повишава.

Хю Фрейзър ни очакваше на паркинга. Висок и строен човек, той носеше шапка с тясна периферия, толкова килната напред, че почти опираше на орловия му нос. Сините му очи проблясваха дяволито, когато ни настани в колата и ни откара. Ние преминахме през столицата на острова, наречена Сейнт Хелиер, който ми заприлича на голям английски панаирен град. Много се удивих, когато на една пресечка видях полицаи — регулировчик с бяла куртка и бял шлем. Това внезапно придаде някаква тропическа окраска на града. Преминахме през столицата и се насочихме по тесни пътища със стръмни брегове, по които дърветата бяха свели клони и образуваха нещо като зелен тунел. Целият пейзаж с червеникавата си пръст и плътната зеленина на дърветата ми напомняше извънредно много Девън, но тук всичко бе миниатюрно — малки нивички, тесни, гъсто обрасли с дървета долинки, малки селски къщички, построени от великолепен джърсийски гранит, проблясващ в безброй есенни тонове под слънчевите лъчи. След това свърнахме от пътя, пътувахме доста време по една алея и неочаквано пред нас се изпречи домът на Хю — чифликът Лезогр.

Чифликът бе построен под формата на буквата „Е“ без средната чертичка. Главната сграда се намираше в средата на това „Е“, а на мястото на горната и долната чертичка се намираха крилата на постройката, завършващи с две масивни каменни арки, през които се минаваше за двора. Тези прекрасни арки са били построени през 1660 година и подобно на останалата постройка бяха изградени от чудесния местен гранит. Хю ни показва своя дом, без да скрива гордостта си — старинната гранитова преса за получаване на ябълково вино, краварниците, огромната, заобиколена с ограда градина, малкото езерце с дрипава дантела от тръстика по бреговете му, лъките,

прорязани от малки ручейчета. След това, без да бързаме, ние минахме през красивите арки и влязохме в обляния от слънце двор.

— Знаете ли, Хю, вашето място е великолепно — казах аз.

— Да, красиво е... Според мен това е един от най-красивите чифлици на острова — отвърна Хю.

Обърнах се към Джеки.

— Това би било чудесно място за нашата зоологическа градина, нали?

— Да, действително — съгласи се Джеки.

Хю ме погледна за момент.

— Сериозно ли говорите? — попита той.

— Вярно, пошегувах се, но все пак това място е превъзходно за зоологическа градина. Защо ме питате?

— Защото — отвърна замислено Хю — поддържането му вече не ми е по силите, а ми се иска да се преместя в Англия. Бихте ли желали да наемете това място?

— Дали бих желал? — отвърнах аз. — Само да бихте се съгласили.

— Заповядайте вътре, приятелю, да си поговорим — предложи Хю и ни поведе през двора.

Ето как след цяла година на неуспехи и борба с разни съвети и други местни величия заминах за Джърси и само час след кацането на самолета намерих своята зоологическа градина.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ ДУМИ

Измина почти година, откакто отворих за посетителите моята зоологическа градина в Джърси. Това навярно е най-новата зоологическа градина в Европа и надявам се — една от най-красивите. Градината, разбира се, е малка (в момента разполагаме с около шестстотин и петдесет бозайници, птици и влечуги), но тя непрекъснато се обогатява с нови екземпляри. Вече излагаме редица животни, каквито не притежава нито една зоологическа градина, и се надяваме в бъдеще, когато ни позволят финансовите възможности, да съсредоточим вниманието си върху онези видове, които са застрашени от унищожаване.

Много от животните, които излагаме, съм събрал сам. Това, както вече казах, е най-хубавата страна на собствената зоологическа градина. Човек може да си докара животните тук, да наблюдава техния растеж, размножаването им, да ги посещава по всяко време на деня и нощта. Това е, така да се каже, егоистичната страна на собствената зоологическа градина. Но независимо от моите скромни възможности надявам се, че създавам интерес у хората към съществуването на животните и към тяхното запазване. Постигна ли това, ще смятам, че съм направил нещо значително в моя живот. Ако успея да направя по-късно нещо, макар и малко, за спасяването на някое животно от изчезване, ще бъда извънредно много щастлив.

ОБРЪЩЕНИЕ НА „ТРЪСТ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ДИВИТЕ ЖИВОТНИ“, ОСНОВАН ОТ ДЖЕРАЛД ДАРЪЛ

Детските опити на Джералд Даръл да отглежда диви животни, които толкова досаждали на многострадалното му семейство, поставят началото на всеотдайните му усилия за защита на застрашените видове. Целият му живот е посветен на тази цел. Наученото на остров Корфу от възпитатели като Тео например, вдъхновяват кръстоносния му поход за опазване многообразието на животинския свят на планетата.

Този кръстоносен поход не завършва със смъртта на Джералд Даръл през 1995 година. Трите тръста за опазване на дивите животни, основани от него, продължават делото му с неуморен ентусиазъм.

Дълги години преживелиците на Джералд Даръл, както и неговата проникателност, оказват силно въздействие върху читателите. У мнозина се поражда желанието да дадат своя принос в това благородно дело, като подкрепят Тръстовете за опазване на дивите животни. Надяваме се, че и вие чувствате същото, защото чрез живота и книгите си Джералд Даръл отправя към всички ни своето послание: „Животните са едно огромно мнозинство, което няма право на глас и което може да оцелее единствено с нашата помощ.“

Моля, не позволявайте вашата съпричастност към идеята за опазването на животинския свят да изчезне със затварянето на тази страница. Пишете ни, а ние ще ви посочим как да станете част от нашия кръстоносен поход за опазване на животните от изчезване.

За повече информация или за изпращане на дарения пишете до:

Jersey Wildlife Preservation Trust
Les Augres Manor, Jersey
English Channel Islands JE3 5BP

Wildlife Preservation Trust International
1520 Locus Street, Suite 704
Philadelphia, Pennsylvania 19102, USA

Wildlife Preservation Trust Canada
120 King Street
Guelph, Ontario, Canada N1E 4P8

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.